BOJOWNICY O POKÓJ WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

ŻYCIE SŁOWIAŃSKIE

4

KWIECIEŃ

1950

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Rok V — ogólnego zbioru nr 52

TREŚĆ

	Str.
B. Bierut: Układ wieczystej przyjaźni	201
Niech żyje i utrwala się braterska przyjaźń między ZSRR a Polską!	205
St. Trojanowski: Ruch w obronie pokoju rośnie i krzepnie	207
W rocznicę wyzwolenia Węgier:	
Przemówienie *W. Barcikowskiego*	211
Przemówienie *J. Sztachelskiego*	213
I. Patrycha: Sukcesy gospodarki socjalistycznej w ZSRR	218
J. Grubecki: Titoizm — zdrada wolności i postępu zdrada Słowiańszczyzny	224
Nowe książki: Wydawnictwa mickiewiczowskie; *Pateckis* — Nowa Litwa; *Nejedly* — Dzieje czeskie; *Marcenac* — Walka o prawdę	231
Kronika polityczna	237
Kronika gospodarcza	238
Kronika kulturalna	240
ZSRR i kraje demokracji ludowej w prasie polskiej	242
Przegląd czasopism zagranicznych	247
Z Komitetu Słowiańskiego w Polsce	256

Dodatek

Bibliografia „Majakowski w Polsce" (zest. *J. Czerniatowicz*)	257

ŻYCIE SŁOWIAŃSKIE, MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SŁOWIAŃSKIM, ŻYCIU ZSRR I KRAJÓW DEMOKRACJI LUDOWEJ, ORAZ POKOJOWEMU WSPÓŁŻYCIU NARODÓW.

Wydaje Prezydium Komitetu Słowiańskiego w Polsce, Warszawa, al. J. Stalina 12. Kolegium redakcyjne: Henryk *Świątkowski* (przewodniczący), Stanisław *Trojanowski* (redaktor polityczny), Henryk *Batowski* (redaktor naukowy), Kazimierz *Piwarski*, Józef *Sieradzki*.

Adres redakcji i administracji: Kraków, ul. Basztowa 16, m. 5. — Telefon 548-95. Konto PKO administracji, Kraków IV-305/416. Przedpłata kwartalna: 125 zł.

BOLESŁAW BIERUT

UKŁAD WIECZYSTEJ PRZYJAŹNI [1])

21 kwietnia br. przypada 5-a rocznica zawarcia przez Polskę i ZSRR układu o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej. Olbrzymie, historyczne znaczenie tego układu dla narodu polskiego i narodów Związku Radzieckiego dobitnie wyraził pięć lat temu towarzysz Stalin w swym przemówieniu przy podpisywaniu układu:

„Znaczenie tego układu polega przede wszystkim na tym, że jest on wyrazem zasadniczego zwrotu w stosunkach między Związkiem Radzieckim a Polską w kierunku sojuszu i przyjaźni, zwrotu, który ukształtował się w toku obecnej walki wyzwoleńczej przeciwko Niemcom i który obecnie zostaje formalnie utrwalony w niniejszym układzie".

Układ polsko-radziecki przypieczętował nowy etap stosunków między Polską i ZSRR. Stosunki przymierza i przyjaźni między Związkiem Radzieckim i Polską zrodziły się we wspólnej walce narodu polskiego i narodów radzieckich z najazdem hitlerowskim.

Polska została wyzwolona z najstraszniejszej w jej dziejach niewoli przez bohaterską Armię Radziecką. Dzięki pomocy ZSRR powstała doskonale wyekwipowana Armia Polska, której żołnierz wniósł swój wkład do zwycięstwa nad hitleryzmem.

Zwycięstwo ZSRR nad niemieckim faszyzmem oraz potężne poparcie Państwa Radzieckiego stało się decydującym czynnikiem inspirującym polskie masy pracujące w ich szturmie na podstawy kapilizmu w Polsce — w realizacji reformy rolnej, unarodowieniu przemysłu i budowaniu ustroju demokracji ludowej.

Stało się zadość sprawiedliwości dziejowej, dzięki pomocy ZSRR wróciły do Polski prastare polskie ziemie na zachodzie, podbite przez imperializm niemiecki, a ziemie ukraińskie i białoruskie, traktowane przez polską burżuazję jako teren kolonialnego ucisku Ukraińców i Białorusinów, zjednoczyły się na zawsze ze swą macierzą. Związek Radziecki okazał wielostronną, wybitną i bezinteresowną pomoc gospodarczą Polsce w uruchomieniu polskiego przemysłu, w szczególności w rozbudowie powstającej z ruin Warszawy.

Układ polsko-radziecki, zawarty na kilkanaście dni przed zakończeniem wojny i całkowitą kapitulacją Niemiec, otwierał zarazem nowy okres współpracy między Polską i ZSRR w warunkach powojennych, pokojowych.

Po wojnie przed narodem polskim stanęło decydujące zadanie zabezpieczenia swej niepodległości przed zakusami imperializmu anglo-

[1]) Artykuł niniejszy ukazał się w organie KC WKP(b) „Prawda", nr 111 z dnia 21. IV. 1950.

amerykańskiego. Ażeby wypełnić to zadanie, konieczne było wzmocnienie ekonomicznej suwerenności kraju, odbudowa gospodarki narodowej, umocnienie władzy i kierowniczej roli klasy robotniczej w sojuszu z pracującym chłopstwem, zapewnienie jedności szeregów sił demokratycznych.

We wszystkich tych najżywotniejszych dla polskiej klasy robotniczej i całego narodu sprawach nieocenioną pomocą był, ciągle żywy i nabierający coraz pełniejszej treści, układ o wzajemnej pomocy polsko-radzieckiej. Naród polski na zawsze zachowa we wdzięcznej pamięci zdecydowane poparcie, jakie okazał towarzysz Stalin, na czele delegacji radzieckiej w Poczdamie, reprezentacji Polski Ludowej w sprawach granic zachodnich Polski, poparcie, które doprowadziło do jednomyślnej uchwały konferencji poczdamskiej. Naród polski zawsze też z wdzięcznością wspominać będzie zdecydowaną odprawę, jaką dał towarzysz Stalin hersztowi podżegaczy wojennych, Churchillowi, gdy ten zakwestionował wbrew uchwałom poczdamskim granice zachodnie Polski. Granice te stały się w pojęciu wszystkich państw i ludów miłujących pokój — granicami pokoju.

Niemniejszą rolę i znaczenie miały powojenne, pokojowe stosunki polsko-radzieckie dla sprawy odbudowy gospodarczej i rozwoju Polski. Naród polski na zawsze zachowa wdzięczność dla ZSRR i towarzysza Stalina za systematyczną i olbrzymią pomoc gospodarczą, okazywaną Polsce Ludowej.

Związek Radziecki zapewnił w 1946/48 r. kolejne dostawy zboża w ilości 700 tys. ton. Związek Radziecki zapewnił Polsce podstawowe dostawy surowców przemysłowych, jak: ruda, bawełna, apatyty oraz maszyny i urządzenia przemysłowe, co pozwoliło krajowi wypełnić plan 3-letni i przewyższyć o 76 proc. poziom przedwojennej produkcji przemysłowej. Ważne znaczenie dla rozwoju ekonomiki polskiej odgrywa wzrastająca z roku na rok wymiana handlowa z ZSRR.

Zawarty 26 stycznia 1948 r. 5-letni układ o dostawach sprzętu przemysłowego dla Polski na sumę 450 milionów dolarów, stał się jedną z podstaw umożliwiających opracowanie 6-letniego planu rozbudowy socjalistycznego przemysłu i rozwoju socjalizmu na wsi na bazie mechanizacji rolnictwa.

Ogromne rezerwy przyśpieszające tempo rozwoju przemysłu socjalistycznego, wyzwalane wysiłkiem klasy robotniczej, pozwolą nam przedstawić nowy wariant 6-letniego planu, przewidujący znaczne podwyższenie wskaźników wzrostu trzonu ekonomiki socjalistycznej — ciężkiego przemysłu.

Od pięciu lat zaledwie rozwija się polityczna, gospodarcza i kulturalna współpraca polsko-radziecka, a jakże ogromny wpływ wywarła już ona na wzmocnienie przyjaznych stosunków między narodem polskim a narodami Związku Radzieckiego.

Dla ludu polskiego współpraca polsko-radziecka ma znaczenie podwójnie przełomowe. Jest ona nie tylko zasadniczo odmienna, jakościowo nowa, na tle pięciu ostatnich wieków stosunków polsko-rosyjskich, ale jest ona nowa i inna w zestawieniu ze wszystkimi stosun-

Bolesław Bierut
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

kami międzypaństwowymi Polski w przeszłości, stanowiąc nowy typ stosunków międzynarodowych.

Robotnicy i chłopi pracujący, technicy i artyści, żołnierze i uczeni — wszystkie organizacje społeczne i instytucje państwowe rozwijają swą działalność dla dobra Polski Ludowej pod coraz silniejszym wpływem ożywczej atmosfery twórczego wysiłku i ufności w lepsze jutro.

Utrwalenie demokracji ludowej w Polsce, coraz skuteczniej spełniającej funkcje dyktatury proletariatu, stały wzrost elementów socjalistycznych w ekonomice kraju, zawdzięczają masy pracujące Polski możliwości korzystania z olbrzymiego doświadczenia budownictwa socjalistycznego ZSRR. Z doświadczenia ZSRR czerpią w masowej skali robotnicy polscy, rozwijając współzawodnictwo socjalistyczne i ruch racjonalizatorów oraz nowatorów pracy.

Na drogę korzystania z przełomowych i posiadających światowo-historyczne znaczenie doświadczeń ZSRR, wstąpiło również pracujące chłopstwo w Polsce, zakładając pierwszych 800 spółdzielni produkcyjnych.

Coraz silniej odczuwają ożywczy wpływ wspaniałych osiągnięć przodującej w świecie nauki i sztuki radzieckiej polskie kadry naukowe i artystyczne.

Olbrzymi wzrost w masach sympatii do ZSRR znalazł wyraz w potężnym wzroście TPP-R, które liczy już ponad 2 miliony 600 tys. członków.

Decydującą rolę w rozwinięciu i umocnieniu przyjaźni i współpracy narodów polskiego i radzieckich odegrało rozgromienie prawicowego i nacjonalistycznego odchylenia.

Opanowanie marksizmu-leninizmu przez dziesiątki i setki tysięcy ludzi, pęd do studiowania klasycznych dzieł i życiorysu towarzysza Stalina, jeszcze bardziej umacniają więź ideologiczną i gorącą sympatię do narodów ZSRR i wielkiego wodza — towarzysza Stalina. Uczucia te utwierdzają się w świadomości mas pracujących Polski na podstawie ich własnego doświadczenia.

Wbrew wrogiej, kłamliwej propagandzie, szerzonej za dolary i funty przez emigracyjne, faszystowskie polskie ośrodki, przez titowskich faszystów i amerykańskich gangsterów pióra i radia, najszersze masy narodu polskiego z własnego doświadczenia pięcioletniego okresu braterskiej współpracy z ZSRR przekonały się o życiodajnej sile wielkiej i wieczystej przyjaźni między Związkiem Radzieckim i demokratyczną Polską. Nigdy jeszcze Polska nie była tak suwerenna, nigdy nie posiadała takich możliwości rozwojowych, jak obecnie.

Naród polski zwarcie stoi wokół Rządu i Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Tylko wstręt i pogardę mogą budzić w Polsce oszczerstwa i kłamstwa kainowych zdrajców titowskich, którzy zaprzedali narody Jugosławii w jarzmo amerykańskiego imperializmu.

Klasowo uświadomieni robotnicy polscy dobrze pamiętają, że w ciągu dwudziestu lat międzywojennych, zaczynając od marszu Piłsudskiego na Kijów, polityka zagraniczna Polski przedwrześniowej, za każdym razem wchodziła w zależność od tego europejskiego mocar-

stwa, które w danym okresie wysuwało się na czoło antyradzieckiej krucjaty. Tej złowrogiej polityce położyła na zawsze kres Polska Demokracji Ludowej.

Realizacja w ciągu pięciu lat polsko-radzieckiego układu o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej jeszcze bardziej pogłębiła i wzbogaciła jego zasadniczą treść. Obecnie, kiedy nad światem zawisła groźba nowej wojny, skierowanej przeciwko ZSRR i krajom demokracji ludowej ze strony amerykańskich podżegaczy wojennych i ich wasalów europejskich, znaczenie układu o przyjaźni, wzajemnej pomocy i powojennym współdziałaniu między Związkiem Radzieckim i Polską jeszcze bardziej wzrosło.

Międzynarodowy front pokoju, demokracji i socjalizmu ze Związkiem Radzieckim na czele staje się coraz bardziej niezwyciężoną przeszkodą dla zrealizowania agresywnych planów anglo-amerykańskich podżegaczy wojennych.

Rosną i krzepną siły obozu pokoju, demokracji i socjalizmu, lecz byłoby lekkomyślnością nie widzieć zbrodniczych wysiłków anglo-amerykańskiego imperializmu zmierzających do wtrącenia świata w odmęt nowej wojny. Anglo-amerykańscy podżegacze wojenni snują awanturnicze plany remilitaryzacji Niemiec zachodnich i odrodzenia faszyzmu niemieckiego. Zadaniem ludów świata jest zniweczyć te przestępcze zamierzenia.

Wbrew gorączkowym wysiłkom imperialistycznych podżegaczy wojennych naród polski buduje socjalizm, ze spokojem i ufnością patrzy w przyszłość, nie szczędzi wysiłków dla zabezpieczenia swego rozwoju gospodarczego i umocnienia swojej obronności. Naród polski włączył się zdecydowanie do walki o pokój wspólnie z potężnymi i rosnącymi siłami światowego obozu pokoju, na czele którego stoi Wielki Związek Radziecki.

W piątą rocznicę historycznego układu polsko-radzieckiego o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej, naród polski pozdrawia serdecznie bratnie narody radzieckie i z gorącym uczuciem kieruje swój wzrok ku temu, kto jest twórcą zasadniczego zwrotu w stosunkach polsko-radzieckich, czyje imię na zawsze związane zostało z powstaniem wolnej, niepodległej, demokratycznej Polski, ku temu, kto przewodzi potężnemu obozowi pokoju, socjalizmu i demokracji — ku Wielkiemu Stalinowi.

Bolesław Bierut
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

NIECH ŻYJE I UTRWALA SIĘ BRATERSKA PRZYJAŹŃ MIĘDZY ZSRR A POLSKĄ![1])

Dzień 21 kwietnia stanowi dla narodów radzieckich i narodu polskiego znamienną datę w rozwoju przyjaznych i braterskich stosunków między Związkiem Radzieckim a Rzecząpospolitą Polską. Przed pięciu laty została podpisana w Moskwie umowa o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej między ZSRR a Polską.

W historycznym przemówieniu przy podpisywaniu umowy tow. Stalin podkreślił, że umowa ta „oznacza zasadniczy zwrot w stosunkach między Związkiem Radzieckim a Polską w kierunku sojuszu i przyjaźni, zwrot, który ukształtował się w toku obecnej walki wyzwoleńczej przeciw Niemcom i który obecnie zostaje formalnie utrwalony w tej umowie".

Umowa polsko-radziecka o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej otworzyła nową, jasną stronicę w stosunkach obu bratnich ludów, związanych historyczną wspólnotą interesów.

Naród polski przeżył ogromne cierpienia i ciężkie próby. Przetrwał on do końca cały ciężar ucisku hitlerowskiego i doświadczył na sobie ludobójczej metody wyniszczania narodów słowiańskich. Naród polski nie upokorzył się, ale prowadził bez przerwy walkę przeciw okupantom niemiecko-faszystowskim.

I w tych ciężkich dniach trudnych prób narody radzieckie pod wodzą wielkiego Stalina wyciągnęły do narodu polskiego rękę z braterską pomocą. Rozgramiając hordy hitlerowskie, zwycięska Armia Radziecka przyniosła Polsce wyzwolenie, otworzyła przed nią drogę do nowego życia. Lud polski stał się sam panem swego losu. W ogniu walki wyzwoleńczej zrodziła się nowa Polska, Polska ludowej demokracji, Polska, która weszła na drogę budowy socjalizmu.

Historyczne zwycięstwo narodów radzieckich nad faszyzmem niemieckim, braterska pomoc ze strony Państwa Radzieckiego dla młodej Rzeczypospolitej Polskiej — oto decydujące czynniki, które umożliwiły narodowi polskiemu urzeczywistnienie w kraju zasadniczych przeobrażeń demokratycznych.

Przyjaźń ze Związkiem Radzieckim stanowi niezachwianą gwarancję niepodległości Państwa Polskiego, potężny czynnik, umacniający pozycję Polski na arenie międzynarodowej. Braterska pomoc Związku Radzieckiego umożliwiła narodowi polskiemu odzyskanie ziem, dawno zagrabionych przez imperialistów niemieckich. W tym samym czasie ziemie ukraińskie i białoruskie, które znajdowały się przez długie lata pod jarzmem polskich obszarników, zostały połączone z Ukrainą i Białorusią Radziecką. Wszystko to stało się możliwe dzięki temu, że między narodami radzieckimi i polskim wytworzyły się nowe, prawdziwie braterskie stosunki.

---

[1]) Podajemy w całości przekład artykułu z „Prawdy" z dnia 21. IV. 1950, drukowanego w prasie polskiej tylko w wyjątkach. *Red.*

Pięć lat, które minęły od chwili podpisania układu polsko-radzieckiego, stały się latami nieustannego rozwoju i utrwalania przyjaźni i współpracy między ludem polskim i radzieckim. Związek Radziecki przyniósł Polsce ogromną pomoc w dziele odbudowy i rozwoju ludowej gospodarki. Naród polski potrafił w krótkim czasie zaleczyć najcięższe rany, zadane gospodarce kraju przez wojnę i okupację hitlerowską. Polska wykonała przed terminem trzyletni plan odbudowy gospodarczej.

Rzeczpospolita Polska wstąpiła na nowy etap rozkwitu gospodarczego i kulturalnego, rozpoczynając walkę o urzeczywistnienie planu sześcioletniego, obliczonego na podniesienie Polski do rzędu przodujących krajów Europy. Stale wzrasta dobrobyt materialny polskiego ludu pracującego, rozkwita nauka, sztuka, kultura. Wstępując na nową drogę, na drogę demokracji i socjalizmu, naród polski na zawsze uchronił się od bolączek ustroju kapitalistycznego: gospodarka polska nie zna kryzysów, nie zna bezrobocia. Wzrost i utrwalenie przyjaźni polsko-radzieckiej otwiera przed narodem polskim perspektywy dalszego zwycięskiego marszu na drodze socjalizmu. „Układ polski-radziecki, pod którym widnieje podpis wielkiego przyjaciela Polski Józefa Stalina — podkreśla polski dziennik «Trybuna Ludu» — jest zawarty na lat dwadzieścia. Jednakże jest układem wiecznym, ponieważ na nim opiera się budownictwo socjalizmu w Polsce".

Umowa polsko-radziecka nakreśliła wspólną drogę walki o pokój, którą konsekwentnie i wytrwale prowadzą narody Związku Radzieckiego i Rzeczypospolitej Polskiej. Nienaruszalny związek ZSRR i Polski stanowi potężny czynnik pokoju, ponieważ zarówno Związkowi Radzieckiemu jak i ludowo-demokratycznej Polsce obce są jakiekolwiek dążenia agresywne i zaborcze. Związek Radziecki, Rzeczpospolita Polska, podobnie jak i inne kraje demokracji ludowej, oraz wyzwolone Chiny, należą do potężnego, niezwyciężonego obozu pokoju i demokracji, stanowiącego dla podżegaczy wojennych przeszkodę nie do pokonania.

Dziś, w uroczysty dzień piątej rocznicy zawarcia umowy polsko-radzieckiej o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej, narody ZSRR pozdrawiają wolny naród polski i życzą ludowo-demokratycznej Polsce najlepszych osiągnięć.

Niech utwierdza się i wiecznie żyje sojusz przyjaźni i braterstwa między narodami Związku Radzieckiego i Rzeczypospolitej Polski!

Józef Stalin
podpisuje traktat polsko-radziecki w dniu 21 kwietnia 1945 r.

STANISŁAW TROJANOWSKI

RUCH W OBRONIE POKOJU ROŚNIE I KRZEPNIE!

Obóz pokoju, któremu przewodzi Związek Radziecki, prowadzi walkę przeciw wojnie ze wzrastającą siłą. Najdrapieżniejsze spośród państw imperialistycznych — Stany Zjednoczone, systematycznie odrzucają propozycje ZSRR wysuwane na terenie ONZ w sprawie ograniczenia zbrojeń, zakazu bomby atomowej i porozumienia pięciu mocarstw na rzecz uregulowania spornych spraw międzynarodowych. Dla zrealizowania swoich zbrodniczych planów panowania nad światem imperialiści amerykańscy i ich satelici asygnują zawrotne sumy na zbrojenia. Ten szaleńczy wyścig zbrojeń stanowi dla monopolistów już teraz olbrzymie źródło zysków. Ponadto zbrojenia i groźba użycia bomby atomowej wchodzą jako istotne elementy do arsenału środków, przy pomocy których prowadzą oni zimną wojnę.

W tej sytuacji walka o zapewnienie trwałego pokoju, o udaremnienie zbrodniczych zamiarów imperialistów anglosaskich rozpętania trzeciej wojny światowej — stała się najważniejszym zadaniem narodów.

Ludobójczej polityce zbrodniarzy wojennych przeciwstawił się zwarty front obrońców pokoju, w którego szeregach znajduje się około osiemset milionów ludzi.

Prości ludzie nie chcą wojny. Zdecydowani są oni prowadzić nieprzejednaną walkę o pokój, o prawo do życia i szczęście dla swoich rodzin, dla bliskich, dla wszystkich ludzi dobrej woli. Miliony młodzieńców i ludzi dorosłych, mężczyzn i kobiet, nie chcą przelewać krwi, nie chcą umierać na rozkaz monopolistów i bankierów, na rozkaz sprzedajnych rządów, prowadzących wojenną, antynarodową politykę.

Na froncie walki o pokój należy zanotować rozrost organizacyjnych form akcji obrońców pokoju, coraz aktywniejszy udział mas we współdziałaniu ze Światowym i Krajowymi Komitetami Obrońców Pokoju i wreszcie coraz liczniejsze wypadki demonstrowania przez masy woli pokoju w konkretnych czynach.

Ze sprawozdania, złożonego na plenum Stałego Komitetu Światowego Kongresu Obrońców Pokoju w Sztokholmie, wynika, że w skład Komitetu wchodzą 52 komitety narodowe, które zorganizowały 27 konferencji i kongresów obrońców pokoju. We Francji działają 3 tysiące rad pokoju, przy których skupiają się tysiące rejonowych i zakładowych organizacji. We Włoszech jest 30.000 komitetów „obrony pokoju" (zob. „Nowoje Wriemia", nr 12/1950, str. 2).

W lutym i w marcu br. powołano z ramienia Stałego Komitetu Światowego Kongresu Obrońców Pokoju Międzynarodowe Delegacje Pokoju, w skład których weszli najwybitniejsi przedstawiciele świata nauki i sztuki, działacze społeczni i polityczni. Delegacje te udały się do poszczególnych parlamentów, celem wręczenia im apelu o pokój,

uchwalonego przez Światowy Komitet na sesji w Rzymie w grudniu 1949 r.

Apel o pokój zawiera propozycje, na które może i powinien zgodzić się każdy uczciwy człowiek bez względu na przekonania i religię. W propozycjach pokojowych żąda się od rządów, by:

1) zaprzestały wyścigu zbrojeń, zredukowały budżety wojskowe i zmniejszyły stan liczebny wojsk,
2) podpisały międzynarodowy układ w sprawie zakazu broni atomowej,
3) zaniechały wojen interwencyjnych w krajach kolonialnych, w szczególności w Indonezji, na Malajach i w Vietnamie,
4) zaprzestały represji przeciw zwolennikom pokoju na całym świecie,
5) zaprzestały „zimnej wojny" i zawarły Pakt Pokoju między wielkimi mocarstwami.

Delegacje pokoju zostały przyjęte z entuzjazmem przez parlamenty w ZSRR i krajach demokracji ludowej. Przyjęto je również w niektórych krajach kapitalistycznych, jak np. we Francji i we Włoszech.

W niektórych jednak krajach kapitalistycznych, jak np. w Belgii i w Holandii, delegacje pokoju nie zostały przyjęte, przy czym reakcyjny rząd holenderski nie pozwolił delegacji nawet na przyjazd do Holandii. Podobnie postąpiły władze amerykańskie.

To skandaliczne postępowanie imperialistów wywołało falę oburzenia i protestów w odnośnych krajach i poza ich granicami.

Delegacje pokoju miały swoje oparcie w masowych akcjach prowadzonych w ponad 40 krajach. W szerokiej kampanii, w której uczestniczyły miliony ludzi, podejmowano uchwały domagające się redukcji zbrojeń i zakazu broni atomowej.

Różne są formy w jakich występuje ludność w obronie pokoju w poszczególnych krajach. Formy te stają się coraz bardziej konkretne. Wystąpienia te cechuje świadomość źródeł groźby wojennej. W walce obrońców występują akcenty ostrzeżenia i potępienia podżegaczy wojennych. Dodać tu należy akty czynnej interwencji mas robotniczych przeciw przygotowaniom wojennym imperialistów.

Wystąpienia te mają m. in. charakter listów otwartych, kierowanych do szefów państw i ministrów krajów kapitalistycznych, jak np. list skierowany do prezydenta Trumana przez około 100 czołowych osobistości życia religijnego, naukowego i społecznego Stanów Zjednoczonych. W liście tym autorzy domagają się niezwłocznego podjęcia rozmów ze Związkiem Radzieckim, w celu zawarcia międzynarodowej konwencji, zakazującej produkcji i używania broni atomowej wszelkiego rodzaju, demaskowania z imienia i nazwiska zbrodniarzy wojennych, wyciągania na światło dzienne faktów, świadczących o powiązaniu interesów majątkowych monopolistów z wyścigiem zbrojeń, z przygotowaniem nowej rzezi światowej.

W związku z odmówieniem delegacji pokoju wizy wjazdowej do Stanów Zjednoczonych, jeden z członków delegacji, Yvor Montagu, angielski reżyser filmowy, ogłosił list otwarty do sekretarza stanu USA Achesona, w którym pisze m. in.:

„Komuniści pragną pokoju. Chcą oni, aby jak najmniej dóbr materialnych wydawano na zbrojenie, a jak najwięcej na cele społeczne i sztukę. Chcą oni porozumienia w sprawie zakazu bomby atomowej i wszystkich innych szatańskich narzędzi masowej zagłady.

Do czego dąży Pan, panie Acheson? Do wojny. Pokój na świecie z wyłączeniem komunistów, nie jest pokojem, lecz wojną. Nie może być pokoju bez ZSRR, Chin lub krajów Europy Wschodniej, które kroczą obecnie drogą socjalizmu. Jeśli chcemy mieć pokój, wcześniej lub później musimy dojść z nimi do porozumienia.

Niemniej jednak znajduje Pan zawsze jakiś pretekst, aby uniemożliwić rozmowy, które mogłyby doprowadzić do porozumienia...

Pan sam, panie Acheson odmawia prowadzenia rokowań lub rozmów w sprawie bomby atomowej, gdyby one nie miały się toczyć w Lake Success.

Minęły czasy, gdy narody szły na rzeź obojętnie lub wprowadzane w błąd. Minęły czasy, gdy naród był posłusznym mięsem armatnim. Podżegaczy wojennych czeka szubienica norymberska. Nikt nie może zmusić narodu do samounicestwienia. Akcja robotników portowych, którzy wrzucają broń do morza, jest dla was złowieszczym zwiastunem.

Nie chce Pan więc prowadzić rokowań? — pisze w zakończeniu Montagu. Zmusimy Pana do tego.“ („Daily Worker“ za Trybuną Ludu“ z dnia 13 marca 1950).

Słynna już dziś na cały świat, bohaterska akcja dokerów w portach Europy Zachodniej jest groźnym ostrzeżeniem dla panów Achesonów, Churchillów, Dullesów itp.

Dokerzy Marsylii, Bordeaux i innych portów francuskich, Antwerpii w Belgii, Rotterdamu i Amsterdamu w Holandii, Hamburga, Bremy i Bremerhaven w Niemczech Zachodnich — podjęli uchwały o bojkocie okrętów ze sprzętem wojennym. W wyniku tej bohaterskiej walki robotników portowych, wzdłuż wybrzeży Zachodniej Europy i północnej Afryki przez całe tygodnie krążą okręty-widma z amerykańskim sprzętem wojennym, okręty nie mogące pozbyć się swojego ładunku.

W lutym br. robotnicy w Nicei wrzucili do morza transport broni przeznaczony dla faszystowskiego reżimu Tita.

Stały Komitet Światowego Kongresu Obrońców Pokoju podjął na podstawie obrad posiedzenia plenarnego w Sztokholmie dwie ważne uchwały, które znamionują dalszy etap rozwojowy walki o pokój.

Pierwsza uchwała zawiera apel treści następującej:

„Żądamy bezwarunkowego zakazu broni atomowej, jako narzędzia masowej zagłady ludzi.

Żądamy ustanowienia ścisłej kontroli międzynarodowej nad wykonywaniem tej uchwały.

Uważamy, że rząd, który pierwszy zastosuje przeciwko jakiemukolwiek krajowi broń atomową, popełni zbrodnię przeciw ludzkości i powinien być traktowany jako zbrodniarz wojenny.

Wzywamy wszystkich ludzi dobrej woli na całym świecie do podpisywania tego apelu."

Zebranie podpisów milionów prostych ludzi to ważna forma mobilizowania nowych mas do walki o pokój i dlatego przeprowadzenie tej akcji jest podstawowym zadaniem obrońców pokoju. Wykonanie tego zadania stanowić będzie groźne ostrzeżenie dla podżegaczy wojennych.

Druga uchwała Stałego Komitetu dotyczy zwołania Drugiego Światowego Kongresu Obrońców Pokoju. Treść tej uchwały jest następująca:

„Zwracamy się do wszystkich ludzi dobrej woli z propozycją wybrania przedstawicieli na Drugi Światowy Kongres Obrońców Pokoju, który odbędzie się w czwartym kwartale 1950 r. we Włoszech.

Zwracamy się do wszystkich grup społecznych, religijnych i do działaczy kultury, do wszystkich uczciwych ludzi, którzy niezależnie od rodzaju swoich poglądów na przyczyny wytworzonej obecnie napiętej sytuacji międzynarodowej, odczuwają niepokój z tego powodu i naprawdę pragną utrzymywania pokojowych stosunków między narodami.

Jako platformę do osiągnięcia porozumienia proponujemy wprowadzenie zakazu broni atomowej i napiętnowania tego rządu, który pierwszy użyje broni atomowej."

*

Masy ludowe Polski biorą udział w obronie pokoju. Demonstrują swoją wolę utrzymania pokojowych stosunków międzynarodowych w manifestacjach, w organizowaniu komitetów obrońców pokoju w kopalniach, fabrykach i urzędach. Robotnicy biorą udział w długofalowym współzawodnictwie pracy, przyjmując zobowiązania przedterminowego wykonania planu. Kobiety i młodzież polska nie pozostają w tyle. Rozumieją, że realizacja zadań planu — to przyśpieszenie budowy socjalizmu w Polsce, że wzrost produkcji w naszym kraju przyczyni się do utrwalenia i umocnienia pokoju. Symbolem nierozerwalnej więzi pomiędzy pracą dla ojczyzny naszej a walką o pokój jest 12 „Sztandarów Pokoju" ufundowanych przez Polski Komitet Obrońców Pokoju dla załóg, które dzięki przodownictwu w pracy nad budową socjalizmu w Polsce przyczyniają się do umocnienia pokoju.

Imperialiści chcą napaść na Związek Radziecki i kraje demokracji ludowej, chcą zamienić je w kraje niewolników. Reakcyjne rządy zmierzają do zniszczenia praw obywatelskich klasy robotniczej w krajach kapitalistycznych, chcą pozbawić je zdobyczy społecznych, wywalczonych w ciągu dziesięcioleci w ciężkiej walce z burżuazją.

Jednak za obrońcami pokoju stoją wszędzie miliony ludzi, którzy są przeciwnikami agresji, są zwolennikami pokoju. Tworzą oni zwarty front, który ciągnie się przez wszystkie kraje świata, dzieląc ludzi na

zwolenników i obrońców pokoju oraz na jego przeciwników, wrogów ludzkości.

Zwolennicy pokoju stanowią ogromną większość w każdym narodzie. W obozie pokoju znajduje się Związek Radziecki, który stanowi jądro tego obozu, jego podstawową siłę. Obrońcy pokoju w walce przeciw podżegaczom wojennym czerpią moc i zachętę do walki z wielkich osiągnięć w dziedzinie walki rewolucyjnej i budownictwa socjalistycznego narodów Związku Radzieckiego, zapoczątkowanych Wielką Socjalistyczną Rewolucją Październikową. W tej sytuacji pomimo wielu trudności, jakie są jeszcze do pokonania, horoskopy walki o pokój są pomyślne pod warunkiem, że systematycznie, z niesłabnącym napięciem realizować będziemy w codziennej praktyce to wielkie zadanie.

„Weszliśmy w okres, kiedy zjednoczenie wszystkich uczciwych ludzi dla obrony pokoju jest w stanie go obronić. Ludy mają dobrą pamięć. I nawet najbardziej dobroduszne narody bywają straszne w gniewie. Na próbę rozpętania nowej wojny mogą one odpowiedzieć surową karą na podżegaczy wojennych. I niech pamiętają o tym podżegacze wojenni!" — powiedział na wiecu w Sztokholmie pisarz Fadiejew, przedstawiciel ludu radzieckiego.

Stanisław Trojanowski

W ROCZNICĘ WYZWOLENIA WĘGIER

Przemówienie prezesa Komitetu Słowiańskiego w Polsce ob. wicemarszałka dra Wacława Barcikowskiego na akademii w Warszawie w dniu 4 kwietnia 1950 r.

Obywatele i Obywatelki!

Otwierając dzisiejszą akademię, zorganizowaną przez Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Węgierskiej z okazji piątej rocznicy wyzwolenia Węgier przez bohaterską Armię Radziecką, chciałbym podkreślić, że obydwa nasze narody łączą więzy serdecznej przyjaźni i współpracy, oraz walka o pokój i demokrację, pod przewodem naszego wielkiego, niezmiennego sojusznika, ostoi pokoju — potężnego Związku Radzieckiego.

Narody Polski i Węgier, które niejednokrotnie zbliżała historia — wyzwolone dziś spod jarzma barbarzyńskiego najeźdźcy, usiłującego obrócić nasze kraje w swoje kolonie, a ludność w niewolników, zbliżyła jeszcze bardziej, tym razem na zawsze, wspólna walka o pokój i socjalizm.

Zbrodnicze i szaleńcze zamierzenia imperialistów amerykańskich, dążących do rozpętania nowej wojny światowej, stają się coraz bardziej bezskuteczne. Olbrzymia miliardowa armia zwolenników pokoju,

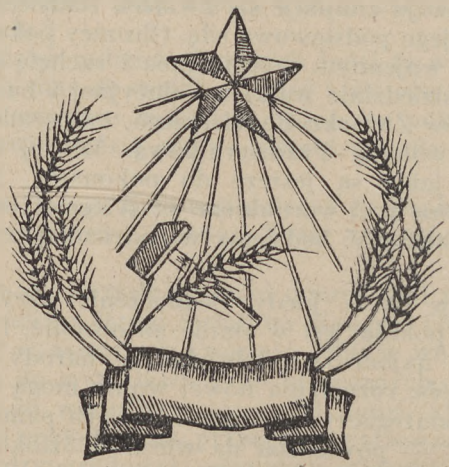

Herb Ludowej Republiki Węgierskiej

zwiększająca się z dnia na dzień, niweczy plany światowego kataklizmu i ostatecznego zniszczenia wiekowego dorobku i kultury narodów. W światowym obozie pokoju, wraz z innymi krajami demokracji ludowej walczą również narody węgierski i polski, zacieśniające braterski sojusz ze Związkiem Radzieckim, który nie szczędzi wysiłków, aby wspierać mniejsze narody, aby pomóc im w podniesieniu stanu gospodarczego, aby przekazać im swoje doświadczenia w marszu ku socjalizmowi. W ubiegłym pięciolecie obydwa nasze kraje osiągnęły wielkie sukcesy gospodarcze, polityczne i kulturalne. Nigdy jeszcze nie istniało i nie mogło istnieć na przestrzeni całej dotychczasowej historii narodów polskiego i węgierskiego, ze względu na ich poprzednie warunki ustrojowe, takie tempo rozwoju, jakie istnieje dziś, dzięki temu, że zarówno lud polski, jak i węgierski są gospodarzami swoich krajów. Osiągnięcia tych narodów są nadzieją i dumą wszystkich naszych przyjaciół, wszystkich ludzi postępu i demokracji, wszystkich obrońców pokoju świata. Wielkiego pochodu ku socjalizmowi, obejmującego narody demokracji ludowych, a między innymi narody węgierski i polski — nie potrafią powstrzymać żadne wrogie siły, ani groźby bomb atomowych czy wodorowych. Walka imperialistów amerykańskich przeciw ludowej demokracji węgierskiej, ujawniająca się między innymi w procesach Mindszenty'ego, Rajka, Vogelera i Sandersa, usiłująca doprowadzić do restauracji monarchii i obalenia demokracji ludowej — znalazła swój finał w wyrokach sądowych. Czujny

lud węgierski i nadal zwycięsko odpierać będzie każdy zamach na swój byt demokratyczny, na swoją wolność i suwerenność.

Dzisiejsza uroczystość, jaką święci naród węgierski, jest również naszą uroczystością, którą obchodzimy, jako wyzwoleni od niewoli i ucisku spod jarzma kapitalistycznego. Dzięki temu wyzwoleniu mamy możność przejścia do wielkich reform społecznych, które otwierają przed naszymi narodami drogę do postępu, pokoju i socjalizmu.

Niech żyje wieczna przyjaźń narodu polskiego i węgierskiego w walce o pokój i demokrację!

Niech żyje bohaterska Armia Radziecka, która wyzwoliła narody polski i węgierski od faszystowskiej zagłady!

Niech żyje wódz międzynarodowego obozu pokoju i postępu, Generalissimus Stalin!

Przemówienie prezesa Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Węgierskiej ob. v.-min. Jerzego Sztachelskiego

W dniu dzisiejszym mija pięć lat od chwili wyzwolenia Węgier z jarzma faszystowskiego przez bohaterską Armię Radziecką. Dnia 4 kwietnia 1945 r. nastąpiło całkowite oczyszczenie ziemi węgierskiej z wojsk faszystowskich.

Pięć lat w historii narodu to okres krótki, ale w ciągu pięciu lat od chwili wyzwolenia — na Węgrzech nastąpiły zasadnicze, decydujące zmiany. Węgry z kraju latyfundystów i kapitalistów przekształciły się w państwo ludu pracującego, z kraju na pół feudalnego przeistoczyły się w kraj, który wstąpił na drogę budownictwa podstaw socjalizmu.

W okresie międzywojennym na Węgrzech panował reżim burżuazyjny, broniący interesów wielkich kapitalistów i obszarników.

Trudno nie podkreślić analogii pomiędzy losami naszego narodu, a losami narodu węgierskiego w tym okresie. W obu naszych krajach władzę sprawowała faszystowska reakcja, wyrażająca interesy półfeudalnej, wielkiej własności ziemskiej i wielkich kapitalistów, ściśle powiązanych z kapitałem międzynarodowym, a zwłaszcza z kapitałem niemieckim. Olbrzymie majątki obszarnicze zarówno w Polsce, jak i na Węgrzech, zarówno tu jak i tam masy bezrolnych chłopów, głód i bezrobocie. Tu i tam stale tlący się gniew wyzyskiwanych i uciskanych mas pracujących, obawa przed którymi kazała warstwom rządzącym uciekać się do metod faszystowskich i szukać obrony swych przywilejów w sojuszu z innymi państwami faszystowskimi, a przede wszystkim z niemieckim hitleryzmem.

Jak wiadomo, wojna potoczyła się innymi torami dla Węgier i dla Polski. Postawa naszego narodu wobec bezczelnych żądań hitlerowskich uniemożliwiła sanacji doprowadzenie sojuszu z Hitlerem do jego logicznego zakończenia, to jest do wspólnej wyprawy grabieżczej przeciwko Związkowi Radzieckiemu. Na Węgrzech reżim Horthy'ego wziął czynny udział po stronie Hitlera w agresji na Związek Radziecki.

W wyniku zwycięskiej ofensywy Armii Radzieckiej w pierwszych dniach października 1944 roku po zajęciu Rumunii — Armia Radziecka stanęła na wschodnich granicach Węgier. Już uprzednio, bo w marcu 1944 roku, Węgry straciły ostatni cień niezależności i zostały okupowane przez armię hitlerowską. W październiku w obliczu niechybnej klęski okupanci hitlerowscy bezpośrednio i przy pomocy faszystów węgierskich zalali cały kraj falą straszliwego terroru. Zniszczenia, rabunki i gwałty, tak dobrze znane innym krajom okupowanej Europy, stały się również udziałem ludu węgierskiego.

Patrioci węgierscy, natchnieni przykładem bojowników o wolność Węgier z okresu Wiosny Ludów, tworzyli grupy partyzanckie, które prowadziły coraz energiczniejszą walkę przeciw oddziałom hitlerowskim i faszystom węgierskim i współdziałały z niosącą wyzwolenie Armią Radziecką. W grudniu 1944 roku, podczas, gdy w samym Budapeszcie trwały zacięte walki uliczne, w Debreczynie zostało zwołane Tymczasowe Zgromadzenie Narodowe, które wyłoniło Tymczasowy Rząd Narodowy. Nowy rząd, utworzony z koalicji demokratycznych partii węgierskich, pod przewodnictwem działającej już teraz jawnie bohaterskiej Węgierskiej Partii Komunistycznej, wypowiedział wojnę hitlerowskim Niemcom i mobilizował lud na terenach wyzwolonych do współdziałania z wyzwolicielską Armią Radziecką.

W dniu 13 lutego 1945 roku po dwóch miesiącach krwawych walk ulicznych zostaje wyzwolona stolica Węgier — Budapeszt.

W dniu 4 kwietnia ostatni hitlerowiec niemiecki opuścił terytorium węgierskie. Węgry były wolne. Lud węgierski wstąpił w nową epokę historycznego rozwoju. Od tej chwili rozpoczyna się okres pokojowej odbudowy Węgier, okres głębokich przemian społecznych i gospodarczych.

W ciągu minionych pięciu lat, a zwłaszcza w pierwszym okresie niepodległości, demokracja węgierska musiała przezwyciężyć wiele przeszkód, nim weszła na drogę budownictwa socjalistycznego.

Reakcja węgierska zachowała silne pozycje, a korzystając z poparcia imperialistów anglo-saskich czyniła rozpaczliwe próby odzyskania władzy, wyrwania Węgier z obozu demokracji i socjalizmu, uczynienia z kraju tego kolonii anglo-amerykańskiej. Członkowie rządu, należący do ugrupowań reakcyjnych, a zwłaszcza ci, którzy byli zamaskowani w tzw. Stronnictwie Drobnych Posiadaczy, współpracowali z imperialistami anglo-amerykańskimi, z ich ambasadami. Agenci amerykańscy wykorzystywali prawicowe skrzydło socjal-demokratów dla uniemożliwienia zjednoczenia ruchu robotniczego. Ale przeciwko tym wszystkim machinacjom, manewrom i spiskom wystąpił zdecydowanie lud pracujący Węgier. Pod wodzą Węgierskiej Partii Komunistycznej i jej przywódcy tow. Mátyása Rákosi'ego, który przeszło 20 lat przebywał w więzieniach Horthy'ego, w ciężkich bojach klasowych węgierskie masy pracujące po kolei demaskowały i rozbijały reakcyjne spiski, rozbijały reakcję politycznie, usuwały ją z zajmowanych i uparcie przez nią bronionych pozycji, aż wreszcie doprowadziły do stabilizacji go-

spodarczej i politycznej kraju, do wejścia Węgier na drogę budownictwa socjalistycznego.

Węzłowym momentem w życiu kraju było zjednoczenie Węgierskiej Partii Komunistycznej i Węgierskiej Partii Socjal-Demokratycznej w czerwcu 1948 roku [1]). Zlikwidowanie rozłamu w węgierskiej klasie robotniczej wyrwało z rąk reakcji wewnętrznej i jej imperialistycznych protektorów poważny atut, jakim mogli oni posługiwać się przeciw węgierskiej demokracji ludowej. Od tego czasu Węgierska Partia Pracujących, która powstała ze zjednoczenia obu dawnych partii robotniczych, stała się jedyną siłą prowadzącą zwycięsko naród węgierski ku lepszej przyszłości.

Pomimo to jednak imperialiści nie rezygnują tak łatwo ze swoich planów. Proces kardynała Mindszenthy'ego odsłonił drogi, jakimi imperialiści anglo-sascy wespół z rodzimą węgierską reakcją dążyli do obalenia rządów demokracji ludowej. Dzięki czujności i zdecydowaniu Węgierskiej Partii Pracujących spisek ten, jak i poprzednie, spezł na niczym. Ale okazało się, że istniała jeszcze ukryta rezerwa imperialistów w postaci agentów, którzy przedostali się nawet do Partii Pracujących.

Proces Rajka, który odbył się w lecie 1949 roku, zdemaskował i odsłonił zbrodnicze plany agentów titowskich, będących zarazem agentami wywiadu anglo-amerykańskiego, dążących do obalenia ustroju demokracji ludowej i wprzęgnięcia Węgier do obozu imperializmu i wojny.

Jest wielką, historyczną zasługą Węgierskiej Partii Pracujących i jej wodza Mátyása Rákosi'ego, że zdołali oni zdemaskować i unieszkodliwić bandę szpiegów titowskich. Proces Rajka i towarzyszy pokazał całemu światu prawdziwe oblicze rządu jugosłowiańskiego, tej zgrai szpiegów, prowokatorów i morderców, pozostających na usługach wywiadów imperialistycznych, którzy zamienili Jugosławię w kolonię imperializmu anglo-amerykańskiego i bazę wypadową dla dywersji i spisków przeciwko krajom demokracji ludowej. Proces Rajka miał historyczne, międzynarodowe znaczenie, ponieważ ujawnił metody, za pomocą których imperializm anglo-amerykański stara się nasłać swych agentów i opanować czułe punkty aparatu państwowego i partyjnego w krajach demokracji ludowej, i zbudził czujność partii robotniczych tych krajów. W ten sposób Węgierska Partia Pracujących i jej przywódcy, demaskując bandę titowską i jej agentów, oddali wielką usługę sprawie pokoju, demokracji i socjalizmu, sprawie bratniej przyjaźni krajów demokracji ludowej ze Związkiem Radzieckim, który je wszystkie wyzwolił i który służy im od chwili wyzwolenia bezinteresowną i szczerą pomocą polityczną i gospodarczą.

Niedawno na Węgrzech wykryto nowy spisek anglo-amerykański, w który zamieszani byli szpiedzy amerykańscy i angielscy, występujący w charakterze dyrektorów i zarządców zakładów „Standard" na Wę-

[1]) Zob. „Życie Słowiańskie" 1949, Nr 1—2, str. 27 n. *Red.*

grzech. Proces ten oświetlił powiązanie trustów amerykańskich z ośrodkami szpiegowskimi i wojskowymi Stanów Zjednoczonych.

Wszystkie te jednak spiski i dywersje nie zdołały w niczym powstrzymać wspaniałego rozwoju Węgierskiej Republiki Ludowej. Dzięki nacjonalizacji przemysłu, dzięki reformie rolnej, dzięki kierowniczej roli Węgierskiej Partii Pracujących, dzięki entuzjazmowi węgierskich mas pracujących wyzwolonych z wiekowego jarzma obszarników i kapitalistów — dzięki pomocy i poparciu Związku Radzieckiego — Węgierska Republika Ludowa osiągnęła wielkie sukcesy w rozwoju gospodarczym, w podnoszeniu poziomu życia robotników i chłopów.

Kiedy w 1947 roku został rozpoczęty plan 3-letni, mający za zadanie odbudowę kraju, nie tylko wrogowie, ale nawet i pewna część ludzi sympatyzujących z polityką Węgierskiej Partii Komunistycznej, uważała go za nierealny, za niemożliwy do osiągnięcia.

Tymczasem w ogniu ostrych walk klasowych, plan 3-letni nie tylko został wykonany, ale wykonano go na 7 miesięcy przed terminem, a w wielu gałęziach gospodarki narodowej został on znacznie przekroczony. Tak np. produkcja przemysłu i górnictwa w roku 1949 przekroczyła o 20% normę przewidzianą na ostatni rok planu. W stosunku do roku 1938 przeciętna produkcja wszystkich gałęzi przemysłu ciężkiego osiągnęła 174%.

Zasługuje na szczególne podkreślenie kilka charakterystycznych cyfr ilustrujących plan 3-letni w porównaniu z 1938 rokiem. Tak np. produkcja ropy naftowej wyniosła 1168,9%, produkcja aluminium 1109,8%, produkcja obrabiarek 3040,1%, produkcja lokomotyw 822,3%.

W rolnictwie w toku wykonywania planu 3-letniego osiągnięto przewidziany poziom sprzed II wojny światowej.

Dzięki tym sukcesom stało się możliwe znaczne podwyższenie stopy życiowej w stosunku do okresu przedwojennego.

Świadczy o tym w okresie wykonywania planu wzrost spożycia mięsa o 78%, spożycia cukru o 171%, spożycia mleka o 68%, materiałów bawełnianych o 133%, materiałów wełnianych o 117%, a obuwia o 200%.

W okresie planu 3-letniego położono pierwsze podwaliny socjalizmu w gospodarce rolnej. Obszar państwowych gospodarstw rolnych w okresie planu wzrósł z 50.000 morgów [1]) ziemi uprawnej do 400.000 morgów. W momencie zakończenia planu gospodarczego pracowało już 1.500 spółdzielni produkcyjnych obejmujących 350.000 morgów, 221 stacji maszynowych posiadających 3.800 traktorów oraz wielką liczbę innych maszyn i środków przewozowych.

Zwycięskie wykonanie planu 3-letniego pozwoliło na przystąpienie z rokiem bieżącym do realizacji planu 5-letniego. Wytyczył on następujące główne zadania:

— przyspieszenie uprzemysłowienia Węgier, uwzględniając w pierwszym rzędzie rozwój przemysłu ciężkiego i maszynowego i przekształce-

[1]) Morg = 0.57 ha. *Red.*

nie Węgier z kraju rolniczo-przemysłowego w kraj przemysłowo-rolniczy;

— zlikwidowanie zacofania w gospodarce rolnej, wydatne podniesienie wydajności, które ma zapewnić obfitą dostawę środków spożywczych dla ludności oraz zaopatrzenie rosnącego przemysłu w surowce;

— dalsze podniesienie stopy życiowej, wychowanie ludu w duchu socjalizmu oraz wychowanie nowej inteligencji, pochodzącej z szeregów robotników i chłopów;

— rozbudowa armii i sił obronnych.

Wartość całej produkcji przemysłowej w roku 1954 ma osiągnąć 186% produkcji z roku 1949, w tym wartość produkcji ciężkiego przemysłu ma stanowić 203% z roku 1949, a wartość produkcji przemysłu lekkiego 172%. Wartość produkcji rolnej w roku 1954 ma osiągnąć 142,2% produkcji z roku 1949.

Wydajność pracy w przemyśle w okresie od 1950 do 1954 roku podniesie się o 50%, a koszty własne produkcji przemysłowej zostaną zmniejszone o 25%.

Wzrost stopy życiowej w stosunku do roku 1949 ma wynosić przeciętnie 35%, a stopa życiowa osiągnięta w roku 1954 ma stanowić 185% w stosunku do stopy życiowej przedwojennej.

Takie są osiągnięcia, jakie uzyskała węgierska demokracja ludowa w przeciągu lat 5-ciu, które ubiegły od uwolnienia ziemi węgierskiej przez bohaterską Armię Radziecką, i takie są dziś perspektywy na progu planu 5-letniego.

Dziś każdy obywatel węgierski zdaje sobie sprawę, że wszystkie te sukcesy i osiągnięcia Węgierskiej Republiki Ludowej byłyby niemożliwe bez ścisłej współpracy z bratnimi krajami demokracji ludowej, a przede wszystkim i w pierwszym rzędzie bez bratniej i bezinteresownej pomocy Związku Radzieckiego, który nie szczędził jej Węgrom w zakresie gospodarczym, politycznym i dyplomatycznym. Każdy obywatel węgierski zdaje sobie sprawę, że bez ofiar poniesionych w wojnie wyzwoleńczej przez Związek Radziecki, bez poświęcenia żołnierzy radzieckich, których mogiły rozsiane są gęsto na żyznej ziemi węgierskiej, że bez wyzwolenia społecznego ludu Węgier — nigdy przed narodem węgierskim nie otworzyłyby się takie perspektywy wielkiego rozwoju.

Dlatego w dniu piątej rocznicy wyzwolenia Węgier myśli wszystkich patriotów i demokratów węgierskich zwracają się z wdzięcznością ku Związkowi Radzieckiemu, który wyzwolił ich kraj i który stoi nieugięcie na straży pokoju, broniąc ludzkości przed zbrodniczymi planami imperialistów anglo-amerykańskich. Patrioci i demokraci węgierscy, robotnicy i chłopi, młodzież i kobiety zwracają swe myśli ku wielkiemu przyjacielowi narodu węgierskiego i wszystkich narodów świata, ku towarzyszowi Józefowi Stalinowi, wyzwolicielowi narodów i nieugiętemu obrońcy pokoju.

Naród polski związany jest z narodem węgierskim tradycjami odwiecznej przyjaźni i wspólnej walki najlepszych swych synów o wolność i postęp.

Jednakże znacznie silniej niż najlepsze tradycje przeszłości, wiąże ludy obu krajów obecnie prowadzona wspólna walka o postęp, pokój i wolność, wspólna droga budowania przyszłości socjalistycznej. Dlatego wszystkie osiągnięcia i sukcesy węgierskiej klasy robotniczej i ludu węgierskiego są naszymi wspólnymi sukcesami, są sukcesami wielkiego obozu socjalizmu, któremu przewodzi organizator zwycięstw postępowej ludzkości — wielki Stalin.

Niech żyje przyjaźń polsko-węgierska!

Niech żyje kierownicza siła narodu węgierskiego — Węgierska Partia Pracujących i jej przywódca tow. Mátyás Rákosi!

Niech żyje wyzwoliciel narodów — potężny Związek Radziecki i jego bohaterska Armia!

Niech żyje przyjaciel narodu polskiego i węgierskiego, nieugięty obrońca pokoju i wolności narodów — Wielki Stalin!

IGNACY PATRYCHA

SUKCESY GOSPODARKI SOCJALISTYCZNEJ W ZSRR

(na marginesie zarządzeń o obniżce cen w Związku Radzieckim i o oparciu rubla na bazie złota).

1. *Pieniądz jako ważny instrument w realizacji polityki ekonomicznej państwa radzieckiego.*

Funkcja pieniądza, występującego jako miara wartości, jako środek obrotu, jako środek płatniczy oraz jako środek akumulacji socjalistycznej, jest ogromnie ważna, rola zaś jego w rozszerzonej reprodukcji socjalistycznej, we wzmocnieniu więzi ekonomicznej pomiędzy miastem i wsią, w socjalistycznej rekonstrukcji drobnotowarowej gospodarki chłopskiej, w walce z elementami kapitalistycznymi, w rozwoju radzieckiego handlu i urzeczywistnienia socjalistycznej zasady podziału wg pracy — była i jest niezmiernie istotna.

Na bazie przewodniej i panującej roli socjalistycznych elementów gospodarki — pieniądz w ręku państwa radzieckiego stanowił zawsze jedno z mocnych narzędzi budownictwa komunizmu.

Zmiany w funkcji pieniądza radzieckiego wywołane były rozwojem socjalistycznej ekonomiki, oraz warunkami ekonomicznymi i politycznymi, jak i tymi zadaniami, które stawały kolejno przed państwem radzieckim i były przez nie rozwiązywane.

W okresie zagranicznej interwencji wojskowej i wojny domowej, funkcje pieniądza radzieckiego nie mogły się jeszcze w pełni rozwinąć. Obrót pieniężny w tym czasie ograniczony był szczupłym zakresem obrotu rynkowego.

Przejście do nowej polityki ekonomicznej umożliwiło rozwinięcie wszystkich właściwych funkcji państwa radzieckiego, przy czym specjalnie zwiększyła się rola pieniądza we wzmożeniu stosunków handlowych między miastem i wsią, oraz w walce z kapitalistycznymi elementami. Równolegle z rozwojem funkcji pieniądza jako środka obrotu, nastąpił znaczny rozwój funkcji płatniczych pieniądza, m. in. również na bazie bankowego i handlowego kredytu towarowego. Rola pieniądza jako narzędzia kontroli nad miarą pracy i spożycia w tym okresie nie zyskała jeszcze pełnego swojego rozwoju.

W okresie gdy socjalistyczny system gospodarki stał się panujący, podniosła się rola pieniądza w organizacji gospodarki socjalistycznej, we wzmocnieniu związków ekonomicznych pomiędzy miastem i wsią, oraz we wzmożeniu rozrachunku gospodarczego przedsiębiorstw. A również wzmocniła się i uzyskała pełny swój rozwój rola pieniądza w kontrolowaniu miary pracy i spożycia w realizacji socjalistycznej zasady podziału. Podniosła się rola pieniądza jako środka ewidencji kontroli urzeczywistnienia gospodarczo-organizującej funkcji państwa radzieckiego, w obronie socjalistycznej własności. Rozszerzyła się sfera stosowania pieniędzy w funkcji środka płatniczego na bazie rozwoju systemu rozliczeń bezgotówkowych.

W warunkach ciężkich doświadczeń ostatniej wojny system pieniężny stał się w ręku władzy radzieckiej jednym z najważniejszych instrumentów ekonomicznych w organizowaniu gospodarki wojennej, oraz w mobilizacji zasobów finansowych dla osiągnięcia militarnego i ekonomicznego zwycięstwa nad wrogiem.

Niezwykle ważne znaczenie posiada radziecki system pieniężny w przezwyciężaniu powojennych trudności odbudowy i dalszego rozwoju gospodarki narodowej Związku Radzieckiego, w urzeczywistnieniu planu powojennej pięciolatki stalinowskiej.

2. *Warunki równowagi waluty radzieckiej i istotne przesłanki jej stabilizacji.*

Warunki równowagi waluty radzieckiej wynikają z istoty i funkcji pieniądza w gospodarce socjalistycznej, z roli, jaką pełni on w realizacji polityki ekonomicznej państwa radzieckiego, która zasadniczo różni się od roli pieniądza w krajach kapitalistycznych.

Siłę nabywczą pieniędzy radzieckich oraz ich ilość w obrocie — określa państwo na bazie planowej regulacji produkcji i obrotu towarów oraz na bazie ustalonych planowo cen. W handlu radzieckim nie uczestniczy kapitalista. Państwo radzieckie samo rozporządza wciąż wzrastającymi masami towarów, które przechodzą do obrotu przez sieć

państwowych i spółdzielczych sklepów wg stałych cen. Regulacja handlu i obrotu pieniężnego opiera się o niepodzielne panowanie gospodarki socjalistycznej oraz o systematyczny rozwój produkcji planowej i obrotu towarowego.

Zasadniczym warunkiem, zapewniającym równowagę rubla radzieckiego, jest obecność masy towarowej w ręku państwa, przyśpieszenie obrotu towarowego i realizacja towarów wg planowanych cen. Mówiąc o zadaniach handlu radzieckiego — tow. Stalin w następujący sposób określił warunki zapewniające równowagę waluty radzieckiej:

„...Co zapewnia trwałość waluty radzieckiej, o ile oczywiście mieć na uwadze rynek zorganizowany, posiadający decydujące znaczenie w obrocie towarowym kraju, a nie rynek niezorganizowany, posiadający jedynie znaczenie drugorzędne? Oczywiście, nie tylko zapasy złota. Trwałość waluty radzieckiej zapewniona jest przede wszystkim przez olbrzymią ilość zasobów towarowych w rękach państwa, które puszcza je w obrót towarowy po cenach stałych. Któż z ekonomistów może zaprzeczyć, że taka gwarancja istniejąca tylko w ZSRR, jest bardziej realnym zapewnieniem stałości waluty, niż jakikolwiek zapas złota?" (J. Stalin: *Zagadnienia leninizmu*, „Książka", wyd. III, 1949).

Im więcej towaru będzie wchodziło na rynek w ustalonych cenach państwowych, tym wyższy będzie stopień równowagi radzieckiego rubla.

Rozumie się, iż taka gwarancja równowagi waluty nie jest możliwa w systemie kapitalistycznym. Kryzysom ekonomicznym w krajach kapitalistycznych towarzyszą kryzysy pieniężne i krachy walutowe, z którymi państwa te nie mogą sobie poradzić w okresie pomiędzy kryzysami.

W ZSRR nie ma i nie może być kryzysów ekonomicznych. Wzrost produkcji socjalistycznej prowadzi do polepszenia bytu materialnego klasy robotniczej, oznacza więc stopniowy wzrost pojemności rynku wewnętrznego, oraz zwiększenie popytu na wytwory przemysłowe ze strony robotników i chłopów. Oznacza to, że wzrost rynku wewnętrznego będzie prześcigać wzrost przemysłu i powodować jego nieustanne rozszerzanie się.

Właśnie dlatego wspomniana poprzednio gwarancja równowagi waluty, charakteryzująca tylko radziecką ekonomikę i niedostępna kapitalizmowi, jest najbardziej realną i trwałą gwarancją.

Rozporządzając podstawową masą towarów i rezerw towarowych w kraju, państwo radzieckie określa poziom cen państwowych i oddziałuje ekonomicznie na handel spółdzielczy, a także na kołchozowo-chłopski rynek w kierunku obniżenia cen.

Regulacja cen rynku kołchozowego uzależniona jest od wzrostu obrotu towarowego w handlu państwowym i spółdzielczym. Zniżka cen na rynku kołchozowym zależy również od stopnia organizacji rynkowego handlu kołchozu. Wzrost obrotu towarowego, zniesienie systemu kartkowego i przejście do normalnego handlu wg jednolitych cen, oznacza dalsze wzmocnienie równowagi waluty radzieckiej.

Zapas złotowy w określonym stopniu jest również gwarancją równowagi radzieckiej waluty. Jaki jest więc stopień wpływu zapasu złotowego na równowagę rubla radzieckiego?

Waluta radziecka w żadnej mierze nie jest zależna od kapitalistycznych walut, nie jest ona wymieniana na giełdach zagranicznych na inne waluty: analogicznie waluty zagraniczne wewnątrz ZSRR nie posiadają wolnego obiegu. Wymiany walut zagranicznych na ruble radzieckie dokonywuje się tylko w kasach banku państwowego wg kursu ustalonego przez państwo. Zapas złotowy stanowi jedną z najważniejszych rezerw państwa socjalistycznego, wykorzystywaną dla zwiększenia tempa budownictwa socjalistycznego, dla wzmocnienia niezależności ekonomicznej kraju radzieckiego od otoczenia kapitalistycznego, oraz dla wzmocnienia potencjału obronnego ZSRR.

W tym celu zapasy złota służą w rękach państwa radzieckiego jako fundusz rezerwowy pieniędzy światowych dla handlu z krajami kapitalistycznymi. W artykule „O znaczeniu złota do i po pełnym zwycięstwie socjalizmu", opublikowanym w gazecie „Prawda" z 5 listopada 1921 roku Lenin wskazywał na konieczność oszczędnej akumulacji zapasów złotowych i najbardziej produktywnego wykorzystania złota przez mechanizm handlu zagranicznego w interesie socjalizmu.

Zapas złotowy jest rezerwą walutową państwa radzieckiego dla handlu z krajami kapitalistycznymi: głównymi źródłami tej rezerwy walutowej są: wydobycie złota w ZSRR i aktywne saldo bilansu towarowego.

Tow. Stalin niejednokrotnie wskazywał na znaczenie rezerw walutowych dla industrializacji kraju, dla podtrzymania równowagi waluty radzieckiej. Wzrost wydobycia złota i powiększenie złotowego zapasu są równoznaczne z możliwością zwiększenia importu do ZSRR, lub, jeżeli to jest konieczne, eksportu z ZSRR, a więc są równoznaczne z możliwością powiększenia produkcji obrotu towarowego wewnątrz kraju.

Handel radziecki, oparty o monopol handlu zagranicznego, nie dopuszcza do przenikania na rynek radziecki monopoli kapitalistycznych państw zagranicznych. Towary importowe, przechodząc kanałami handlu państwowego, podporządkowują się tym samym prawom kształtowania cen, jakim podporządkowane są towary radzieckie.

W ten sposób wpływ zapasu złotowego na równowagę rubla radzieckiego urzeczywistnia się drogą wykorzystania złota przez handel zagraniczny dla zwiększenia masy towarowej, oddawanej do obrotu wg planowych cen.

Zgodnie z podanymi wyżej zasadami zabezpieczenia równowagi rubla radzieckiego, polityka emisyjna państwa radzieckiego przewiduje emisję pieniędzy w ścisłej zgodności z ich zapotrzebowaniem ze strony wzrastającego obrotu towarowego, na bazie ścisłej ewidencji i regulacji funduszu płac i innych pieniężnych dochodów mieszkańców.

Równowagę rubla radzieckiego zapewnia wzrastające tempo walki pracujących mas Związku Radzieckiego: o to, ażeby produkować towarów więcej, szybciej, taniej i lepszej jakości. Gwarantuje ją rzetelny wysiłek zmierzający do zmniejszenia kosztów własnych, do niedopuszczenia przekroczenia funduszu płac. Gwarantują ją również: rozwój radzieckiego handlu, planowanie cen na towary oraz radziecki system bankowej akumulacji pieniędzy.

3. *Sukcesy Związku Radzieckiego w powojennej odbudowie i rozbudowie gospodarczej.*

Wielkie sukcesy osiągnięte przez Związek Radziecki w urzeczywistnieniu planów gospodarczych lat 1946 i 1947, osiągnięcie przedwojennego poziomu produkcji przemysłowej i przedwojennych urodzajów kultur zbożowych, a także wzmożony rozwój państwowego i spółdzielczego handlu — pozwoliły w końcu 1947 r. na przeprowadzenie reformy walutowej i zniesienie kartkowego systemu zaopatrzenia. Reforma walutowa zlikwidowała następstwa II-ej wojny światowej w dziedzinie obrotu pieniężnego, restytuowała pełną wartość rubla radzieckiego i ułatwiła przejście do rozszerzonego handlu państwowego wg jednolitych państwowych cen, bez kartek. Reforma walutowa wzmogła znaczenie pieniędzy w gospodarce narodowej ZSRR. Stała się ona bardzo ważnym przedsięwzięciem państwowym, skierowanym ku podniesieniu poziomu materialnego bytu pracujących, ku odbudowie i rozwojowi gospodarki narodowej i dalszemu wzmocnieniu potęgi państwa radzieckiego.

Reforma pieniężna została dokonana już w dwa lata po zakończeniu wojny, która przyniosła krajowi radzieckiemu niesłychane zniszczenia. Przy tym reformy dokonano wyłącznie kosztem wewnętrznych zasobów i rezerw Związku Radzieckiego. Sukces reformy walutowej został osiągnięty dzięki bohaterskiej pracy narodu radzieckiego, dzięki przewidującemu kierownictwu i organizującej roli partii Lenina-Stalina.

Utrwalenie sukcesu reformy pieniężnej i zapewnienie dalszego zwiększenia się siły nabywczej rubla radzieckiego, stało się możliwe dzięki wprowadzeniu surowego reżimu oszczędzania, dzięki zwiększeniu wydajności pracy, dzięki walce o obniżkę kosztów własnych produkcji przedsiębiorstw państwowych. Na tym tle zrodził się i rozwinął masowy ruch mas pracujących ZSRR o mobilizację rezerw wewnętrznych, o rentowną działalność przedsiębiorstw, o ponadplanową akumulację, które to czynniki powinny sprzyjać dalszemu wzmocnieniu rubla radzieckiego.

Wymownym świadectwem dalszego wzrostu potęgi gospodarczej ZSRR w okresie powojennym i ogromnym sukcesem państwa radzieckiego jest przeprowadzona 1 marca br. ponowna obniżka cen i oparcie rubla na bazie złota, wraz z podniesieniem kursu rubla w stosunku do walut zagranicznych. To zarządzenie Rządu ZSRR i WKP(b) stanowią dalsze, lecz bynajmniej nie ostatnie, ogniwo w łańcuchu ciągłej polityki obniżania cen artykułów konsumcyjnych, którą władze radzieckie realizowały w ciągu lat 1949 i 1950, podnosząc przez to zdolność nabywczą rubla i wzmacniając zdobycze i osiągnięcia szerokich mas pracujących.

Dochody radzieckich robotników i urzędników w roku 1949, w porównaniu z przedwojennym rokiem 1940, wzrosły, wg obliczenia na każdego pracującego o 24%, a dochody chłopów o więcej niż 30%.

Proces wzrostu dobrobytu ludności ZSRR rozwija się niepohamowanie równolegle do osiągnięć gospodarczych Kraju Socjalizmu. Wy-

nika to z zasad ustrojowych Związku Radzieckiego, z podstawowych założeń jego ekonomiki i jest ekonomicznym prawem rozwojowym gospodarki radzieckiej.

Wykonanie i przekroczenie planów produkcyjnych ZSRR, wzrost jego potencjału ekonomicznego, wzrost masy towarowej, z jednoczesnym stałym wzrostem tempa rozbudowy bazy gospodarczej — w drodze inwestycji — oto czynniki, gwarantujące stałe i niezachwiane podnoszenie się siły waluty radzieckiej, gwarantujące właściwy stopień jej równowagi i zdolności nabywczej.

4. *Radziecki system gospodarczy drogowskazem walki o demokrację i socjalizm.*

Powyższe fakty wywołują trwogę u wrogów postępu i pokoju. Państwo radzieckie nie boi się pokojowego współzawodnictwa z systemem kapitalistycznym. Socjalistyczny system gospodarczy krzepnie i wzmacnia się w ZSRR i rozwija się w krajach demokracji ludowej, podczas gdy w państwach kapitalistycznych wzrasta proces zubożenia proletariatu i mas pracujących. Armia bezrobotnych i na pół bezrobotnych osiąga obecnie w państwach kapitalistycznych 45 milionów ludzi, co z rodzinami czyni blisko 150 milionów. W Stanach Zjednoczonych Ameryki — wg danych statystyki oficjalnej — liczba całkowicie lub częściowo bezrobotnych osiąga 18 milionów ludzi.

W tym czasie, gdy miliony ludzi, rzuconych na pastwę bezrobocia cierpi nędzę, monopoliści amerykańscy w celu utrzymania cen na wysokim poziomie oraz w celu utrzymania wysokich zysków, niszczą ogromne zapasy żywności.

Na tle rozkładającego się kapitalizmu szczególnie wyraziście występuje wyższość socjalistycznego systemu gospodarki.

Doświadczenia budownictwa socjalistycznego w Związku Radzieckim uzbroiły bratnie komunistyczne i robotnicze partie w jasne pojęcia istoty i zadań reżimu demokracji ludowej, urzeczywistniającego z powodzeniem funkcję dyktatury proletariatu.

Bezinteresowna pomoc ZSRR, okazywana krajom demokracji ludowej, zapewnia szybki pochód tych krajów po drodze do socjalizmu.

Narody radzieckie pod wodzą Partii Lenina-Stalina z powodzeniem rozwiązują podstawowe zadania ekonomiczne ZSRR: dognać i prześcignąć pod względem ekonomicznym główne kraje kapitalistyczne.

Narody radzieckie w szybkim tempie tworzą materialną i techniczną bazę komunizmu. Rozkwit sił produkcyjnych socjalizmu zapewnia warunki przejścia do komunistycznej zasady podziału wg potrzeb, do pełnego przezwyciężenia przeciwieństw między miastem a wsią, między pracą umysłową a fizyczną.

Wzrost potęgi państwa radzieckiego, historyczne zwycięstwa narodów radzieckich, osiągnięte pod kierownictwem Partii Lenina-Stalina, inspirują i napełniają otuchą masy pracujące wszystkich krajów w ich walce o wyzwolenie, o pokój, demokrację i socjalizm.

Ignacy Patrycha

JAN GRUBECKI

TITOIZM — ZDRADA WOLNOŚCI I POSTĘPU — ZDRADA SŁOWIAŃSZCZYZNY

Faszyzm hitlerowski został pokonany przez Związek Radziecki, przez jego bohaterską Armię Radziecką — wyzwolicielkę narodów Europy. Już to samo zdobyło ZSRR uznanie i wdzięczność całej postępowej ludzkości. Spadkobiercą faszyzmu hitlerowskiego, jego szaleńczych planów panowania nad światem, okazał się imperializm anglosaski. Wzorem hitlerowców w walce swej z obozem postępu posługuje się on — na większą niż jego nauczyciele skalę — metodami zdrady, szpiegostwa i dywersji. W arsenale środków stosowanych przez agentów anglo-amerykańskich ważna rola była wyznaczona titoizmowi, jednej z najperfidniejszych form zdrady i dywersji.

Przypomnijmy pokrótce, jak titowska klika zdrajców i szpiegów, wykonując rozkaz swych mocodawców, rozpoczęła akcję jawnego oderwania Jugosławii od obozu pokoju i postępu, od jego ostoi — ZSRR, akcję jawnego przekształcenia swego kraju w państwo reakcyjne, w narzędzie agresywnego, imperialistycznego bloku poszukiwaczy światowych „lebensraumów" i pretendentów do kariery hitlerowskiej.

Jednym z pierwszych posunięć, które zdemaskowało zdrajców, było aresztowanie członków KC Komunistycznej Partii Jugosławii gen. Zujovića i min. Hebranga, przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania. Przyczyną tego aresztowania była ich czujna postawa i krytyka titowskich dążeń nacjonalistycznych, podjęta na plenum KC KPJ w kwietniu 1948 roku w toku dyskusji nad odpowiedzią na list Komitetu Centralnego WKP(b), podpisany przez Stalina i Mołotowa. Obaj wymienieni działacze jeszcze poprzednio piętnowali znieważanie i dyskredytowanie Armii Radzieckiej, zaszczepiane przez klikę titowską wśród kadr jugosłowiańskich dowódców wojskowych; poddawali oni krytyce również: półlegalny stan partii, w której nie przestrzegano zasad wewnętrznej demokracji, rozpływanie się partii we Froncie Ludowym, wreszcie krzewienie przez jej wierzchołki nawskroś oportunistycznej teorii wrastania kułaka w socjalizm.

Zdradziecka klika agentów imperializmu tym razem już zdjęła maskę: wymienionych komunistów, starych kierowników partii i walk wyzwoleńczych, prosto z posiedzenia tzw. KC KPJ odwieziono do więzienia. Tym aktem jawnego terroru wobec ludzi wiernych socjalizmowi titowscy nacjonaliści zapoczątkowali masowe aresztowania i prześladowania na terenie całego kraju, dążąc w ten sposób do zdławienia oporu i krytyki w partii i społeczeństwie oraz umacniania swej zdradzieckiej władzy. W sierpniu 1948 r. klika Tita zamordowała bezpośrednio po powrocie ze studiów na Woroszyłowskiej Wojennej Akademii w Moskwie gen. broni Arsa Jovanovića, odznaczonego najwyższymi odznaczeniami ZSRR i wszystkich państw słowiańskich, a także Krzyżem Grunwaldu. Zamordowano go za to, że wyznawał i głosił

przyjaźń ze Związkiem Radzieckim, kategorycznie opowiadając się przeciw nacjonalistycznej polityce kliki titowskiej oraz za to, że pozostał wierny zasadom marksizmu-leninizmu.

Titoizm przystąpił do masowych prześladowań komunistów i dowódców Armii Jugosłowiańskiej, uznających słuszność Rezolucji Biura Informacyjnego Partii Komunistycznych i Robotniczych.

Tak w obwodzie Timok pogwałcono uchwały obwodowego Komitetu Partii i obwodowej konferencji delegatów, zawieszając w funkcjach ogromną większość jej uczestników, a wielu osadzając w więzieniu belgradzkim i skazując następnie na przymusowe roboty. Wszystkie organizacje partyjne w obwodzie, jako antytitowskie, zostały rozwiązane.

Jak podał poseł do Zgromadzenia Narodowego FLRJ Novakov, również aresztowany w czasie późniejszym, w Wojwodinie uwięziono kilkudziesięciu najlepszych aktywistów partii i bito ich celem „wyleczenia" z wierności wobec rezolucji Biura Informacyjnego — oraz z krytyki zdrady Tita.

W Bośni i Sarajewie — ponad 90% członków partii potępiło zdradę Tita i jego kliki i opowiedziało się za rezolucją Biura Informacyjnego. Gdy agitacja agentów Tita nie pomogła, rozpoczęły się masowe aresztowania. Titowcy dokonali tego faszystowskiego dzieła przy pomocy organów bezpieczeństwa (UDB), które przekształcono w organy terroru przeciw ludowi.

Minister Spraw Wewnętrznych Serbii gen. Penezić na odprawie zaufanych funkcjonariuszy UDB z terenów pogranicznych wydał rozkaz, ażeby wszystkich schwytanych na przekraczaniu granicy z miejsca poddawać „badaniom" — a członków partii cichaczem zabijać; ażeby kolportować za granicę bibułę propagandową, nawołującą do dokonania przewrotu w krajach demokracji ludowej; ażeby starać się o pozyskanie zbiegów z tych krajów dla agitacji wewnątrz FLRJ; ażeby — co b. znamienne — ostrożnie odnosić się do obywateli ZSRR — jako największych i najniebezpieczniejszych wrogów. Prawa ręka Tita, Ranković „zreformował" UDB na aparat faszystowskiego, wprost gestapowskiego terroru. Czystka usunęła z partii i UDB i posłała do więzień ludzi najlepszych i najbardziej oddanych sprawie ludu. W Bośni prześladowano i aresztowano także rodziny i przyjaciół usuniętych. Na miejsce aresztowanych przyjmuje się zawodowych policjantów królewskich, ustaszowskich, czetnickich, nediczowskich — karierowiczów i zbrodniarzy — współpracowników Mihailovića.

Przy pomocy tego aparatu klika Tita-Rankovića terroryzuje i kontroluje życie polityczne i społeczne całego kraju, węsząc i szpiegując zarówno w miejscowych organizacjach partii jak i w sporcie, w rodzinie i szkole.

Terror titowskiej kliki zdąża do wyrwania z partii z korzeniami ideologii marksizmu-leninizmu i przekształcenia jej w partię faszystowską. Usunięto z partii wszystkich kierowników i działaczy, cieszących się zaufaniem członków, wiernych frontowi pokoju i demokracji oraz przyjaznych ZSRR. Aresztowano niemal cały proletariacki rdzeń

partii. W wielu okręgach Jugosławii aresztowano cały skład partyjnych komitetów powiatowych i miejscowych. Aresztowano 10-ciu cieszących się zaufaniem mas ludowych ministrów — członków partii, w tym znanego naszego przyjaciela, pierwszego ambasadora Jugosławii w Polsce a następnie wicepremiera Czarnogóry — Boża Ljumovića. Wielu dalszych ministrów wykluczono z partii i usunięto ze stanowisk. W więzieniach przebywa 30 posłów do parlamentu, a za granicę zbiegło ośmiu.

Terror titowców skierował się głównym swym ostrzem przeciw klasie robotniczej, która jest wyzyskiwana i pozbawiona praw jak nigdy przedtem.

Wielu robotników i działaczy robotniczych przebywa w więzieniach, a aparat związków zawodowych stał się pomocniczym organem UDB, tj. organem pognębienia klasy robotniczej.

Bohaterska młodzież jugosłowiańska — która była duszą partyzantki, a po wojnie awangardą odbudowy kraju — wierna swym tradycjom, stanęła na uniwersytetach w opozycji do faszystowskiej kliki titowskiej. Niezwłocznie po rezolucji Biura Informacyjnego usunięto z partii i ze studiów 400 osób — studentów, z których wielu uwięziono.

List studentów do „Nowej Borby" informuje o usunięciu ostatnio dalszych 150 komunistów na uniwersytecie belgradzkim. Banda Rankovića nasyła w szeregi młodzieży licznych szpiclów i prowokatorów. UDB nie cofa się przed więzieniem i maltretowaniem nawet obłożnie chorych bojowniczek walki podziemnej. Często studenci są zabierani prosto z wykładów, a po nocach drżą na dźwięk samochodowego sygnału, jak za czasów gestapowskich łapanek. Młodzież robotnicza, która studiowała w przemyśle sojuszniczych państw demokracji ludowej i podstępem została ściągnięta do kraju, również zapełnia więzienia. Obiektem zawziętych prześladowań są dawni wykładowcy i nawet słuchacze kursów partyjnych — żyją oni stale pod terrorem. Częste są też wypadki samobójstw wśród młodzieży, która nie chce żyć w mrokach zdrady i terroru. Mnożą się strajki młodzieży robotniczej w fabrykach.

Terror objął również szeregi postępowej inteligencji; w Lublanie za krytykę kierownictwa KPJ i aprobatę rezolucji Biura Informacyjnego rozwiązano partyjną organizację profesorów uniwersytetu, z których wielu uwięziono. Na ich miejsce wysunięci zostali niedawno jeszcze przebywający w więzieniach kollaboracjoniści.

Aresztuje się masowo pracowników radia i prasy, a nierzadkie są wypadki pozbawiania ich życia w lochach UDB. Znany poeta i wieloletni kierownik kulturalnej polityki KPJ Zogović — uczestnik sfałszowanego V Zjazdu KPJ — napisał przedtem pieśń „O towarzyszu Tito" ale na zjeździe nie pochwalił zdrady kliki titowskiej, nie chcąc zdradzić socjalizmu. Znalazł się on początkowo w areszcie domowym, a później — gdy odmówił podpisu pod kalumniami przeciw ZSRR, został wysłany do Czarnogóry i tutaj aresztowany. Niezależna od satrapów titowskich literatura i nauka w Jugosławii zostały wpędzone w podziemie.

Tito sądził, że niczem... Napoleon zdobędzie sobie posłuch całej ludowej armii jugosłowiańskiej. Wystąpili jednak przeciw jego zdradzie: szef sztabu gen. Jovanović, gen. Petričević z Kierownictwa Politycznego, gen. Popivoda — szef służby lekarskiej, gen. Djurić — przywódca powstania w Maczwie — potem przywódca przybocznego batalionu Tita, gen. Krzdić — przewodniczący Najwyższego Sądu Wojskowego. Wielu udało się zbiec za granicę. Mówią oni o terrorze tzw. KOS (kontrwywiad, odpowiednik UDB w wojsku): dowództwo KOS zaraz po rezolucji Biura Informacyjnego poleciło zakończyć śledztwo przeciw poprzednim więźniom — zwolennikom ustroju kapitalistycznego i innym przestępcom oraz opróżnić cele wojskowych więzień — dla oficerów, zwolenników Kominformu, którzy są zdaniem reżimu największymi wrogami Jugosławii. Polecono aresztować wszystkich, kto tylko wykaże wiarę w życzliwość ZSRR lub wątpliwości co do stanowiska titowców. W tym trybie opróżnione więzienia zapełniły się wkrótce dowódcami wojskowymi, którzy zachowali wierność dla ludu.

W szkołach oficerskich 80% kadetów wypowiedziało się za rezolucją Biura Informacyjnego, — toteż w koszarach kadeckich hulał bezprzykładny terror titowski, odbywały się nocne łapanki opornych itd.

Zwolnionych w trybie karnym z armii za aprobatę rezolucji Kominformu traktuje się po gestapowsku, pozbawia się mienia osobistego oraz daje się im „wilczy bilet", aby nigdzie nie mogli dostać pracy. Tak postępują titowcy nawet wobec tych spośród wojskowych, którzy całą rodzinę, dom i dobytek utracili w wojnie partyzanckiej, a ziemię darowali republice. Po Jovanoviću zamordowano setki oficerów. W więzieniach i obozach koncentracyjnych cierpią tysiące dowódców wiernych socjalizmowi. W samym tylko zagrzebskim więzieniu „Nowa Wieś" w październiku 1948 r. przebywało 800 oficerów; znaczna ich ilość znajduje się wśród 8000 komunistów więzionych w obozie Lonie.

Taki jest bilans jednorocznego titowskiego terroru w armii, którą ci zdrajcy i wrogowie ludu przemocą oddać chcą na służbę obozowi imperialistycznemu.

Ludy Jugosławii, które chciały budować socjalizm, straciły już wszelki zapał do wykonywania „planów" titowskich. Ustalona niedawno kara 30 tys. dinarów dla każdego chłopa, który nie stawi się z siłą pociągową do przewożenia materiałów, jest wymierzona w biedotę wiejską, bo ta zaprzęgu nie ma i nie ma za co go wynająć. Tworzone są brygady przymusowej pracy za niestawiennictwo do takiej pańszczyzny titowskiej. W Bośni biedak płaci 500 dinarów za pierwszy dzień — a po 1000 za następne, albo odpracowuje sam trzy dni za jeden dzień pracy z zaprzęgiem. W obwodzie Timok specjalne organy daremnie usiłują werbować do kopalń; policja nocami łapie do pracy w kopalniach po wsiach, bije, a nawet zabija opornych. Młodzież, która przymusowej pracy nie wykona, jest usuwana ze szkół. Ludzie chorzy i słabi, niezdolni do tych przymusowych robót titowskich, trwających od 10 do 14 godzin dziennie, są traktowani jako sabotażyści. Przymusowa praca stała się instrumentem kapitalistycznego wyzysku klasy

robotniczej, którą titoizm pozbawia tym terrorem 7 miliardów dinarów zarobku rocznie.

Wyrastają coraz nowe obozy i więzienia. Tutaj głodowa strawa, pospolici przestępcy — jako uzbrojeni w pałki dozorcy — i mordercze przymusowe roboty przypominają eksterminacyjne metody hitlerowskie. Głodzeni więźniowie spędzają dni w zalanych wodą piwnicach betonowych, przechodzą tortury oślepiających świateł, terror zastraszeń i poniżenie. Wielu zapada na gruźlicę i ledwo się trzyma na nogach, wielu otworzyły się rany z okresu wojny. Pęta się tam więźniów łańcuchami z reguły na kilkanaście godzin, a niektórzy byli tak zakuci z rękami na plecach na 16—20 dni. Zmarłych skazańców zakopuje się do dołów, z których rodziny mogą ich zabrać dopiero po upływie terminu zasądzonej kary. Wobec więźniów stosuje się metody gestapo, tak dobrze znane Polakom z obozów hitlerowskich.

Kaci Rankovića poddają swe ofiary również wyrafinowanym moralnym torturom. Zmusza się dzieci do potępiania rodziców, rodziców do szkalowania własnych dzieci. Żony tych, którzy pozostali wierni sprawie ludu i socjalizmu, zmuszone są do wyrzekania się swych mężów. Oporni tracą karty żywnościowe, są wyrzucani na bruk z pracy, skazywani na głód i nędzę. Aresztuje się rodziny tych, którym udało się zbiec, nie szanując i matek niemowląt, ani ciężko chorych.

Zabójstwa przeciwników politycznych pod pozorem wypadku przy usiłowaniu ucieczki przez granicę stało się metodą. Ranković zarządził również, że za każdego komunistę rzeczywiście zamordowanego przy ucieczce przez granicę zabójca otrzymuje nagrodę w postaci zegarka, 500 dinarów itp. Czym się to różni od metod Gestapo?

Karne wyprawy Gestapo na Lidice w Czechach, czy Kragujevac w Jugosławii — stały się również wzorem dla UDB Rankovića. Agenci imperializmu mają tu na celu sterroryzowanie mas ludowych. Jedną z takich wypraw była karna ekspedycja na miasto Bijelo Polje w Czarnogórze; wziął w niej udział cały pułk wojska. Powodem bestialstwa titowców było to, że ludność miasta dawała wyraz uczuciom przyjaźni do ZSRR i sympatii dla międzynarodowego ruchu proletariackiego.

Od chwili jawnego swego przejścia do obozu imperialistycznego titowcy — wzorem frankistów w Hiszpanii — zalewają Jugosławię potokami szowinistycznej, nacjonalistycznej propagandy wymierzonej swym ostrzem przeciw ZSRR i państwom demokracji ludowej. Posługują się w tym celu prasą codzienną, radiem i zebraniami publicznymi, na które ludność jest przymusowo ściągana. Łudzą się oni, że tymi metodami faszystów, nacjonalistów i imperialistów uda im się zaszczepić masom ludowym nienawiść do obozu postępu i socjalizmu, skłonić je do uległości wobec imperializmu i podżegaczy wojennych.

Noty ZSRR z dnia 25 lipca i 18 sierpnia 1949 r. w sprawie 31 więzionych i męczonych obywateli radzieckich odsłoniły te same metody terroru stosowane tym razem wobec chronionych prawem międzynadowym obywateli obcych. Świadczą one raz jeszcze, jak awanturnicza i służalcza wobec imperializmu jest polityka belgradzkiej kliki zdrajców, którzy prowadząc walkę z ludem pracującym Jugosławii i jego

awangardą komunistyczną, posuwają się jednocześnie do bezczelnych prowokacyj wobec wielkiego Kraju Socjalizmu i wszystkich miłujących pokój narodów.

Wściekłość titowców z powodu fiaska tzw. 5-letniego planu zwróciła się przeciw państwom demokracji ludowej, które w oparciu o ZSRR z każdym dniem wzmacniają swą gospodarkę. Na granicach państw ludowej demokracji titowcy celowo organizują krwawe incydenty, w ten sposób usiłując odwrócić uwagę narodów Jugosławii od swych niepowodzeń na froncie gospodarczym i od swej służby u imperializmu anglo-amerykańskiego.

Terror titowców początkowo zaskoczył komunistów, którzy okazali się nieprzygotowani do stawienia należytego oporu. Początkowo dyskutowali oni otwarcie na zebraniach partyjnych, uważając klikę titowską za część ruchu robotniczego — tymczasem okazała się ona nacjonalistyczną agenturą imperializmu. I oto titowcy zamiast argumentów zastosowali więzienia i tortury. W tej sytuacji komuniści zmuszeni zostali do przejścia do podziemnych form walki — tak jak w krajach faszystowskich. Mimo rozpasanego terroru, w całej Jugosławii powstają podziemne organizacje komunistyczne i pokonując nieufność zasianą przez titowskich zdrajców — łączą się.

W setkach fabryk, miastach i wsiach organizuje się ruch oporu przeciw zdrajcom KPJ. Tysiące robotników, chłopów i urzędników organizują zbiórki na pomoc dla rodzin więźniów Tita, odejmując sobie często od ust. Lud ukrywa komunistów i organizuje sabotaż wobec władzy titowskiej. Robotnicy licznych fabryk, jak huta „Stora" w Celju, fabryka wagonów w Mariborze, kolejowe warsztaty w Sarajewie organizują strajki protestacyjne przeciw nędzy, w którą wtrącają ich rządy kliki.

Aby ukryć przed ludem i zagranicą istotny stan rzeczy i ratować plan — skierowuje się na roboty „dobrowolne" wszystkich żołnierzy w końcowym okresie 6 miesięcy ich służby. W ostatnim roku wysłano 80 tysięcy żołnierzy i oficerów pod hasłem „dobrowolnej pracy młodzieży". Wielu komunistom udało się zbiec za granicę; organizują oni walkę narodów Jugosławii przeciw klice titowskiej i wydają w różnych krajach tygodniki: „Za socjalistyczną Jugosławię", „Nowa walka", „Pod sztandarem internacjonalizmu", „Naprzód" i szereg innych publikacyj i biuletynów. Biuletyny, pisma, broszury i ulotki przenikają do najodleglejszych zakątków Jugosławii, są z utęsknieniem wyczekiwane i witane — jak przenikające przez noc terroru i niewoli promienie wolności, są czytane, przepisywane i podawane z rąk do rąk.

Terror, więzienie, obozy, tortury i morderstwa nie mogą stłumić głosu prawdy, ani przeszkodzić walce bohaterskich narodów Jugosławii przeciw zdrajcom — sprawcom największej chyba w dziejach współczesnych zdrady interesów ludu.

Oblicze faszystowskiej kliki Tita-Rankovića ujawniły raz jeszcze w całej ohydzie wybory do „Skupsztiny" (Zgromadzenia Ludowego) w dniu 26 marca br., których przebieg i wynik wywołały taki zachwyt w kołach amerykańskich polityków-gangsterów. Wybory odbywały

się w warunkach rozpasanej demagogii nacjonalistycznej, okrutnego terroru policji, janczarów Rankovića i specjalnych oddziałów wojskowych, z dopuszczeniem do głosu wszystkich sił reakcyjnych w kraju, pozbawionych prawa głosowania przy poprzednich wyborach. Zastosowano cały system przymusowego zaciągania wyborców do urn — po to, by tutaj, w lokalach wyborczych, drogą kontroli głosowania przez agentów UDB, zmusić sterroryzowanych wyborców do oddania swych głosów na znienawidzonych przez lud satrapów faszystowskich. Mimo to wszystko, jak podały same oficjalne źródła titowskie, w niektórych okręgach oddano do 30%głosów przeciwko titowcom.

Oto, co oświadczyła na temat titowskich „wyborów" radiostacja jugosłowiańskich emigrantów-rewolucjonistów:

„Wyniki wyborów stanowią nikczemne sfałszowanie woli narodów Jugosławii. Narody jugosłowiańskie uważają wybory te za nieważne, a Zgromadzenie Ludowe, w którym nie ma ani jednego prawdziwego przedstawiciela ludu — za nielegalne".

Głos ten jest wyrokiem wydanym na klikę zdrajców ludu, których żadne gwałty i przemoc nie uchronią przed sprawiedliwością dziejową. Tym bardziej, że lista zbrodni titowskich wciąż się powiększa.

Po wielkich procesach titowsko-imperialistycznych agentów w Budapeszcie i Sofii, w procesach, — dodajmy — które stanowiły miażdżący cios dla planów interwencji imperialistycznej w krajach demokracji ludowej, ostatnio odbył się w Sofii drugi proces titowców. Tym razem była to sprawa 26 pomniejszych szpiegów Tita-Rankovića, wysłanych do Bułgarii Ludowej wciąż w tym samym celu szpiegostwa, organizowania dywersji i aktów terrorystycznych — w celu walki zza węgła z władzą ludową. Proces wykazał ponownie, że tzw. dyplomacja jugosłowiańska używana jest przez jej angloamerykańskich gospodarzy do najbardziej nikczemnej i zbrodniczej roboty. Proces ten wykazał raz jeszcze, że titoizm jest w tym samym stopniu zdradą interesów wolności i postępu, co zdradą życiowych interesów Słowiańszczyzny.

Jan Grubecki

Prezes Zarządu Głównego
Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Jugosłowiańskiej

NOWE KSIĄŻKI

RECENZJE

Mieczysław Jastrun: *Mickiewicz*. Warszawa (PIW) 1949. Str. 412 + 24 il.

Samuel Fiszman: *Mickiewicz w Rosji. Z archiwów, muzeów, bibliotek Moskwy i Leningradu*. Warszawa (PIW) 1949. Str. 116 + 4 tabl.

Leon Gomolicki: *Dziennik pobytu Adama Mickiewicza w Rosji 1824—1829*. (Instytut Badań Literackich, *Z historii i teorii literatury*, 1). Warszawa 1949 (Książka i Wiedza). Str. 380 + 16 tabl.

Jubileusz mickiewiczowski w swym bogatym pokłosiu przyniósł również kilka interesujących pozycyj, zasługujących na omówienie z punktu widzenia naszych stosunków z narodami pobratymczymi. Piękny życiorys pióra Jastruna, archiwalia wydobyte przez S. Fiszmana, oraz poważna praca zawierająca materiały komentowane, dzieło prof. Gomolickiego — stanowią ważne pozycje o ile chodzi o znajomość stosunków polsko-rosyjskich w przeszłości; tu i ówdzie zahaczają one również o pozostałe narody słowiańskie. Oczywiście trzy wyżej wymienione pozycje nie wyczerpują całego dorobku wydawniczego z tego zakresu, ale interesującego nas materiału one właśnie zawierają najwięcej.

Od książki Jastruna, jako nie mającej ambicyj naukowych, wymagać możemy naturalnie mniej, niż od pozostałych dwu pozycyj. Wybitny pisarz wykorzystał, jak nam opowiada w posłowiu, stojący do dyspozycji materiał biograficzny, by go po swojemu przetworzyć. Uwagi więc w związku z tą książką wysuwane — mogą dotyczyć rzeczy jedynie ogólnych.

Książkę tę trzeba pochwalić również z naszego punktu widzenia. O tym, co czytelników „Życia Słowiańskiego" może najbardziej interesować — o Mickiewiczu demokracie, o Mickiewiczu zwolenniku zbliżenia słowiańskiego i przede wszystkim przyjaźni polsko-rosyjskiej — Jastrun mówi wiele i ciepło. Pod tym względem książka jego nie robi zawodu. Należy ją zalecić dla lektury tym, którzy o kwestiach powyższych pragną dowiedzieć się w sposób przystępny, a dowiedzą się istotnie wszystkiego co najważniejsze. Jastrun pisze ze znajomością faktów o ruchu umysłowym w Rosji w czasie pobytu Mickiewicza w tym kraju o atmosferze polonofilskiej, o prądach rewolucyjnych, o przyjaźni naszego wieszcza z Puszkinem.

Zapewne, są także drobne niedociągnięcia, za które jednak tylko częściowo należy winić autora. Tu należy np. zupełne pominięcie faktu: z jaką misją Mickiewicz jechał do Turcji w ostatniej podróży swego życia: autor mówi tylko o misji (str. 382, 391), ale nie opowiada już — że miała to być ważna misja naukowa, mająca na celu zbadanie stanu oświaty wśród Słowian Południowych [1]). Inne znów usterki położyć należy na karb raczej redakcji wydawnictw PIW, która winna była zatroszczyć się o wyczyszczenie pewnych szczegółów, nie będących tylko błędami korektorskimi. A więc odwiecznej sprawy kalendarza juliańskiego i gregoriańskiego nie dopilnowano; Biestużew poznał więc Mickiewicza nie 31 grudnia 1824 (str. 87) lecz 12 stycznia 1825. Jeden z przyjaciół Mickiewicza nie nazywał się Szewirew, lecz Szewyriow. Planowane przez Mickiewicza pismo

[1]) Zob. o tym mój referat w Sprawozd. Tow. Nauk. we Lwowie, 1933: *Mickiewicz a Słowianie Południowi 1848—1855*.

„Iris" miało wychodzić nie w Petersburgu lecz w Moskwie (str. 132). Jeżeli już autor chce pisać tradycyjnie „Karlsbad" zamiast Karlowe Wary, nie powinien jednak pisać w żadnym wypadku Eger zamiast Cheb (str. 141). Polski pułkownik w Legionie 1848 r. nazywał się Kamiński, nie Kamieński (str. 327 n.), a o przemówieniach Mickiewicza do „chłopów kroackich" (329) niestety nic nam nie wiadomo (zamiast „kroacki" — po polsku: chorwacki); w oddziale Siodołkiewicza Czesi i Słowacy wcale nie przeważali (str. 331) [2]). Co do słów wypowiedzianych do Wł. Czartoryskiego (str. 394), zaznaczyć należy, iż znajdują się one nie tylko w liście Śniadeckiej, lecz i we własnym liście poety, z 19 listop. 1855, który zresztą nasz autor cytuje dalej (str. 402). Pera (str. 408) nie jest ulicą, lecz dzielnicą Stambułu.

Spodziewamy się, że w zapowiadanym nowym wydaniu książki, redakcja wydawnictw PIW potrafi te drobne usterki usunąć.

*

Książka zasłużonego badacza poloników w archiwach radzieckich, S. Fiszmana, poprzedzona ogłoszeniem przezeń o Mickiewiczianach rosyjskich szeregu ciekawych artykułów w różnych czasopismach [3]), nie stanowi we wszystkim nowości w ścisłym tego słowa znaczeniu, ale jest pożytecznym zebraniem tamtych materiałów w jedną całość, dodajmy od razu: bardzo estetycznie wydaną. To i owo zresztą jest w omawianej tu publikacji inaczej ujęte, oraz to i owo jest jednak nowością.

Książka, bogato ilustrowana, zawiera: Opis pamiątek mickiewiczowskich w Moskwie; tekst (i autograf) artykułu Mickiewicza o polskich przekładach z Dmitrijewa i Puszkina; dane o pobycie Mickiewicza w Petersburgu 1827—9 r.; dane o wyjeździe poety z Rosji w maju 1829; wspomnienia Fiodora Cziżowa o Mickiewiczu (z r. 1844); oraz informację (z reprodukcjami oryginałów) o różnych dokumentach mickiewiczowskich, znajdujących się w archiwach Moskwy i Leningradu (metryka, dyplom uniwersytecki, autografy pewnych utworów i dokonane przez Puszkina odpisy wierszy Mickiewicza). Słowem, cenny to i bogaty w treść przyczynek do naszej mickiewiczologii, za który należy się p. Fiszmanowi szczera wdzięczność.

Jednakże i w tym wypadku pod adresem redakcji wydawnictw PIW trzeba wysunąć pewne żale. Oto bowiem tak pięknie wydaną książkę można było jeszcze o jakiś stopień wyżej podciągnąć pod względem edytorskim. Szwankują mianowicie odsyłacze w których czasem cytuje się autora i tytuł dzieła, ale nie podaje strony (str. 9 i 58), czasem przy cytowaniu listu nie określa się jego daty (str. 14); czasem szwankuje tłumaczenie — na str. 9 zaświadczenie odesskie dla Mickiewicza z 12/24 listop. 1824 nosi jeden podpis, a czyta się tam: „przy załączeniu odpowiednich podpisów" (po ros.: za nadleżaszczim podpisanijem), a czasem znów lapsus w transliteracji powoduje nieporozumienie: „12 klasa Adam Mickiewicz" (str. 21) — zam. „12 kłassa A. M." (tj. urzędnik 12 klasy, A. M.).

O rzeczach już dawniej znanych, krótko więc tylko w książce tej wspomnianych, wydawnictwo winno było dać jakieś objaśnienia, jak np. o sprawie tak doniosłej, jak projekt pisma „Iris" (str. 28). Szkoda bowiem, że tak okazała pozycja nie zadowala w pełnych 100%, co było jednak łatwo osiągnąć!

*

Wreszcie, najpoważniejsza tu pozycja, dzieło o trwałej naukowej wartości — książka L. Gomolickiego o pobycie Mickiewicza w Rosji. Z góry powiedzieć trzeba, że praca tego rodzaju była bardzo potrzebna i że należy się za nią uznanie, zarówno autorowi, jak patronującemu książce Instytutowi Badań Literackich, jak i wydawnictwu.

Napisana według wymagań najnowszych zdobyczy wiedzy o literaturze, ujmująca zagadnienie metodą materialistyczną, książka ta jest wydarzeniem, mimo rozmaitych usterek, o których niżej. Usterki te wygładzić będzie można łatwo w następnym wydaniu, fak-

[2]) Zob. w mojej książce *Legion Mickiewicza a Słowiańszczyzna 1848*, Kraków 1948, szczegółowe omówienie aspektu słowiańskiego sprawy Legionu.

[3]) „Odrodzenie" 1946, nr 45 i 1947, nr 50—51, oraz „Twórczość" nr 3/1947 (w opracowaniu St. Pigonia); poprzednio jeszcze w moskiewskich „Nowych Widnokręgach" 1945, nr 19—20.

tem zaś jest podjęcie się takiej pracy przez Gomolickiego i szczęśliwe jej doprowadzenie do końca.

Książka ta stanowi szczegółową kronikę życia naszego największego poety w okresie jego pobytu w Rosji, po przymusowym wyjeździe z Wilna jesienią r. 1824 do wyjazdu za granicę w maju 1829. Oparta na wszelkiego rodzaju dostępnych autorowi źródłach, a bogato komentowana (dodajmy: i bogato ilustrowana), kronika ta stanowi niezrównanej wartości wkład do biografii Mickiewicza, pod względem dokładności historycznej przewyższający wszelkie dotychczasowe życiorysy poety [4]).

Przejrzawszy ogromną literaturę polską i rosyjską, Gomolicki potrafił z wielką sumiennością i dokładnością zrekonstruować niemal dzień po dniu owe półczwarta roku życia Mickiewicza, mające przełomowe znaczenie nie tylko dla naszego poety, lecz także dla stosunków polsko-rosyjskich, ponieważ okres ten stanowi dotychczas najświetniejszy przed obecnym etap rozwoju przyjaźni między obu narodami.

Udało się autorowi dokonać wielu nowych cennych spostrzeżeń, niejedno sprostować, niejedno należycie uwydatnić. Ustala on z pewnością niemal zupełną ostateczną datę przybycia Mickiewicza do Petersburga, na dzień przed powodzią, tj. 6/18 listop. 1824 r. Zwraca uwagę w sposób jeszcze bardziej przekonywujący, niż badacze poprzedni, na prawdopodobieństwo, że Mickiewicza podróż na Ukrainę i Krym w r. 1825 łączyła się z tajną misją polityczną w ramach stosunków między patriotami polskimi a rewolucjonistami rosyjskimi. Oświetla lepiej stosunki z literatami rosyjskimi, Puszkinem w szczególności, wysuwając niektóre nieznane dotąd momenty.

W sumie — rzecz godna nie tylko uwagi, ale i pochwały.

Inna sprawa, że ostateczne wykończenie nie stanęło tu na poziomie świetności pomysłu, włożonego wielkiego trudu i użyteczności książki. Typograficznie książka nie została ułożona dosyć przejrzyście. A w treści usterek różnych kategorii: opuszczeń, błędnych twierdzeń, niedokładności, niekonsekwencyj i nawet rzeczy niepotrzebnych — jest więcej, niż możnaby oczekiwać. Strona edytorska zawiodła w pewnej mierze, podobnie jak w wydawnictwach poprzednio omówionych.

Autor nie wykorzystał wszystkich źródeł dostępnych w Polsce, a zużytkowane nie zostały niekiedy wykorzystane w pełni. Może należało całemu ogromnemu materiałowi zebranemu tak pracowicie — dać się trochę „odleżeć", a tymczasem poprowadzić jeszcze poszukiwania uzupełniające.

Pozostawiając szczegółowe omówienie tych rzeczy do innej sposobności, tu przykładowo wskażę tylko kilka najbardziej rzucających się w oczy miejsc.

Z działu opuszczeń w tłumaczeniach np. na str. 129 autor cytuje z zapisków Ksen. Polewoja o Mickiewiczu: „Mickiewicz nie znał rosyjskiego języka", podczas gdy w oryginale mamy: „M. p o c z t i nie znał..." tj. „prawie nie znał" [5]). A spośród opuszczeń w faktach: znany list Mickiewicza do Odyńca z marca 1827 o życiu literackim w Moskwie (str. 180) ukazał się nie tylko w „Kurjerze Warszawskim", lecz także w „Gazecie Polskiej" [6]). Z opuszczeń większych zagadnień wytknąć trzeba zupełne pominięcie niewątpliwych rozmów z Puszkinem na temat serbskiej poezji ludowej, o których poeta rosyjski zaświadczył w przedmowie do swych *Piesni zapadnych slawian:* „Mickiewicz kritik zorkij i tonkij i znatok w sławianskoj poezii, nie usumniłsia w podlinnosti sich piesien" [7]).

[4]) Rosjanie posiadali już dwie prace tego typu o Puszkinie, z których jedna, N. Lernera *Trudy i dni Puszkina* liczy już blisko pół wieku. My się na coś takiego o Mickiewiczu zdobyć nie umieliśmy.

[5]) Dodajmy, że tenże Ksen. Polewoj pisze zaraz obok: „po upływie roku Mickiewicz mówił po rosyjsku całkiem płynnie (sowierszenno swobodno) i, co jest szczególniej trudne dla Polaka, niemal bez akcentu, nie ulegając wpływowi swej naturalnej wymowy" — szkoda, że tego ustępu już Gomolicki nie dodał!

[6]) Zob. J. K l e i n e r, *Mickiewicz*, t. II, cz. I (Lublin 1948), str. 8, przyp. 2.

[7]) Kwestię tę omawiam szczegółowo w swej książce *Mickiewicz a Słowianie do r. 1840* (Lwów 1936), str. 166 n. Materiały zawarte tu zostały przez Gomolickiego wykorzystane tylko w nieznacznej mierze.

Odnośnie do daty ewentualnego zaznajomienia się Gribojedowa z Mickiewiczem już w zimie 1824/25 r. (str. 26), sprostować trzeba pewne szczegóły dotyczące Gribojedowa — pisałem o tym w „Twórczości" w r. 1948 (nr 3, str. 119). Z moich wywodów wynika, że do poznania nie doszło w każdym razie w r. 1824, jeżeli do poznania z Biestużewem doszło aż w styczniu 1825.

Z błędnych tłumaczeń trzeba wymienić np. „dworzec" w Jekatierinhofie, gdzie Mickiewicz spotkał się z Puszkinem w grudniu 1827 (str. 226) — tymczasem *vauxhall* to ogród publiczny. Ros. *Wieliczestwo* to Cesarska Mość, nie Wysokość (249). Franc. *te rappeleras-tu* (286) to „czy przypomnisz sobie", nie „przypominasz".

Z niekonsekwencyj wymienimy pozostawienie bez uwagi wspomnianej wyżej (niedokładnie cytowanej) wzmianki Polewoja, że Mickiewicz niemal nie mówił po rosyjsku, oraz równoczesnej niemal Wiaziemskiego, że „po rosyjsku mówił też dobrze" (129, 131). Na str. 268 autor pisze, że z listu Mickiewicza z 30. IV/12. V. 1828 „dowiadujemy się po raz pierwszy o spotkaniu M. z Żukowskim", ale Mickiewicz już 22. III/3. IV tegoż roku pisał: „Żukowski, z którym poznałem się" (str. 246).

Do rzeczy niepotrzebnych zaliczymy np. niektóre wstawki z radzieckiej Historii dyplomacji, mające reprezentować tło dziejowe, np. że „Anglia uznała niepodległość republik południowo-amerykańskich" (43), albo zamieszczenie niechętnej w stosunku do Puszkina drugiej części notatki St. Morawskiego z grudnia 1827 (222).

W bibliografii zamieszczono sporo rzeczy również niepotrzebnie, gdyż nie ma z nich w książce cytatów. Pominięto parę ważnych pozycyj, wśród nich zwłaszcza nader cenną rzecz A. K. Winogradowa: *Mérimée w pisjmach k Sobolewskomu* (1928), którą niezbędnie wykorzystać należało.

Cóż, nazbierało się sporo tych zarzutów. Ale nie było naszą intencją, by przesłoniły one wielkie istotnie wartości książki Gomolickiego, bez porównania przewyższające wszystkie jej usterki. Tym bardziej, że częścią tych usterek obciążyć trzeba raczej konto wydawnictwa, które w stronie edytorskiej każdej książki ma głos decydujący.

Henryk Batowski

NOTATKI

NOWA LITWA

Justas Paleckis: Sowietskaja Litwa. Moskwa 1949 (Gospolitizdat). Str. 136 + 1 mapa.

W ramach serii zwięzłych, popularnych monografii o poszczególnych republikach związkowych ukazała się pod koniec z. r. ładnie wydana książeczka wybitnego litewskiego działacza radzieckiego, pt. „Litwa Radziecka". Wśród innych wydawnictw tej serii, ta może nas interesować szczególniej, ze względu na fakt kilkusetletnich naszych związków dziejowych z narodem litewskim, oraz wobec faktu sąsiadowania naszego państwa z Litewską SRR.

Po wstępnych informacjach geograficznych — autor daje zwięzły zarys historii narodu litewskiego. Następnie omawia położenie mas pracujących w okresie istnienia burżuazyjnej Republiki Litewskiej, oraz walkę prowadzoną przez te masy przeciw ustrojowi burżuazyjnemu. Walka ta zakończyła się zwycięsko i doprowadziła do ogłoszenia w r. 1940 ustroju radzieckiego na Litwie i wstąpienia tego kraju w skład ZSRR. Po niepełnym roku nowej pracy socjalistycznej nastąpił najazd Niemiec hitlerowskich na ZSRR, którego to najazdu Litwa Radziecka padła ofiarą w pierwszym zaraz etapie, pozostając odtąd przez trzy trudne lata pod jarzmem nadzwyczaj ciężkiej okupacji. Ale naród litewski nie ugiął się przed najeźdźcą i prowadził przez cały czas zaciętą walkę partyzancką przeciw hitlerowcom. Zwycięstwo ZSRR umożliwiło odbudowę zniszczonego kraju i wielki rozmach w ramach pierwszej powojennej pięciolatki. Wszystkie te kwestie omawia Paleckis w poszczególnych rozdziałach swej książki.

Litwa Radziecka mierzy 65,2 tys. km² i liczy trzy i ćwierć miln. ludności, w czym ponad 80% Litwinów (nadto żyją tu: Rosjanie, Żydzi, Białorusini, Polacy, Łotysze). Kraj posiada własne wybrzeże bałtyckie z wielkim portem — Kłajpedą. Korzystne ukształtowanie terenu, bogactwa naturalne, oraz pracowitość ludu zapewniają Litwie pomyślny rozwój gospodarczy.

Autor charakteryzuje 22 lata istnienia burżuazyjnej Republiki Litewskiej jako okres pozornej tylko niezawisłości, w którym państwo to spełniało rolę ogniwa w „kordonie sanitarnym" stworzonym przez wielkie mocarstwa imperialistyczne przeciw ZSRR. Mocarstwa te całkowicie uzależniły od siebie ówczesną Litwę pod względem politycznym i gospodarczym. Wszystkie ówczesne partie burżuazyjne służyły interesom tych mocarstw i Watykanu, przy czym w okresie 1919—1934 przeważający wpływ wywierały na Litwie Niemcy, potem zaś Anglia. W r. 1939 ponownie przeważył wpływ niemiecki — hitlerowcy nie tylko oderwali od Litwy Kłajpedę, ale przygotowali się do całkowitego opanowania kraju, w celu uczynienia z Litwy bazy wypadowej przeciw ZSRR. Jednakowoż masy ludowe potrafiły w chwili decydującej, latem 1940 r. obalić zdradziecki, zaprzedany Niemcom rząd i objąć władzę w kraju, proklamując ustrój radziecki i prosząc o przyjęcie w skład ZSRR.

Ruch rewolucyjny na Litwie miał już wieloletnią tradycję. W latach 1905—7 i w okresie Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej masy litewskie ramię w ramię z innymi narodami Rosji walczyły o wolność i socjalizm. Dzięki tym tradycjom zwyciężył ruch ludowy latem 1940 r. a tradycje te również wspierały walkę partyzantów litewskich w okresie wojny 1941—5 r.

Książeczka ta zasługuje na przekład polski.

nt

NOWA HISTORIA CZESKA

Zdeněk Nejedlý: Dějiny národa českého. Díl první-starověk. (Spisy Zd. Nejedlého, X). Praha 1949 („Svoboda"). Str. 452 + 4 nlb.

Wybitny uczony i mąż stanu ludowej Czechosłowacji, prof. Zd. Nejedlý, obecny minister oświaty w rządzie praskim i prezes zarówno Słowiańskiego Komitetu Czechosłowacji jak Czeskiej Akademii Nauk — wśród swych rozlicznych zajęć społecznych i politycznych znajduje czas również na nieprzerywaną pracę twórczą. Pisze zaś nie jakieś rzeczy drobne, lecz właśnie dzieło na miarę najpoważniejszą: wielką historię ojczystą, ujętą z punktu widzenia materializmu historycznego, rzecz jakiej Czesi dotychczas nie posiadali a której brak daje się odczuwać (jednakowo u nich, jak u nas, z tym, że nasi pobratymcy są w lepszym położeniu od nas, skoro pracy takiej już się podjęto).

Ogłoszony dotychczas I tom „Dziejów narodu czeskiego" napisany w sposób przystępny, ale z całkowitą ścisłością naukową, składa się z dwu części. Krótsza pierwsza zawiera ogólne informacje o zakresie dziejów czeskich oraz charakterystykę dotychczasowego czeskiego dorobku w dziedzinie historiografii. Druga zaś, podzielona na dwie „księgi", omawia pradzieje i czasy starożytne. Jasne jest, iż chodzi w tym wypadku o dzieje nie narodu czeskiego w jego obecnym pojęciu, lecz o dzieje ziemi czeskiej i jej mieszkańców w odnośnych epokach. Autor wyjaśnia nam to w przedmowie, że lud i ziemia są tak ściśle ze sobą złączone, że historia obu tych pojęć nie da się od siebie oddzielić. Natomiast zaznacza, że dziejów narodu słowackiego nie należy włączać do zakresu historii czeskiej ze względu na odrębność obu narodów (jakkolwiek sobie bardzo bliskich), oraz odrębność ich rozwoju historycznego.

Autor zaznacza, że zamierza się w dużej mierze wzorować na monumentalnym dziele swego poprzednika Fr. Palackiego z XIX w., gdyż periodyzacja historii czeskiej u tego ostatniego odpowiada również wymaganiom materializmu historycznego. Przyjmuje więc periodyzację Palackiego z odpowiednimi niezbędnymi modyfikacjami — zapowiadając podział swej pracy na trzy główne epoki. Epoka I to czasy powstania narodu czeskiego, powstania państwa i genezy feudalizmu; epoka II

to okres rewolucji husyckiej w XV i reformatorskiej w XVII w.; wreszcie III to czasy reakcji porewolucyjnej, początków kapitalizmu i nacjonalizmu, oraz odrodzenia narodowego i odbudowy własnej państwowości. W ramach zaś tych trzech epok autor przewiduje dalszy podział na 7 okresów, z których pierwszy zawarty jest w dwu wyżej wymienionych rozdziałach t. I-go.

Cenna charakterystyka historiografii czeskiej nie ogranicza się do ocenienia autorów piszących po czesku. Obejmuje również historyków zagranicznych, Niemców, Rosjan, Anglików i Francuzów (szkoda, że nie wymieniono tu ani jednego polskiego nazwiska, a parę ich zasłużyłoby na wymienienie).

Życzyć sobie należy, by dzieło prof. Nejedlego spotkało się u nas z obszerną fachową oceną ze strony specjalistów od poszczególnych epok. Z niecierpliwością oczekiwać należy wyjścia II tomu, w którym będzie mowa o początkach państwa czeskiego i o pierwszych związkach między naszymi narodami.

hb

PROCES ZDRAJCY I OSZCZERCY

Jean Marcenac: Un combat pour la vérité. Paris 1949 (La Bibliothèque Française). Str. 328.

Przed paru laty prasa reakcyjna wszelkich odcieni i wszystkich krajów usiłowała stworzyć atmosferę ogromnej sensacji wokół wydanej w Ameryce oszczerczej książki zdrajcy Krawczenki, opisującej jakoby „życie publiczne i prywatne wysokiego urzędnika w ZSRR". Książka ta wydana w Stanach Zjednoczonych i czym prędzej rozpowszechniona w różnych językach w krajach podlegających kontroli amerykańskiej, zawierała stek nieprawd i bredni o życiu w Związku Radzieckim, co gorsza zaś — stek także oszczerstw, pod którymi podpisał się zdrajca swojej ojczyzny, ów rzekomy „wysoki urzędnik radziecki", Krawczenko, w rzeczywistości inżynier w randze kapitana. Był on urzędnikiem wojskowej misji zakupów wysłanej przez rząd ZSRR do Ameryki pod koniec wojny i tam pewnego dnia zdezerterował, by natychmiast wszcząć kampanię kalumniatorską przeciw swemu krajowi — wspomagany w tym, a przede wszystkim inspirowany przez wpływowe koła amerykańskie. Stał się zdrajcą i płatnym agentem wywiadu amerykańskiego, który to wywiad kazał opracować i wydać tę książkę.

Książka Krawczenki zawierała tyle oczywistych sprzeczności, a nawet absurdów, że prawdziwym znawcom stosunków radzieckich nie trudno było wykazać jej oszczerczą i antyradziecką rolę. Dowód w tym duchu przeprowadził m. in. znany postępowy francuski tygodnik literacki „Les Lettres Françaises", który świetnymi piórami swoich wybitnych redaktorów i współpracowników — A. Wurmsera, C. Morgana i J. Marcenaca — obnażył całkowicie nicość zarówno książki jak jej autora, wykazując również przy tej sposobności ukryte nici wiodące od Krawczenki do wywiadu amerykańskiego, i innych ośrodków reakcji imperialistycznej.

Krawczenko, niewątpliwie na rozkaz swoich mocodawców, miał czelność zaskarżyć wymieniony tygodnik. Wurmser i towarzysze podjęli się przeprowadzenia dowodu prawdy: że Krawczenko nie jest autorem książki noszącej jego nazwisko i że książka ta zawiera stek kłamstw. Proces, który w związku z tym toczył się w r. ub. w Paryżu, należał do największych sensacyj międzynarodowych. Szczegółowe sprawozdania z niego, ogłaszane najpierw w „Les Lettres Françaises", wyszły niedawno w osobnej książce, która stanowi prawdziwie pasjonującą lekturę, informującą o metodach prowokacyjnej kampanii antyradzieckiej i antydemokratycznej, uprawianej przez urzędowe czynniki amerykańskie, brytyjskie, francuskie itd.

Oskarżeni potrafili swój dowód prawdy przeprowadzić niezbicie. Wybitni rzeczoznawcy udowodnili, że Krawczenko nawet dokładnie nie zna treści tego, co nosi jego podpis. Udowodniono, że podaje w książce „o sobie" dane nieprawdziwe — świadczyli przeciw niemu jego koledzy, umyślnie przybyli na rozprawę ze Związku Radzieckiego, i jego była żona. Wybitni francuscy pisarze i działacze społeczni dowiedli, że obraz

stosunków w ZSRR, skreślony przez Krawczenkę, jest całkowicie sfałszowany. Niewątpliwie poparcie francuskich czynników urzędowych dało wprawdzie Krawczence możność zyskania zrazu pewnych formalnych sukcesów, ale poza tym — proces ten przyniósł wielkie zadośćuczynienie przyjaciołom ZSRR i demokracji francuskiej, a wyrok II instancji przyznał słuszność zarzutom „Les Lettres Françaises".

nt

KRONIKA POLITYCZNA

Marzec 1950

ZSRR

9. 3. uroczyście obchodzono 60-lecie urodzin wiceprezesa Rady Ministrów ZSRR Wiaczesława Michajłowicza Mołotowa. W uznaniu zasług dla państwa i ludu radzieckiego Prezydium Rady Najwyższej ZSRR nadało mu order Lenina.

12. 3. na terenie całego państwa odbyły się wybory do Rady Najwyższej ZSRR. W wyborach wzięło udział 111,090.010 osób, czyli 99,98% ogólnej liczby uprawnionych do głosowania. Na blok komunistów i bezpartyjnych głosowało 99,7% wyborców.

Z końcem marca w Mińsku odbyło się IV Plenum KC KP(b) Białorusi.

CZECHOSŁOWACJA

7. 3. Rada Ministrów wydała dekret ustanawiający czechosłowacką nagrodę pokoju.

10. 3. obchodzono uroczyście 3-ą rocznicę podpisania traktatu przyjaźni między Czechosłowacją a Polską.

14. 3. wiceminister spraw zagranicznych V. Clementis podał się do dymisji. Prezydent Gottwald udzielił mu dymisji i powierzył kierownictwo ministerstwem spraw zagr. wicepremierowi W. Širokiemu.

23. 3. w Hodoninie zakończył się proces szpiegowski przeciwko 14 agentom obcych wywiadów. Jeden z oskarżonych skazany został na karę śmierci, jeden na dożywotnie więzienie, reszta na kary od 4—30 lat więzienia.

BUŁGARIA

6—8. 3. w Sofii odbywał się proces przeciwko amerykańskiej grupie szpiegowskiej w Bułgarii. Oskarżeni skazani zostali na kary więzienia.

9. 3. przewodniczącym Rady Narodowej Frontu Ojczyźnianego w Bułgarii wybrany został V. Červenkov.

18. 3. obchodzono uroczyście 2 rocznicę traktatu przyjaźni między Bułgarią a ZSRR.

17. 3. odbyły się obrady Plenum KC Bułgarskiej Partii Komunistycznej. Plenum postanowiło zwołać ogólnobułgarską konferencję partyjną na 10 maja br. dla omówienia organizacyjnej i politycznej pracy partii oraz dla uzupełnienia składu KC Bułgarskiej Partii Komunistycznej. Poza tym Plenum usunęło ze składu KC Ivana Kinova i Bojana Bălgaranova za niewykonanie powierzonych im prac.

Z końcem marca bułg. min. spraw zagr. złożyło w ambasadzie jugosł. w Sofii notę, w której stwierdza, że Jugosławia wielokrotnie naruszyła umowę graniczną z Bułgarią.

Bułg. min. spraw zagr. wystosowało pismo do sekretariatu ONZ, w którym protestuje przeciw nowym nadgranicznym prowokacjom faszystów greckich.

29. 3. rozpoczął się w Sofii proces przeciwko 26 szpiegom i dywersantom, obywatelom bułgarskim i jugosłowiańskim, agentom wywiadu jugosłowiańskiego, którzy przerzuceni zostali do Bułgarii dla zorganizowania działalności szpiegowskiej i dywersyjnej.

RUMUNIA

6. 3. obchodzono uroczyście 5 rocznicę utworzenia pierwszego rządu demokratycznego w Rumunii, pod kierownictwem dra P. Groza'y.

Dla objęcia i skoordynowania całej działalności państwowej Prezydium Wielkiego Zgromadzenia Narodowego wydało dekret mianujący 3 nowych wicepremierów.

WĘGRY

15. 3. lud węgierski obchodził 102 rocznicę Rewolucji Węgierskiej 1848 r., dając wyraz swego przywiązania do tradycji walk wyzwoleńczych.

25. 3. Prezydium Zgromadzenia Narodowego wydało dekret o amnestii. Amnestia rozciąga się na szereg przestępstw natury politycznej, nie obejmuje jednak osób, które dopuściły się

najcięższych zbrodni wobec państwa np. szpiegostwa. Amnestia obejmuje również tych obywateli węgierskich którzy pod wpływem wrogiej propagandy opuścili terytorium swego kraju. Mają oni prawo do 4. 10. br. powrócić do kraju, przy czym nie będzie przeciwko nim wszczęte postępowanie karne.

ALBANIA

5. 3. w Tiranie odbył się albański Kongres Obrońców Pokoju. Wybrany został Stały Komitet w składzie 15 członków. Kongres jednomyślnie uchwalił rezolucję. solidaryzującą sie z propozycjami Stałego Komitetu Światowego Kongresu pod adresem parlamentów świata.

13. 3. Prezydium Zgromadzenia Narodowego ogłosiło rozporządzenie o ustaleniu daty powszechnych wyborów do Zgromadzenia na dzień 28 maja br. Ustalono także ilość okręgów wyborczych na 121.

W Tiranie opublikowano komunikat KC Albańskiej Partii Pracujących wykluczający z szeregów KC kilku członków za działalność antypartyjną i trockistowską.

sb

SŁOWIANIE W AMERYCE

Marcowe zebranie Słowian amerykańskich w Nowym Jorku zgromadziło blisko 1000 osób.

Profesor John Marsalka zdemaskował politykę znanego podżegacza wojennego Johna Foster-Dulles'a który wprowadza obecnie w życie swe wojenne plany, zawarte w książce, wydanej w r. 1939.

Dr Clark Foreman podzielił się z zebranymi swymi wrażeniami z podróży po krajach Europy wschodniej.

Zebranie wyraziło słowa uznania dla George'a Pirinskiego, któremu rząd USA cofnął obywatelstwo amerykańskie za jego nieustraszoną walkę w obronie pokoju i przeciw zimnej wojnie [1]). Gdy Pirinski pojawił się na mównicy i oświadczył, że Kongres Słowian Amerykańskich będzie nadal walczyć o sprawę pokoju, pomimo ataków przeciwko jego działalności — zebrani urządzili mu gorącą owację.

Na zakończenie zebrani potępili zerwanie stosunków dyplomatycznych przez rząd USA z Bułgarską Republiką Ludową.

[1]) Zob. „Życie Słowiańskie" 1949. nr 9, str. 549 n.

KRONIKA GOSPODARCZA

Marzec 1950

ZSRR

27. 3. podpisano w Moskwie porozumienie w sprawie utworzenia trzech mieszanych radziecko-chińskich towarzystw akcyjnych: towarzystwa naftowego, metali kolorowych i lotnictwa cywilnego. Towarzystwa utworzone zostały na okres 30-letni.

W Kazachstanie powstało nowe miasto wśród stepów pn. Temir-Tau. W r. 1943 robotnicy rozpoczęli budowę pierwszego zakładu metalurgii. Razem z fabryką wzrastało i miasto. Obecnie miasto posiada 8 szkół, 2 kina, wielki teatr letni, bibliotekę miejską i 12 przedszkoli. Dzięki współpracy agronomów radzieckich, w wysoce niekorzystnych warunkach klimatycznych powstały na terenie miasta ogrody i parki. Na maleńkiej rzece Nurze zbudowano tamę i stworzono jezioro. Temir-Tau, miasto metalurgii stanowi obok Karagandy miasta węgla i Guriewa miasta nafty — chlubę Kazachstanu.

Grupa uczonych radzieckich wynalazła nowy gatunek szkła odznaczający się nowymi cennymi właściwościami. Posiada ono olbrzymią trwałość mechaniczną, daje się krajać, piłować itd. Nowy gatunek szkła przypomina wyglądem gąbkę gumową, względnie zastygłą pianę, stąd nazwany został „szkłem piankowym". Szkło to może służyć jako doskonały budulec. Mury wielkich gmachów wyłożone tym szkłem są dwa razy cieńsze niż mury z cegły, zatrzymują znacznie lepiej ciepło i zapewniają całkowitą izolację akustyczną. Ze względu na mały ciężar właściwy (4 razy lżejszy od wody) nadaje się ono do produkowania pasów ratowniczych, ekwipunku marynarskiego łodzi itp.

Laureat Nagrody Stalinowskiej prof. Bogomołow rozwiązał skomplikowany problem budowy szos z piasku. Wynalazł on takie substancje chemiczne, które mogą łączyć ziarna piasku i nadawać im konsystencję kamienia. W ten

sposób można bardzo prędko budować drogi na piaskach, które do tej pory starannie były omijane przez automobilistów. Również dzięki tej metodzie można zakładać fundamenty pod budynki, które teraz można budować na piasku.

CZECHOSŁOWACJA

9. 3. min. finansów przedłożył Zgromadzeniu Narodowemu projekt budżetu na r. 1950. Wydatki wynoszą sumę 131,5 mld koron, dochody 131,9 mld koron — budżet zamyka się więc nadwyżką ok. 400 mln koron.

20. 3. w Pradze podpisano układ handlowy między Czechosłowacją a Izraelem.

Wg danych statystycznych w ciągu stycznia br. wkłady na książeczki oszczędnościowe wzrosły z 36, 058 mld do 36.428 mld koron. Przeszło połowa tego wzrostu przypada na Słowację. Wzrosły również znacznie wkłady na rachunki bieżące w całym państwie z 126,820 mld do 146,025 mld. Ze wzrostem wolnych wkładów wzrosły kredyty.

O znacznym rozwoju ruchu racjonalizatorskiego świadczą cyfry ilustrujące dotychczasowe osiągnięcia na tym polu. Znaczenie tego ruchu najsilniej przejawiło się w produkcji — ogółem wniesiono 84.248 projektów, z których przyjęto i zastosowano 47.871. Również w dziedzinach nieproduktywnych np. w administracji wyniki ruchu racjonalizatorskiego są zadawalające (wniesiono 24.804 projektów — zastosowano 13.782). Zastosowanie ulepszeń w gospodarce państwowej przyniosło 2.469.880.408 koron.

BUŁGARIA

27. 3. w Pradze podpisany został między Czechosłowacją a Bułgarią układ regulujący wymianę towarową. Lista towarów została znacznie rozszerzona w porówn. z rokiem ubiegłym. Bułgaria dostarczy Czechosłowacji: nasion oleistych, jęczmienia, pirytu, koncentratów minerałów, tytoniu, skóry ryżu, owoców itp.; otrzyma zaś z Czechosłowacji: produkty przemysłu metalowego, chemicznego, porcelanę, papier, wyroby szklane, oraz węgiel ziemny.

W Bułgarii przedwojennej prowadzono rabunkową gospodarkę leśną. Lasy, stanowiące jedno z największych bogactw kraju, zostały wycięte na ogromnych obszarach. Obecnie rząd bułgarski przejawia specjalną troskę o gospodarkę leśną i o rozszerzenie powierzchni lasów. W Bułgarii sadzi się teraz co roku nowe lasy. W r. 1947 zalesiono 154 tys. dekarów (1 dekar = 0,1 ha); w 1948 r. 180 tys. da, zaś w r. 1949 obszary leśne powiększyły się jeszcze o 462 tys. da. W samej tylko Dobrudży tj. w najbardziej nawiedzanej przez posuchę części kraju, założono ponad 350 km pasów leśnych dla ochrony pól. Plan gospodarki narodowej na r. 1950 przewiduje dalszy rozwój gospodarki leśnej. Zostaną założone nowe lasy na pow. 365 tys. da, a na pow. ok. 400 tys. da przeprowadzi się roboty nad umocnieniem i oczyszczeniem pasów leśnych. 75% wszystkich zaplanowanych na ten rok zasiewów zrealizuje się na wiosnę br. Cała ludność kraju bierze udział w akcji sadzenia lasów.

RUMUNIA

23—27. 3. w Gałaczu odbywały się obrady 2 sesji Komisji Dunajskiej. Opracowano plan prac Komisji na r. 1950 oraz jej budżet, poza tym uregulowano problem żeglugi na jednym z odcinków oraz szereg innych zagadnień organizacyjnych.

W Bukareszcie odbył się pierwszy Kongres Spółdzielczości Konsumcyjnej przy współudziale licznych delegacyj zagranicznych.

Obok wielostronnej pomocy udzielanej przez ZSRR gospodarce rumuńskiej istnieją tak zwane Sovromy — towarzystwa rumuńsko-radzieckie, które w znacznym stopniu przyczyniają się również do podniesienia gospodarki. Skupiają one w swych szeregach fachowców i techników radzieckich, którzy wprowadzają nowe metody pracy i organizacji.

W drugiej połowie ub. roku powstało w Rumunii 56 pierwszych rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Sukcesy osiągnięte przez te spółdzielnie, wykazały olbrzymią przewagę zespołowej gospodarki nad indywidualną uprawą ziemi. Ostatnio odbyły się w wielu rejonach kraju uroczyste zebrania organizacyjne 47 nowych spółdzielni produkcyjnych.

WĘGRY

12. 3. w Budapeszcie odbywała obrady organizacyjna Konferencja Międzynarodowego Zjednoczenia Związków Zawodowych Pracowników przemysłu chemicznego (Oddział Światowej Federacji Zw. Zawodowych).

17. 3. na Węgrzech przeprowadzono znaczną obniżkę cen mięsa i przetworów mięsnych.

W Moskwie podpisany został protokół o wzajemnych dostawach towarów między ZSRR a Węgrami na r. 1950. Obroty towarowe wzrosną w porówn. z r. 1949 o przeszło 20%. Zw. Radziecki dostarczy Węgrom: bawełny, rudy żelaznej, koksu, metali, urządzeń przemysłowych, maszyn rolniczych i in. Węgry będą eksportować: urządzenia przemysłowe, parowozy, wagony, barki, tkaniny oraz inne towary.

Bawełna na Węgrzech jest zupełnie nową rośliną uprawną. Aklimatyzacja jej stanowi dla kraju jedno z doniosłych zadań gospodarczych. W planie pięcioletnim przewiduje się zajęcie pod uprawę bawełny 100 tys. holdów (1 hold = 0,57 ha). Do chwili obecnej pod uprawę łącznie z działkami doświadczalnymi zajętych zostało 3.650 holdów. W r. bież. obszar zwiększy się do 10.500 holdów.

Obecnie istnieje już na terenie Węgier 1.520 wiejskich spółdzielni produkcyjnych. Obszar zajmowany przez spółdzielnie wynosi 205 tys. ha, a ilość należących do nich chłopów — 70 tys.

ALBANIA

Zgromadzenie Narodowe uchwaliło budżet państwowy na r. 1950. Wydatki zamykają się kwotą 7,700 mld leków. dochody 7,800 mld leków. Wydatki w r. bież. przekroczą o 46% wydatki z zeszłego roku; wpływy są wyższe o 22% niż w r. 1949.

W rejonie Korczy (Korça) przewiduje się zasadzenie 500 tys. winnych latorośli. Dla zakupienia tychże rolnicy albańscy uzyskują pożyczki. Ogółem przeznaczono na ten cel kredyt w wys. 2,150.000 leków. *sb*

KRONIKA KULTURALNA

Marzec 1950

ZSRR

W pierwszych dniach marca opublikowano w prasie radzieckiej dekret Rady Ministrów ZSRR o przyznaniu Nagród Stalinowskich za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauki, sztuki, literatury i wynalazczości.

Kompozytor radziecki Dankiewicz ukończył pracę nad nową operą pt. „Bohdan Chmielnicki", opartą na sztuce A. Kornijczuka. Tematem opery jest przyjaźń narodów rosyjskiego i ukraińskiego.

Z okazji 125 rocznicy urodzin A. Możajskiego — konstruktora pierwszego samolotu na świecie, otwarta została w Moskwie, w Centralnym Domu Lotnika, wystawa poświęcona pamięci znakomitego rosyjskiego uczonego i wynalazcy.

W Stalingradzie otwarta została wystawa dzieł miejscowych plastyków. W dwóch działach — malarstwa i grafiki — zgromadzono prace 25 artystów. Artyści odzwierciedlili w pracach swych bohaterską obronę Stalingradu oraz odbudowę miasta-bohatera.

Armenia radziecka stała się republiką bez analfabetów. Posiada ona 1.193 szkoły średnie, niepełne średnie i podstawowe, w których kształci się w języku ojczystym 302 tys. osób. Poza tym republika posiada 53 średnie szkoły zawodowe z 9 tys. uczniów, 14 stałych wyższych zakładów naukowych oraz 3 korespondencyjne.

W Moskwie zmarł w wieku 68 lat wybitny historyk radziecki prof. Sergiusz Bachruszin. Wśród licznych poważnych prac naukowych na pierwsze miejsce wysuwa się fundamentalne dzieło o historii dyplomacji w Rosji w w. XV—XVII.

CZECHOSŁOWACJA

7. 3. zmarł w wieku 67 lat wybitny czeski artysta-skrzypek Jarosław Kocian, jeden z najpopularniejszych propagatorów muzyki, autor wielu partytur skrzypcowych, pieśni solowych i chóralnych.

W marcu obchodzono rocznice wybitnych zmarłych powieściopisarzy i poetów: 13 marca — 20 rocznicę zgonu Alojzego Jiráska, 18 marca — 49 rocznicę urodzin zmarłego w roku ub. Piotra Jilemnickiego oraz 29 marca 50-lecie urodzin zmarłego w r. 1924

młodego poety rewolucyjnego Jerzego Wolkera.

Wg danych statystycznych ruch wydawniczy w Czechosłowacji w mc styczniu przedstawiał się następująco: wydanych zostało 328 druków, z czego 196 dzieł oryginalnych autorów czeskich i 73 słowackich;; poza tym 48 tłumaczeń i 11 dzieł obcojęzycznych.

BUŁGARIA

26. 3. zamknięto XXI Wystawę artystów plastyków bułgarskich, która zgromadziła ponad 200 prac z zakresu malarstwa, rzeźby i sztuk stosowanych. Wystawę w okresie jej otwarcia od 21 grudnia 1949 r. zwiedziło ok. 100 tys. osób.

Do Sofii przybyła delegacja radziecka dla przeprowadzenia rozmów na temat współpracy w dziedzinie radiofonii.

Opracowano i podpisano plan współpracy kulturalnej między Bułgarią a Czechosłowacją.

Bułgarski świat artystyczny obchodził uroczyście 70 rocznicę urodzin N. Masalitinova, którego imię nierozłącznie jest związane z historią Teatru Narodowego w Sofii. Masalitinov poza wysokimi kwalifikacjami aktorskimi był doskonałym pedagogiem. W r. 1925 założył w Sofii pierwszą szkołę dramatyczną, przekształconą później w Wyższą Szkołę Teatralną. Prezydium Zgromadzenia Narodowego przyznało mu order zasługi. *sb*

*

W uzupełnieniu artykułu A. Brosza pt. „Elin-Pelin", zamieszczonego w nrze 3/50 naszego pisma podajemy poniżej wykaz przekładów z Elin Pelina w Polsce, nadesłany przez autora artykułu.

Elin-Pelina tłumaczono dość wcześnie w Polsce, bo już w r. 1905 tłumaczka Vazova, Józefa Ancowa wydrukowała w krakowskiej „Nowej Reformie" w nrze 174 opowiadanie Elin-Pelina pt. „Pokusa". W okresie międzywojennym znaleźć można w dodatku literackim do „Il. Kuriera Codziennego" z r. 1927, nr 20, przekład noweli „Adwokat". Nowelę pt. „Stary wół" tłumaczono dwukrotnie a mianowicie w roczniku Tow. Bułg. Polsk. „Od Wisły do Maricy" 1927, przekład St. Zembrzuskiej, oraz w wypisach do „Wielkiej Literatury Powszechnej" Trzaski, Everta i Michalskiego, w przekładzie Józefa Gołąbka. Po wojnie, „Dziennik Literacki" 1947, nr 28 drukował popularną nowelę „Andreszko" w przekładzie M. E. Nowickiego, a „Rzeczpospolita" 1949, nr 49 opowiadanie „Na tamtym świecie".

W r. 1949 nakł. Z. Gustowskiego w Poznaniu ukazał się pierwszy książkowy przekład z Elin-Pelina, zawierający obie powieści: „Gerakowie" i „Ziemia". Przekładu dokonała Zofia Wolnik, znana sprzed wojny jako tłumaczka poezji bułgarskiej, w sposób naprawdę wzorowy i staranny.

Z ważniejszych artykułów o Elin-Pelinie w języku polskim, prócz omówienia twórczości w „Wielkiej Literaturze" Trzaski-Everta, wymienić należy: V. Frančića — „Elin-Pelin", „Dz. Pol." 1948 nr 248, A. Jackiewicza „Opowiadania Elin-Pelina", „Kuźnica" 1949, nr 30, Br. Ćirlića — „Piewca wsi bułgarskiej", Wieś 1950, nr 5. *ab*

RUMUNIA

1—8. 3. obchodzono na terenie całego państwa tydzień przyjaźni bułgarsko-rumuńskiej.

Akademia Rumuńska uczciła 75 rocznicę urodzin członka Akademii, wybitnego poety A. Toma'y; liczne akademie zorganizowane przez Zw. Pisarzy oraz przez związki robotnicze były świadectwem wielkiej czci, jaką cieszy się A. Toma — poeta klasy robotniczej. Wydawnictwo Państwowe wydało zbiór jego poezyj za lata 1894—1949.

Akademia Rumuńska wprowadziła do swego programu prac na r. 1950 szereg zagadnień traktujących o ochronie pracy. Utworzono w tym celu „Stałą Komisję Ochrony Pracy", w skład której weszli: 2 członkowie Akademii 1 przedstawiciel Generalnej Konfederacji Pracy, 1 przedst. Rady Ochrony Pracy i 1 przedst. Min. Zdrowia.

Wg danych statystycznych za I kwartał r. 1950 ruch wydawniczy w Rumunii wyraża się cyfrą wydanych 78 książek w nakładzie 1.395.000 egz. (w jęz. rumuńskim i narodowości współzamieszkujących).

Dla pobudzenia twórczości kompozytorów i pisarzy w dziedzinie pieśni masowej, Min. Sztuki rozpisało z okazji święta 1 Maja, konkurs na tekst i muzykę do pieśni masowych.

WĘGRY

Budapeszteńskie Muzeum Filatelistyczne, posiadające wspaniałe zbiory,

obchodziło w marcu 20-lecie swego istnienia.

W marcu otwarta została w Budapeszcie wystawa grafiki radzieckiej.

Wielkie zainteresowanie w Budapeszcie wzbudziła wystawa Szkoły Artystycznej Kolejarzy. Eksponaty: rysunki, olej, grafika — ilustrują sceny z życia robotników kolejowych z warsztatów, dworców, zebrań itp. Wystawa ujawniła dużo nowych talentów.

W Budapeszcie czynione są przygotowania do otwarcia wystawy pod hasłem „Konstytucja ludu pracującego" w dniu 20 sierpnia, w rocznicę ogłoszenia nowej konstytucji węgierskiej. Wystawa obejmie wszystkie dziedziny sztuki. Temat wystawy wzbudził zainteresowanie nie tylko wśród artystów lecz i wśród zwykłych odbiorców sztuki. Do Komitetu Wystawy napływają liczne projekty związane z opracowaniem i organizacją Wystawy.

ALBANIA

1. 3. odbyła się w Tiranie konferencja pisarzy albańskich. W obradach sprecyzowano zadania, które stoją przed pisarzami współczesnymi w związku z obroną pokoju.

12—18. 3. na terenie całego państwa obchodzono tydzień przyjaźni albańsko-węgierskiej. Do Albanii przybyły liczne węgierskie zespoły artystyczne.

18. 3. W Tiranie odbyło się doroczne sprawozdawcze posiedzenie Instytutu Naukowego. W r. 1949 w zakresie języka i literatury kontynuowano prace nad przygotowaniem słownika jęz. albańskiego, słownika albańsko-rosyjskiego, albańskiego słownika ortograficznego oraz przygotowaniem szeregu tekstów dla użytku szkół średnich. W dziedzinie folkloru zebrano szereg cennych materiałów dla antologii i bibliografii, w dziedzinie historii zebrano pokaźny materiał z wycinków gazet dotyczący historii Albanii w latach 1878—39 oraz z archiwów ZSRR, Bułgarii i Węgier.

31. 3. Państwowe Przedsiębiorstwo Filmowe zawarło umowę z analogicznymi przedsiębiorstwami Czechosłowacji, Bułgarii i Węgier dla sprowadzenia do Albanii szeregu filmów artystycznych.

sb

ZSRR I KRAJE DEMOKRACJI LUDOWEJ W PRASIE POLSKIEJ

Wykaz skrótów cytowanych w tym numerze czasopism.

I. Dzienniki

DB	— Dziennik Bałtycki
DP	— Dziennik Polski
DZ	— Dziennik Zachodni
GK	— Gazeta Krakowska
GSz	— Głos Szczeciński
GW	— Głos Wielkopolski
IKP	— Ilustrowany Kurier Polski
KC	— Kurier Codzienny
PZb	— Polska Zbrojna
Rp	— Rzeczpospolita
SP	— Słowo Powszechne
TL	— Trybuna Ludu
TR	— Trybuna Robotnicza
WL	— Wola Ludu
Wo	— Wolność
ŻL	— Życie Lubelskie

II. Periodyki

DLi	— Dziennik Literacki
DPP	— Demokratyczny Przegląd Prawniczy
GP	— Gospodarka Planowa
MMP	— Morze i Marynarz Polski
MW	— Myśl Współczesna
NM	— Nasza Myśl
Oe	— Odrodzenie
OTPDL	— O trwały pokój, o demokrację ludową
PiP	— Państwo i Prawo
PZa	— Polska Zachodnia
PdZ	— Przegląd Zachodni
Pń	— Przyjaźń
RŚ	— Radio i Świat
Re	— Rejsy (dod. tyg. „Dziennika Bałtyckiego")
ŚŻ	— Sprawy Międzynarodowe
SM	— Świat i Życie (dod. tyg. „Dziennika Zachodniego")
TW	— Trybuna Wolności
ZSz	— Zwierciadło (dod. tyg. „Słowa Polskiego")
Zw	— Zielony Sztandar
ŻG	— Życie Gospodarcze

I. Dzienniki

ZSRR

Marzec 1950

Zagadnienia polityczne

DB 68: *Stan.* — Wiaczesław Michajłowicz Mołotow [to samo: DZ 68]; 70: *M. Tureniec* — Mińsk, stolica BSRR [to samo: DP 76]. DP 68: Wiaczesław Michajłowicz Mołotow. GK 68: Wierny współpracownik Wielkiego Stalina, wybitny działacz Partii Bolszewickiej; 60 lat życia, 45 lat walki i pracy [W. M. Mołotowa]. PZb 67: *Z. Gagarina* — Kobieta radziecka, równouprawniony pracownik społeczeństwa socjalistycznego; 75: *W. Ł.* — W 31 rocznicę śmierci Jakuba Swierdłowa. Rp 76: *H. Kassyanowicz* — Wymowa wyborów do Rady Najwyższej ZSRR. TL 65: *A. Karawajew* — Dokument o znaczeniu historycznym [w 20-lecie artykułu Stalina „Zawrót głowy od sukcesów"]; 68: *Z. Gagarina* — Kobiety radzieckie, czołowy oddział bojowników o pokój; 69: Wiaczesław Mołotow; 84: *U. Żukowin* — Komitet Rejonowy WKP(b) a Komitet Wykonawczy Rady Rejonowej [współpraca organów partyjnych]. TR 63: *S. Titarenko* — Proletariacki internacjonalizm a burżuazyjny kosmopolityzm; 68: *Z. Gagarina* — Pełnoprawny obywatel społeczeństwa socjalistycznego; 72: Naród radziecki na drodze ku komunizmowi. WL 71: *M. Griszin* — ZSRR, zjednoczenie równouprawnionych republik radzieckich. Wo 48: *M. Tarasow* — Kierownictwo partii Lenina-Stalina źródłem siły związków zawodowych ZSRR; 49: *A. Surow* — Rodzina w ZSRR; *L. Byczkow* — Historyczny dokument walki o zwycięstwo ustroju kołchozowego [art. Stalina „Zawrót głowy od sukcesów"]; 50: *M. Mitin* — Demokracja radziecka demokracją wyższego typu; 51: *A. Karp* — Radzieckie wielonarodowe państwo socjalistyczne; 52: *M. Mieczewa* — Organizacja pionierska w ZSRR; 53: *A. Iljina* — Kobiety kraju socjalizmu; 54: *A. Fedosiejew* — Struktura państwowa ZSRR; *M. Mitin* — Lenin i Stalin o demokracji burżuazyjnej; 55: *G. Siewerin* — Jedność narodu i komunistów; 56: *S. Georgijew* — Tryb głosowania w wyborach do Rady Najwyższej ZSRR; 57: *N. Tarasow* — Wielka siła i wyższość demokracji radzieckiej; *G. Gulia* — Słowo o ogólnonarodowym kandydacie [Stalinie]; 58: Określenie wyników wyborów; *W. Jegorow* — Czym się różni dwuizbowy system najwyższego organu władzy państwowej w ZSRR i w krajach kapitalistycznych?; 63: *M. Peredrijenko* — Oblicze parlamentu radzieckiego; 64: *G. Tieriajew* — Marksizm-leninizm o klasach i walce klasowej.

Zagadnienia gospodarcze

DB 76: *P. Mielnikow* — Wielki rozmach budownictwa mieszkaniowego w ZSRR; DP 83: *Z. Wyrozembski* — Dowód siły gospodarki radzieckiej [obniżka cen]. GSz — *K. Golde* — Rubel radziecki, jedyna stała waluta świata. PZb 74: *I. Trachtenberg* — Zniżka cen w ZSRR; 78: *I. Skwarcow* — Sukcesy rolnictwa w ZSRR. Rp 60: *K. Ł.* — Rozrachunki wzajemne jednostek gospodarczych w ZSRR. TL 74: *M. Podkowiński* — Pawilon radziecki na Targach Lipskich wzbudza podziw i zachwyt zwiedzających; 86: *A. Szpakowicz* — Waluta radziecka najsilniejszą walutą świata; 90: *I. Szarikow* — Przewaga wielkiej zespołowej produkcji rolnej. TR 62: Imponujące osiągnięcia ZSRR [obniżka cen]; 73: *K. Płotnikow* — Co oznacza oparcie kursu rubla radzieckiego na bazie złota. WL 78: *L. P.* — Stacje maszynowo-traktorowe bazą techniczną gospodarki kolektywnej w ZSRR. Wo 47: *S. Michajłowski* — Planowanie gospodarki w kołchozie; 49: *W. Line* — Obfitość produktów na Radzieckiej Łotwie; 56: *M. Jakowlew* — Ekonomiczne podstawy ustroju radzieckiego; 59: *W. Kustow* — Wzrost dobrobytu narodu prawem rozwoju społeczeństwa socjalistycznego; 61: *I. Dymszyc* — Co oznacza oparcie kursu rubla na bazie złota?; 70: *L. Gatowski* — Wielka siła ekonomiki radzieckiej; 73: *G. Wasiljew* — Ustrój kołchozowy źródłem dostatniego i kulturalnego życia wsi radzieckiej.

Zagadnienia kulturalne

DB 63: Lecznictwo w Związku Radzieckim [to samo SP 61: O osiągnięciach radzieckiej medycyny opowiadają polscy lekarze, uczestnicy wycieczki do ZSRR]; 76: Wspaniały rozkwit nauki radzieckiej. DZ 78: *J. R.* — Nauka radziecka w służbie ludzkości. GK 77: *A. Sofronow* — Nowe sukcesy literatury radzieckiej [w związku z nagrodami stalinowskimi]; 86: Walka z gruź-

licą w Związku Radzieckim. GSz 63: Wielki rosyjski pisarz-realista Mikołaj Gogol. IKP 65: *J. Płomieński* — Rosyjska epopea powieściowa [M. Gorkiego „Artamonow i Synowie"]. GW 77: *H. Barański* — Odkrycia naukowe w ZSRR. PZb 71: *O. Pozdniewa* — Armia Radziecka w sztuce plastycznej. Rp 60: *T. Baranowski* — Biochemia w USA i w Związku Radzieckim. TL 65: *J. Władimirow* — Koła studiowania historii WKP(b) w Związku Radzieckim; 77: *L. Ozierow* — Nagroda Stalinowska za [M. Rylskiego] mistrzowski przekład „Pana Tadeusza"; 90: *B. D.* — Radzieckie dzieła nagrodzone; 91: *A. Fomin* — Rozwój średniego szkolnictwa zawodowego w ZSRR. TR 70: *H. Uszenin* — Malarze Armii Radzieckiej; Pieśniarz ludu ukraińskiego [w 89-lecie zgonu T. Szewczenki]; 71: Nauka radziecka w służbie narodu [Nagrody Stalinowskie]; 84: *I. Pietrow* — Pierwszy lotnik świata [A. Możajskij; to samo: WL 85]; WL 85: *S. Pollak* — Wielka nagroda za wielkie dzieło [przekład Rylskiego „Pana Tadeusza"]. Wo 51: *E. Leontjewa* — Sukcesy budownictwa kulturalnego na wsi radzieckiej; 52: *P. Zimin* — Rozwój oświaty ludowej w ZSRR; 54: *P. Parenago* — Wybitny astronom radziecki [W. Ambarcumian]; 56: *E. Czudakow* — Nowe sukcesy techniki radzieckiej [Nagrody Stalinowskie]; 58: *A. Surkow* — Doniosłe wydarzenie w życiu literatury radzieckiej [Nagrody Stalinowskie]; 59: *A. Wołkow* — Wielki przyjaciel i nauczyciel pisarzy radzieckich [Stalin]; 62: *W. Mołodcow* — O treści i formie kultury narodów ZSRR; 63: *M. Iljina* — Stalinowska troska o zdrowie ludu pracującego; 67: *M. Siemionow* — Wybitne utwory kinematografii radzieckiej; 68: *M. Biezpałow* — Sztuka bliska ludowi [Nagrody Stalinowskie]; 69: Nowatorzy produkcji — laureaci Nagród Stalinowskich. ŻL 88: *R. Parker* — Laureaci Premii Stalinowskich.

KRAJE DEMOKRACJI LUDOWEJ

(Ogólnie)

Marzec 1950

Zagadnienia polityczne i gospodarcze

GW 67: Kobiety w krajach demokracji ludowej. TL 73: Sukcesy gospodarcze krajów demokracji ludowej.

POLSKA *)

Marzec 1950

Zagadnienia polityczne

DP 69: Pakt pokoju i przyjaźni. TR 70: W trzecią rocznicę podpisania umowy polsko-czechosłowackiej.

Zagadnienia kulturalne

GK 68: *R. Matuszewski* — Łączą nas postępowe idee [stosunki kulturalne polsko-czechosłowackie]. TR 70: *L. Rubach* — Rozwijają się stosunki kulturalne polsko-czechosłowackie. IKP 65: *L. Witkowski* — Polsko-czeskie stosunki w muzyce na przestrzeni dziejów.

CZECHOSŁOWACJA

Marzec 1950

Zagadnienia polityczne i gospodarcze

DB 75: *A. Piwowarczyk* — Czechosłowacja na drodze do socjalizmu. GSz 90: *A. Perłowski* — W dwa lata po lutym. DP 74: *A. Piwowarczyk* — Czechosłowacko-radzieckie stosunki handlowe.

Zagadnienia kulturalne

IKP 86: *Z. Hierowski* — Współczesny teatr czechosłowacki. KC 77: *W. Natanson* — Jaroslav Kvapil. SP 68: *S. Czerwiński* — Za sąsiedzkim płotem szeleszczą kartki [sieć biblioteczna].

BUŁGARIA

Marzec 1950

Zagadnienia gospodarcze i kulturalne

Wo 52: *P. Rożdiestwienski* — Przemiany na wsi bułgarskiej. WL 68: *J. Kirowicz* — Muzyka pod opieką państwa.

RUMUNIA

Marzec 1950

Zagadnienia polityczne, gospodarcze i kulturalne

DB 64: *A. Kar* — Drogi rozwojowe ludowej Rumunii [to samo DZ 66, SP

*) Pod tytułem „Polska" podajemy tylko artykuły dotyczące stosunków Polski z ZSRR i krajami demokracji ludowej obecnie i w przeszłości.

65]. WL 65: W 5-ą rocznicę zwycięstwa demokracji w Rumunii. WL 89: *Vavescu* — W Ceacu powstaje spółdzielnia. Wo 62: *W. Pjankow* — Rozwój kultury w Rumunii.

WĘGRY

Marzec 1950

Zagadnienia polityczne

DB 75: *A. Kar.* — Święto narodowe Republiki Węgierskiej [to samo: DZ 75]. PZb 74: Święto Węgierskiej Republiki Ludowej. Rp 74: *(rz)* — Święto narodu węgierskiego. SP 74: *M. Jawornicka* — „A ja powiadam, że Węgry zwyciężą". TL 76: *J. Winnicki* — Pięciolecie wolności Węgier. Wo 72: *A. Ap.* — Węgierskie związki zawodowe w walce o socjalizm.

Zagadnienia gospodarcze

Rp 74: *Z. Eggers* — Modernizacja i rozwój rolnictwa. WL 68: *L. Rogala* — Rozwój wsi węgierskiej. ŻL 76: *L. K.* — Nowe Węgry.

Zagadnienia kulturalne

DB 78: *F. Fenikowski* — Poeta, który wyprzedził swą erę [Al. Petőfi].

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Marzec 1950

Zagadnienia polityczne i gospodarcze

DZ 63: *Z. Rzeplińska* — Nowe Niemcy. Rp 59: *(Rz)* — Nowe Niemcy. TL 90: *M. Podkowiński* — Współzawodnictwo i racjonalizatorstwo w Niemieckiej Republice Demokratycznej. WL 75: *M. Podk.* — Na Targach Lipskich.

KOREAŃSKA REPUBLIKA LUDOWO-DEMOKRATYCZNA

Marzec 1950

Wo 72: *W. Maslenikow* — Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna w stadium rozwoju.

II. Periodyki

ZSRR

Zagadnienia polityczne

Rok 1949

SM 3—4: *M. Muszkat* — Wielki chorąży sprawy pokoju i przyjaciel narodu polskiego [Stalin].

Luty — marzec 1950

DPP 3: *S. Burlew* i *W. Łagowoj* — Sąd radziecki, sąd rdzennie ludowy. MW 2: *Sz. Rozenfeld* — Przodownicy radzieccy o swojej pracy. NM 3: *W. Nikołajew* — Demokracja radziecka; *W. Wasilenko* — O radzieckiej ideologii wojennej. OTPDL 11: Triumf radzieckiej demokracji socjalistycznej [wybory do Rady Najw. ZSRR]. PZa 13/14: Armia Radziecka najważniejszym instrumentem pokoju. Pń 9: W 60-ą rocznicę urodzin wicepr. rządu ZSRR W. Mołotowa; Równouprawnienie kobiet wielką zdobyczą demokracji radzieckiej; Ta, która wychowała nowego człowieka [N. Krupskaja]; 10: Wzór rewolucyjnego oddania [w 31 roczn. zgonu Swierdłowa]; 12: Wielki triumf demokracji radzieckiej [wyniki wyborów do Rady Najw. ZSRR]. TW 10: *N. Arałowiec* — Kobiety ZSRR wskazują drogę kobietom świata; 11: *B. Wiernik, S. Kostarski* — Święto spełnionych nadziei [wybory do Rady Najw. ZSRR]; 12: *S. Kostarski* — Międzynarodowe znaczenie wyborów w ZSRR.

Zagadnienia gospodarcze

Luty — marzec 1950

GP 2: *S. Tatur* — Osobiste rachunki oszczędności, nowa forma współzawodnictwa socjalistycznego i rozrachunku gospodarczego; *A. Merkułow* — Doświadczenia kirowogrodzkich zakładów budowy maszyn rolniczych „Czerwona Gwiazda"; Wykonanie planu odbudowy i rozwoju Rosyjskiej SFRR. OTPDL 10: *P. Todorow* — Nowa obniżka cen w ZSRR zwycięstwem obozu pokoju. Pń 10: Stalinowska troska o dobrobyt ludności; 11: List białoruskich kołchoźników do polskich chłopów; 12: Kto i jak kieruje kołchozem [cd. listu z nr 11]. TW 10: *K. Golde* — Przejaw rosnącej potęgi gospodarczej ZSRR [obniżka cen i reforma walutowa]. ŻG 5: *R. Rejs* — Z doświadczeń planistyki radzieckiej; 6: Obniżka cen detalicznych i zmiana kursu rubla w Związku Radzieckim; *A. W. Ejchenwald* — Obliczanie i normowanie kosztów własnych jednej maszyno-godziny; *A. Kiriuchin* — Wtórne życie narzędzi [doświadczenia radz.].

Zagadnienia kulturalne

Marzec 1950

DLi 10: *J. Sieradzki* — Aleksander Hercen [cz. III — sprawa polska, cz. I i II w nrach: 6 i 9]. MMP 3: *S. Biskupski* — Iwan Kruzensztern wielki żeglarz i odkrywca [w. XIX; cz. I w nrze 2]; *R. Glauberman* — „Bitwa stalingradzka" [rec. filmu]. MW 3: *W. Michajłow* — Biologia radziecka, nauka epoki socjalizmu; *K. Petrusewicz* — Światopoglądowe znaczenie nauk Pawłowa; *A. Listowski* — Przyrodniczo-rolnicze podstawy systemu Wiliamsa; *A. Oparin* — Sukcesy biologii radzieckiej; Bibliografia biologii miczurinowskiej; Bibliografia prac dotyczących życia i twórczości Pawłowa. NM 3: *H. Zatorska* — Tylko stal kształtuje się w ogniu [rec. książki: M. Bubiennowa „Biała brzoza"]. Oe 13: *D. Siemionowa* — Pisarz wielkiego narodu [Al. Tołstoj]; *J. Spinc* — Radziecka kronika wydawniczo-literacka. PiP 3: *K. Biskupski* — Dyskusja metodologiczna radzieckich prawników. PZa 10: *B. Dzimicz* — Rada Aleksandra Kryłowa [wspomnienie o wybitnym rosyjskim budowniczym okrętów]. Pń 10: *P. Koszelew* — Jak pracuje nad sobą młodzież radziecka; Realizm socjalistyczny podstawową metodą radzieckiej literatury [XIII plenum Zarz. Zw. Pisarzy ZSRR]; 11: Wyraz wspaniałego rozwoju myśli twórczej [Nagrody Stalinowskie]; Ojcowie rosyjskiego lotnictwa; 12: Wielki wychowawca i artysta [A. S. Makarienko]; Ludzie sztuki, laureaci nagród stalinowskich. Zw 11: *W. Kulikowski* — Wielki przyjaciel słowiańskich narodów [T. Szewczenko]; 13: *Tenże* — Głos nowej Litwy [o współczesnej literaturze]. ŻP 11: *D. J. Płoński* — Na zwycięskim froncie nauki radzieckiej; 12: *H. Zatorska* — Jak kochać człowieka [o książkach Gorkiego].

KRAJE DEMOKRACJI LUDOWEJ

Marzec 1950

Zagadnienia gospodarcze

OTPDL 10: Sukcesy gospodarcze krajów demokracji ludowej; 12: *V. Luka* — Polityka finansowa krajów demokracji ludowej.

POLSKA *)

Styczeń — marzec 1950

Zagadnienia polityczne

MMP 3: *J. Wójcicki* — W 5-tą rocznicę wyzwolenia wybrzeża; *A. Dormatowicz* — Wyzwolenie. ŻP 8 i 9: *St. Jasiński* — W ofensywie [ofensywa Armii Radz. i I Armii WP na Bałtyk w r. 1945]; 10: *Tenże* — Bój o Kołobrzeg.

Zagadnienia kulturalne

PdZ 1—2: *J. Magnuszewski* — Pierwsze kółko czeskie w Polsce (1880 r.) Zw 11: *na-wa-ra* — Polscy graficy czeskim bibliofilom [współpraca polsko-czeska w zakresie exlibrisów].

CZECHOSŁOWACJA

Luty — marzec 1950

Zagadnienia polityczne

OTPDL 9: *K. Gottwald* — Naprzód ku socjalizmowi; 12: *L. Kopřiva* — Czujność rewolucyjna i walka o czystość szeregów komunistycznej Partii Czechosłowacji. PdZ 1—2: *A. J. Kamiński* — Na przełomie lat 1949/1950.

Zagadnienia gospodarcze

GP 2: Wykonanie planu czechosłowackiego na r. 1949. OTPDL 11: *R. Slánský* — Jednolite spółdzielnie rolne w Czechosłowacji. ZSz 11: *J. D.* — W rolnictwie pracuje tylko 35 procent ludności.

Zagadnienia kulturalne

DLi 10: *K. Filipowicz* — Praga [reportaż]. Oe 13: *A. Kulisiewicz* — Na pocztówce z Pragi [o zbiorze poezji Fr. Branislava „Pozdrav Polsku"]. PdZ 1—2: *M. Szyjkowski* — Rodowód poezji Franciszka Halasa; *M. Kolaja* — Polskie dni w Brnie; *T. S. Grabowski* — Pierwsze naukowo-literackie żniwo Słowackiej Akademii Nauk i Sztuk w Bratysławie [omówienie „Litteraria Historica Slovaca", I—II]; *H. Batowski* — Drugi tom pamiętników Fierlingera [omówienie dzieła „Ve službách ČSR"]; RŚ 9: Antoni Dworzak [Dvořák]. Re 11: *S. Brzeziński* — Smetana a muzyka polska. ŚŻ 11: *(zet)* —

*) Zob. odnośnik na str. 244.

Dzisiejsza Czechosłowacja. Zw 11: *J. W. Opatrny* — Jan Ewangelista Purkyne [Purkyně].

BUŁGARIA

Luty — marzec 1950

Zagadnienia polityczne, gospodarcze i kulturalne

MMP 3: *E. Bartczak* — Flota Bułgarii dziś i jutro. GP 2: Wykonanie planu bułgarskiego na r. 1949. OTPDL 10: *K. Dramalijew* — Budownictwo kulturalne w Bułgarskiej Republice Ludowej.

RUMUNIA

Luty 1950

GP 2: Wykonanie planu rumuńskiego na r. 1949.

WĘGRY

Luty — marzec 1950

Zagadnienia polityczne, gospodarcze i kulturalne

PZa 11: *(SK)* — Węgierska Republika Ludowa. ŻP 8: Węgierska Armia Ludowa. GP 2: Wykonanie planu węgierskiego na r. 1949. OTPDL 11: *Z. Vas* — Plan pięcioletni Węgier. Zw 12: *Z. Grotowski* — Nowe Węgry.

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Zagadnienia polityczne

Rok 1949

SM 3—4: *K. Janicki* — Niemiecka Republika Demokratyczna w obozie pokoju; Narodowy Front Demokratyczny Niemiec i Socjalistyczna Niemiecka Partia Jedności [uchwała kierownictwa SED z 4. X. 49].

Styczeń — marzec 1950

PiP 3: *P. Wandel* — U podstaw zagadnienia granicy Odra-Nysa. PZa 13/14: *B. Danielewski* — Niemiecka Republika Demokratyczna ogniwem walki o pokój i postęp. ZSz 13: *T. Orlewicz* — Na gruzach hitleryzmu rosną nowe Niemcy. PdZ 1—2: Powstanie Niemieckiej Republiki Demokratycznej [zbiór dokumentów]; *A. J. Kamiński* — Życie polityczne.

Zagadnienia gospodarcze i kulturalne

PdZ 1—2: *M. Zakrzewski* — Życie gospodarcze. DLi 10: *J. A. Szczepański* — Od Łaby do Odry [reportaż]. PdZ 1—2: *A. Rogalski* — Życie kulturalne.

CHIŃSKA REPUBLIKA LUDOWA

Zagadnienia polityczne, gospodarcze i kulturalne

Rok 1949

SM 3—4: *A. Rolland* — Zwycięstwo Chin Ludowych. SM 3—4: *E. Stanko* — Kwestia agrarna w Chinach.

Marzec 1950

OTPDL 13: *Lu Ting-Li* — Kultura i oświata w nowych Chinach.

as

PRZEGLĄD CZASOPISM

ZSRR

Bolszewik (organ teoretyczny KC WKP(b).[1])

Nr 23/49: grudzień, str. 96: Wstępny — Wielki wódz i nauczyciel partii komunistycznej i ludu radzieckiego [Józef Stalin]; M. Susłow — Obrona pokoju i walka przeciw podżegaczom wojennym; D. Popow — Stalin, inspirator i organizator zwycięstw komunizmu; A. Gorkin — Stalin, twórca i kierownik wielonarodowego państwa radzieckiego; D. Szepiłow — Stalin, twórca ustroju kołchozowego w ZSRR; Bibliografia: T. Zielenow — Wydanie i rozpowszechnienie dzieł Stalina.

Nr 24/49 (grudzień), str. 96: Dekret Prezydium Rady Najwyższej ZSRR o odznaczeniu Józefa Stalina orderem Lenina; Dekret Prezydium Rady Najwyższej ZSRR o ustanowieniu międzynarodowych Nagród Stalinowskich „Za utrwalenie pokoju między narodami"; Towarzyszowi Stalinowi, wielkiemu wodzowi i nauczycielowi, kontynuato-

[1]) Zob. „Życie Słow." 1949, str. 731 n.

rowi nieśmiertelnego dzieła Lenina; [życzenia KC WKP(b) i Rady Ministrów ZSRR]; G. Malenkow — Tow. Stalin, wódz postępowej ludzkości; W. Mołotow — Stalin i stalinowskie kierownictwo; Ł. Bierri — Wielki inicjator i organizator zwycięstw komunizmu; K. Worosziłow — Genialny dowódca w Wielkiej Wojnie Narodowej; A. Mikojan — Wielki budowniczy komunizmu; Ł. Kaganowicz — Stalin prowadzi nas do zwycięstwa komunizmu; N. Bułganin — Stalin i radzieckie Siły Zbrojne; A. Andriejew — Stalin i chłopstwo kołchozowe; N. Chruszczew — Stalinowska przyjaźń narodów, gwarancją niezwyciężalności naszej ojczyzny; A. Kosygin — Wielkiemu Stalinowi zawdzięczamy nasze sukcesy; N. Szwiernik — Towarzysz Stalin, kontynuator wielkiego dzieła Lenina.

lz

Woprosy Istorii 1949 [1]).

Nr 10 (str. 144). Na wstępie znajdujemy referat G. M. Malenkowa z okazji 32-ej rocznicy Rewolucji Październikowej. W dziale artykułów piszą: A. Kowalewskij „Społeczeństwo radzieckie awangardą współczesnej ludzkości"; A. Guber (Huber?) „Lud Vietnamu w walce o niepodległość i demokrację"; M. Bogusławskij „Walka polityczna w Polsce w kwestiach polityki zagranicznej w przeddzień II wojny światowej"; w dziale komunikatów: W. Smirnowa „Ruchy studenckie w Uniwersytecie Kazańskim w 1887 r."; W. Kunina „Ruch rewolucyjny w Irlandii w r. 1848"; w dziale krytycznym: E. Tarle „Dziennik Milutina jako źródło historyczne"; wśród recenzyj: N. Manswietow omawia I. S. Czigariowa książkę „Partya bolszewikow — organizator Sojuza SSR"; I. Szangin pracę W. W. Tarasowa „Borjba s intierwientami na Murmanie w 1918—1920 gg."; I. Bielawskaja pracę Z. P. Bazilewa „Kołokoł" Hercena; D. Szełow pracę W. F. Gajdukiewicza „Bosporskoje carstwo"; S. Skazkin pracę J. Zutisa w języku łotewskim „Szkice z dziejów Łotwy". W kronice M. Artamonow informuje o nowych pracach wykopaliskowych w okolicy Sarkieł-Biełaja Wieża (ekspedycja naddońsko-nadwołżańska Akademii Nauk ZSRR).

Nr 11 (str. 176). Wstępny artykuł redakcyjny omawia „Podstawowe zadania w badaniu dziejów ZSRR okresu feudalnego". W dziale artykułów: B. Morozow „Walka partii bolszewickiej o wzmocnienie radzieckiego aparatu państwowego (1917—19); M. Popow „Początek agresji USA w Iranie w latach II wojny światowej"; w dziale dyskusyjnym: K. Bazilewicz „Próba periodyzacji dziejów Rosji w okresie feudalizmu"; N. Drużinin „O periodyzacji dziejów stosunków kapitalistycznych w Rosji"; w dziale komunikatów: D. Gurwicz „Łomonosow a rosyjska nauka historyczna"; F. Griekuł (Grecul?) „Gród mołdawski w II poł. XV w."; A. Poletajew „Walki klasowe proletariatu amerykańskiego w 1876—7 r."; w dziale krytycznym: A. Mongajt „Nowe dane o grodach staroruskich"; recenzje: a) dzieje ZSRR — A. Samsonow omawia pracę A. D. Stupowa i W. Ł. Kokunowa „62-ja armija w bojach za Stalingrad"; Ł. Czeriepnin dzieło „Gramoty Wielikogo Nowgoroda i Pskowa"; G. Fiodorow pracę S. T. Passek „Pieriodizacija tripolskich posielenij", — b) dzieje powszechne — M. Pricker omawia pracę R. Warfołomiejewej „Rieakcionnaja wnieszniaja politika francuzskich prawych socialistow"; G. Kuranow książkę Schachta „Abrechnung mit Hitler"; Ł. Gincberg pracę W. S. Halperina „Germany tried democracy".

Nr 12 (str. 160) — poświęcony jest jubileuszowi generaliss. Stalina. Po orędziu Partii i Rządu ZSRR pismo zamieszcza artykuły jubileuszowe G. M. Malenkowa i W. M. Mołotowa. Następują artykuły okolicznościowe: A. Sidorow „J. Stalin a radziecka nauka historyczna"; I. Wołkow „Stalin wielki wódz i organizator partii bolszewickiej; M. Kammari „Sformułowanie i rozwinięcie przez Stalina marksistowskiej teorii narodowej; A. Leontjew „Stalin o dwu kryzysach kapitalistycznego systemu gospodarki światowej i dwu wojnach światowych"; D. Oznobiszin „Przyczynek do dziejów I armii konnej"; I. Pustowałow „XI tom Dzieł Stalina"; B. Morozow „XII tom Dzieł Stalina". W kronice A. Chmielkow pisze o Państwowym muzeum obrony Carycyna-Stalingradu im. Stalina; A. Lewoczkin omawia Centralne Muzeum Armii Czerwonej. — Zeszyt kończy się alfabetycznym wykazem autorów, którzy zamieścili artykuły w roczniku 1949 „Woprosów istorii".

hb

[1]) Zob. „Życie Słow." 1949, str. 735 n.

Woprosy Ekonomiki (wyd. Instytut Ekonomii Akademii Nauk [1]).

Nr 12/49 (grudzień, str. 128). Dekret Prezydium Rady Najwyższej ZSRR o odznaczeniu Józefa Stalina orderem Lenina; Towarzyszowi Stalinowi, wielkiemu wodzowi i nauczycielowi, kontynuatorowi nieśmiertelnego dzieła Lenina. K. Ostrowitianow — Stalin, wielki teoretyk gospodarki socjalistycznej; A. Lapin — Stalin o drogach budowy komunizmu w ZSRR; S. Iwanow — Stalin, wielki wódz i nauczyciel światowego proletariatu; A. Karawajew — Stalin, teoretyk i organizator ustroju kołchozowego w ZSRR; W. Michajłowa — Stalin, inicjator i organizator drugiej bazy węglowo-hutniczej w ZSRR; I. Narzikułow — Zwycięstwo leninowsko-stalinowskiej polityki narodowościowej (w związku z 20-leciem utworzenia Republiki Tadżyckiej); W. Wasiljewa — Nauka leninowsko-stalinowska o narodach i rewolucji narodowo-kolonialnej. Bibliografia: Je. Łazutkin — Rozpowszechnienie dzieł klasyków marksizmu-leninizmu w europejskich krajach demokracji ludowej.

Wnieszniaja Torgowla (organ Ministerstwa Handlu Zagranicznego ZSRR [2]).

Nr 12/49 (grudzień, str. 48). A. Mikojan — Wielki budowniczy komunizmu; N. Orłow — Tow. Stalin o handlu zagranicznym ZSRR; A. Gołowanow — Radzieckie obrabiarki metalu na wystawach międzynarodowych; A. Finogienow — Wystawa przemysłu radzieckiego w Budapeszcie. — Informacje gospodarcze z innych krajów: O. Kachowskaja — Pomyślny rozwój rolnictwa w Polsce; G. Zawielew — Budowa obrabiarek i handel zagraniczny obrabiarkami w krajach demokracji ludowej; O. A. — Handel zagraniczny Związku Południowo-Afrykańskiego, Australii i Nowej Zelandii. Spis treści za r. 1949. *lz*

Izwiestija Akadiemii Nauk ZSRR. Seria historii i filozofii. Tom VI.

Nr 1/49 (styczeń-luty, str. 100). M. A. Leonow — Lenin i Stalin o ścisłości marksistowskiej metody dialektycznej; W. K. Jacunskij — Lenin jako historyk-ekonomista; D. I. Erde — Moskiewska organizacja bolszewików w okresie styczeń-marzec 1917 r.; B. G. Kuzniecow — Teoria stopniowego rozwoju i niektóre ogólne zagadnienia historii przyrodoznawstwa; Je. S. Pietropawłowskij — Leninowski nakaz STO (1921 r.) [tj. „Nakaz Rady Komisarzy Ludowych i Rady Pracy i Obrony do lokalnych instytucji radzieckich", opracowany przez Lenina jako pierwsze postanowienie w sprawie gospodarczej przebudowy państwa]; A. I. Andriejew — Rosjanie w Antartydzie w 1819—1821 r. Krytyka-recenzje: Ł. I. Golman — Nowa publikacja rękopiśmiennej spuścizny F. Engelsa; B. Je. Sztejn — N. Rubinsztejn „Rosja Radziecka i państwa kapitalistyczne w latach przechodzenia od wojny do pokoju (1921—1922 r.)"; W. M. Turok — A. F. Miller „Zarys najnowszych dziejów Turcji"; A. N. Bierisztam — S. T. Tołstow „Dawny Chorezm". Kronika: W wydziale historii i filozofii AN ZSRR.

Nr 2/49 (marzec-kwiecień; str. 100). G. S. Wasieckij — Książka W. Lenina „Materializm i empiriokrytycyzm" i jej rola w walce o teoretyczne przygotowanie partii bolszewickiej; W. Ju. Zachidow — Al-Biruni jako myśliciel [w 900-lecie śmierci]; M. A. Apłatow — Fustel de Coulanges i rosyjska historiografia liberalna; W. M. Turok — Zdradziecka polityka socjal-demokratów austriackich w związku ze sprawą anschlussu (1918—1922 r.); Akademik Borys Wł. Asafjew [pośw. zmarłemu w styczniu 1949 r. radzieckiemu historykowi sztuki]; Rewolucja Listopadowa i jej nauka dla robotniczego ruchu niemieckiego; S. Ł. Utczenko — Walka ideowo-polityczna w Rzymie w przeddzień upadku republiki [z historii idei politycznych I w. przed Chr.]. Krytyka-recenzje: C. A. Stiepanian — M. A. Leonow „Zarys materializmu dialektycznego"; G. B. Fiodorow — B. A. Rybakow „Rzemiosło w dawnej Rusi"; S. D. Skazkin — A. S. Jerusalimskij „Polityka zagraniczna i dyplomacja imperializmu niemieckiego w końcu XIX w." Kronika: jw.

Nr 3/49 (maj-czerwiec, str. 96). B. G. Kuzniecow — Pierwszeństwo Łomonosowa w odkryciu prawa zachowania energii; A. P. Mogilanskij — A. S. Pu-

[1]) Zob. „Życie Słow." 1949, str. 733 n.
[2]) Zob. tamże, str. 732 n.

szkin i W. F. Odojewskij jako twórcy wznowionego czasop. „Otieczestwiennyje zapiski"; Je. A. Łuckij — Nowy podział ziemi wiosną 1918 r.; S. T. Tołstow — Chorezmska ekspedycja archeologiczno-etnograficzna AN ZSRR w 1948 r.; Akademik Aleksiej W. Szczucew [pośw. zmarłemu w maju 1949 r. uczonemu-architektowi]; A. D. Udalcow — 30 lat Instytutu historii kultury materialnej; A. W. Piaskowskij — Narody Turkiestanu w rewolucji 1905—1097 r.; W. D. Koroluk — Z historii polsko-rosyjskich stosunków za czasów Piotra I. (1697—1704). Krytyka-recenzje: G. B. Fiodorow — „Historia kultury dawnej Rusi", t. I.; B. B. Kafengauz — A. A. Nowosielskij „Walka państwa moskiewskiego z Tatarami w pierwszej poł. XVII w."; A. W. Hirszfeld — „Wydawnictwa amerykańskie na służbie podżegaczy do wojny". Kronika: jw.

Nr 4/49 (lipiec-sierpień, str. 88). M. A. Leonow — Klasycy marksizmu-leninizmu o przedmiocie materializmu dialektycznego; W. Je. Szutoj — Walka klasowa w okresie wojny ojczyźnianej na Ukrainie w latach 1708—1709; A. M. Niekricz — Ostatni etap angielskiej „nieinterwencji" w sprawie hiszpańskiej; A. M. Ałpatow — Momenty polityczne w teorii historycznej A. Tocqueville'a; M. O. Koswien — Patronimia u dawnych Germanów; W. T. Paszuto — Szkice z historii Rusi Halicko-Wołyńskiej i Litwy (XIII w.); M. W. Popow — Ekspansja USA w Iranie w latach drugiej wojny światowej. Krytyka-recenzje: W. I. Szunkow — I. I. Smirnow „Powstanie Bołotnikowa. 1606—1607 r."; I. E. Grabarj — W. N. Łazariew „Sztuka Nowogrodu"; M. A. Zaborow — „Periodyk Bizantyński", t. II; J. B. Czerniak — Z historii ideologicznej doktryny imperializmu amerykańskiego. Kronika: jw.

Nr 5/49 (wrzesień-październik, str. 96). B. P. Koźmin — A. N. Radiszczew i jego „Podróż z Petersburga do Moskwy"; Ju. Ja. Kogan — Wolnomyślność Radiszczewa; N. A. Jerofiejew — Imperialistyczna polityka USA przy końcu pierwszej wojny światowej; K. A. Antonowa — Stosunki agrarne w Indiach w przeddzień podboju przez Anglię; Ł. B. Swietłow — A. N. Radiszczew i procesy polityczne z końcem XVIII w.; A. P. Okładnikow — Radiszczew i archeologia Syberii; A. Ł. Mongajt — Badania archeologiczne Starego Riazania w 1948 r.; A. S. Kan — Informacje Rosjan o rewolucji angielskiej; Ju. R. Kłokman — Feldmarszałek P. A. Rumiancew w okresie wojny rosyjsko-tureckiej 1768—1774. Krytyka-recenzje: B. P. Koźmin — Ja. Elsberg „A. I. Hercen"; A. Je. Ioffe — W. M. Turok „Locarno". Kronika: jw.

Nr 6/49 (listopad-grudzień, str. 96). B. D. Griekow — J. W. Stalin i nauka historii; M. A. Leonow — Stalinowski etap w rozwoju materializmu dialektycznego; B. F. Porszniew — Historia wieków średnich i wskazówka tow. Stalina o „rysie charakterystycznym" społeczeństwa feudalnego; Ł. W. Boguckaja — Guria w latach pierwszej rewolucji rosyjskiej; R. M. Raimow — Pomoc rządu radzieckiego dla zniszczonych przez białogwardzistów rejonów Baszkirii w r. 1919—1920. Krytyka-recenzje: M. Gefter, G. Dierienkowskij — Rewolucja 1905—1907 r. w rejonach narodowościowych Rosji; I. Nikołajew — B. Je. Sztejn „«Zagadnienie rosyjskie» na Paryskiej Konferencji Pokojowej (1919—1920 r.)"*) Treść tomu VI.

lz

Sowietskaja Etnografija — wydawnictwo Akademii Nauk ZSRR kwartalnik; r. 1949, Nr 1—4 (str. 248, 240, 232, 240).

Nr 1/49. Artykuły. S. Tołstow: Lenin a aktualne problemy etnografii (w 25 rocznicę śmierci); M. Lewin, Ja. Roginskij, N. Czeboksarow: Rasizm anglo-amerykański; A. Kononow: Próba analizy terminu „türk" [z zagadnień etnogenezy]; A. Alichowa: Zagadnienie „Burtasów" [jednego z zagadkowych ludów Zawołża]; W. Krawczinskaja, P. Sziriajewa: Czastuszki [rodzaj piosenki ludowej] Wielkiej Wojny Ojczyźnianej; B. Rybakow: Rosyjskie systemy miar długości w wiekach XI—XV [z historii wiedzy ludowej]; W. Bardawielidze: Posiadłości ziemskie dawnych gruzińskich świątyń; Ł. Potapow: Bohaterski epos Ałtajców; B. Bogomołow: Walka W. Bielinskiego

*) Książki wymienione w dziale „Krytyka-recenzje" wszystkie bez wyjątku są w języku rosyjskim.

o naukowe nagrodzenie i wydawanie poezji ludowej; Poza tym działy: Uwag, referatów i notatek, Kronika, oraz Krytyka i Bibliografia. Tu zanotować należy recenzję z interesującej książki W. Raddonikasa: „Historia pierwotnego społeczeństwa", oraz artykuł krytyczny N. Butinowa: Współczesna amerykańska etnografia „teoretyczna".

Nr 2. Artykuły. Nieśmiertelny epos ludu karelo-fińskiego; I. Potiechin: Zadania walki z kosmopolityzmem w nauce etnografii; W. Jewsiejew: Historyczna przyjaźń ludu karelskiego i rosyjskiego w naświetleniu późniejszych wersyj runów karelo-fińskich; T. Zdanko: Byt karakałpakskiej wsi kołchozowej; W. Woronina: Ludowa chata uzbecka; Ju. Knorozow: Mazar Szamun-nabi; A. Okładnikow: Z historii stosunków społecznych u Jakutów w XVII wieku (Legendy o Tygynie a rzeczywistość historyczna); N. Takojewa: Kosta Chetagurow — ludowy poeta Osetii, etnograf-kaukazoznawca; W. Biezzubow: M. Je. Jewsiewow — etnograf ludu mordowskiego; A. Supinskij: Z historii rolnictwa na rosyjskiej Północy: D. Najdicz: O niektórych wykopaliskach archeologicznych w Starej Ładodze; O. Badier: Nowy typ osiedla neolitycznego na Uralu; W dziale Krytyka i bibliografia numer przynosi m. in. artykuły — D. Budrich: O radzieckim ugrofinoznawstwie; N. Czeboksarow: Jeszcze raz o niektórych zagadnieniach badania ludów ugrofińskich; recenzja z książki S. Dawidienkowa: Ewolucyjno-genetyczne problemy neuropatologii.

Nr 3. Artykuły. W. Sokołowa: Puszkin a twórczość ludowa; S. Tokariew: O ujęciu zagadnienia etnogenezy; T. Trofimowa: W kwestii związków antropologicznych w epoce fatjanowskiej kultury; W. Krupianskaja, L. Starcewa: Folklor stacji kołchozowej (na podstawie materiałów Stalingradskiej ekspedycji folklorystycznej); L. Monogarowa: Jazgulemcy zachodniego Pamiru (na podstawie materiałów 1947—1948); A. Rejnson-Prawdin: Gry i zabawy ludów obskiej północy; S. Rudienko: Najdawniejszy „scytyjski" tatuaż; P. Tierleckij: O metodach analizy i korygowania danych spisu składu etnicznego ludności w pozostałej Europie [poza ZSRR]; D. Oldierogge: Problem chamicki w afrykanistyce; N. Pietrow: Ludowy teatr chiński na drodze do realizmu; M. Plisieckij: Antropologiczne poglądy A. Radiszczewa; L. Puszkariew: Z historii rewolucyjno-demokratycznej etnografii. — I. A. Chudjakow. — Krytyka i bibliografia, artykuły. W. Cziczerow, N. Eliasz: Lord Raglan — teoretyk reakcyjnej folklorystyki; recenzja z książki M. Kosbiena: Matriarchat, i in. Poza tym stałe działy Uwag, notatek i referatów oraz Kronika.

Nr 4/49. Artykuły. P. Kusznier (Knyszew): Nauka Stalina o narodzie i kulturze narodowej i jej znaczenie dla etnografii; W. Cziczerow: Materiały do historii folkloru radzieckiego; I. Simonienko: Budownictwo kołchozowe w obwodzie Zakarpackim; S. Abramzon: W kirgiskich kołchozach Tiańszania; B. Dołgich: Kołchoz im. Kirowa w Tajmyrskim okręgu narodowym; M. Woskobojnikow: Ludy dalekiej radzieckiej północy o Leninie i Stalinie; S. Iwanow: Czukotsko-eskimoska rzeźba w kości; N. Butinow, M. Dołgonosowa: Praca przymusowa w Australii i Oceanii; N. Gusiewa: Położenie kobiet w Indiach; M. Lewin: Czernyszewskij o rasach i problemie rasowym. — Krytyka i bibliografia, artykuły. S. Nikolskij: Folklor rosyjski we współczesnej Czechosłowacji; I. Potiechin: Myśli i pragnienia prostego Afrykanina; M. Rajt: Dżungla rasistowska; A. Okładnikow: Wybitne dzieło patriotyczne z dziedziny dawnej historii i archeologii Azji Średniej (S. Tołstow: „Dawny Chorezm"), i in.

Oktiabrj (r. 1949, objętość każdego zeszytu — str. 192).

Nr 1/49. Idee Lenina oświetlają drogę do komunizmu; W. Sajanow: Lenin w Gorkach (wiersze); W. Iljenkow: Wielka droga (powieść); G. Sannikow: Pieśń o żołędzi (wiersze); A. Sofronow: Charakter moskiewski (sztuka). — Publicystyka. B. Aleksandrow: Stary agronom Zw. Radzieckiego [W. Wiliams]. Krytyka i bibliografia; P. Bieriozow: Radość życia [o zbiorze poezji N. Gribaczowa] — Wiersze Aleksandra Smierdowa: Ja. Rykaczew: Powieść nie o Stożarowych [na marginesie powieści E. Katerli: „Stożarowi"]; W. Kirpotin: Dzieła Chaczatura Abowjana w jęz. rosyjskim; M. Szkierin: Uwagi krytyczne.

Nr 2/49. — W. Iljenkow: Wielka droga (dokończ.); L. Kondyriew: Mistrzyni (cykl wierszy); W. Skworcowa: Młodzi rzeźbiarze, Nowy most (wiersze); L. Czernomorcew: Wiersze o Sybirze; Z poetów łotewskich. — Publicystyka. B. Izakow. Przemiany w Anglii; Zagadnienia dramaturgii na XII Plenum Zw. Pisarzy Radzieckich; A. Sofronow: Dramaturgia radziecka po decyzji KC WKP(b) „O repertuarze teatrów dramatycznych i środkach dla jego ulepszenia"; A. Pierwiencew: O partyjność radzieckiej dramaturgii i krytyki; B. Romaszow: O wysokoideową dramaturgię. A. Fadiejew: O niektórych przyczynach pozostawiania w tyle dramaturgii radzieckiej. — Krytyka i bibliografia. W. Iwanow: Dwie powieści Konst. Fiedina; G. Kolesnikowa: „Stal i szlak"; I. Lubariewa: O wierszu Je. Dołmatowskiego „Młodość"; I. Smirnow: „Młodzież jednej fabryki". — Uwagi krytyczne. W. Ozierow: Przeciw estetyzującym kosmopolitom; M. Szkierin: Zagadnienie sztucznych autorytetów.

Nr 3. L. Zajcew: Przestrzeń (powieść); G. Gornostajew: Gwiazdy Kremla (wiersze); I. Dienisow: Aleksy Karabanow (powieść); L. Tatjaniczewa: Trzy wiersze. — Publicystyka. O. Krietowa: Kamienny step; A. Litwak: Cechy nowego. — Krytyka i bibliografia. W. Kirpotin: Pieśni patriotyczne; I. Gutorow: Rozwój literatury białoruskiej; G. Łukanow: Życie zwycięża śmierć; W. Ogniew: Po przysiędze; P. Bieriozow: Piękne książki dla dzieci; G. Kolesnikowa: Powieść o nowej inteligencji radzieckiej; G. Abramow: Opowiadanie Oksany Iwanienko. — Uwagi krytyczne. P. Izmiestjew: Całkowicie rozgromimy nie uznających ojczyzny kosmopolitów; W. Iwanow: Dywersja kosmopolity Holzmana; A. Bielik: Antypatriota Browman.

Nr 4. L. Zajcew: Przestrzeń (powieść, dokończ.); A. Abramow: Szkoła im. Stalina (wiersze); Ł. Wszesławskij: Daszawa-Kijów (wiersze); N. Kutow: Trzy wiersze; I. Irosznikowa: Gdzieś na Sybirze (sztuka); A. Łachuti: Fragment wiersza „Parowie szczęścia"; Z poetów turkmeńskich. — Publicystyka. A. Łoginow: Trzy pomniki epoki; I. Jermaszew: Zorza nad Azią. — Krytyka i bibliografia. N. Maslin: Piewca i obrońca ojczyzny socjalistycznej; I. Riabow: Ludzie i idee. — Uwagi krytyczne. A. Bielik, N. Parsadanow: Błędy i wypaczenia w estetyce i literaturoznawstwie. Trybuna pisarzy.

Nr 5. A. Czerkasow: Dzień zaczyna się na Wschodzie (powieść); N. Triapkin: Kołosja (cykl wierszy); A. Koptiajewa: Iwan Iwanowicz (powieść); A. Jaszin: Hydrostacja w kołchozie (wiersze). — Publicystyka. I. Jermaszew: Zorza nad Azją (cz. II). — Krytyka i bibliografia. K. Potapow: Wybitne dzieła literatury radzieckiej; S. Byczkow: O twórczości L. Tołstoja. — Uwagi krytyczne. S. Iwanow: Jeszcze raz o komentatorach Lermontowa.

Nr 6. A. Giewieling: Nasze wieczory (wiersze); A. Czerkasow: Dzień zaczyna się na Wschodzie (powieść, c. d.); S. Michałkow: Ja chcę do domu (sztuka); A. Koptiajewa: Iwan Iwanowicz (powieść, c. d.); Z poetów kazachskich. — Publicystyka. I. Jermaszew: Zorza nad Azią (cz. III); A. Priamkow: Wielki poeta rosyjski (w 150 rocznicę urodzin A. Puszkina). — Krytyka i bibliografia. L. Sobolew: Na spotkanie słońca.

Nr 7/49. P. Komarow: Zielony pas; A. Czerkasow: Dzień zaczyna się na Wschodzie (powieść, dok.); M. Sobol: W nocnym pociągu (cykl wierszy); I. Wietługin: Cykl wierszy; A. Koptiajewa: Iwan Iwanowicz (powieść, c. d.). — Publicystyka. I. Jermaszew: Zorza nad Azją (art. czwarty); L. Krupienikow: Szkice krymskie. — Krytyka i bibliografia. Z. Gusiewa: Dwa rodzaje rodziny, dwa pojęcia moralności; P. Bieriozow: Wielkie pytania małych czytelników; I. Riabow: Poezja pracy górniczej; P. Manujłow, N. Potapow: Pierwsza powieść turkmeńska; O. Grudcowa: Powieść o walce o szczęście.

Nr 8. N. Gribaczow: Pieśni ziemi (cykl wierszy); A. Nikoforow: Potężne światło (cykl wierszy); L. Władimirow: Na elewatorze (wiersze); A. Czmychało: Opowiadanie. Przyjacielowi (wiersze); A. Koptiajewa: Iwan Iwanowicz (powieść, dokończenie); A. Gidasz: Droga do ocalenia (wiersze); A. Żarow: Baza pokoju (wiersze); M. Lisianskij: List do żołnierza amerykańskiego (wiersze); N. Głazkow: Milionerzy (wiersze); W. Rubienow: Nowe brzegi (powieść). — Publicystyka. W. Czeprakow: Siły pokoju i demokracji są niezwyciężone!; I. Jerma-

szew: Zorza nad Azją (art. piąty). — Krytyka i bibliografia. W. Iwanow: O patriotyzm radziecki w literaturze i krytyce literackiej: A. Bielik: Piękna książka (na marginesie książki F. Gładkowa „Powieść o dzieciństwie"); W. Ogniew: Biografia naszej młodości.

Nr 9. S. Babajewskij: Światło nad ziemią (powieść, cz. I); M. Matusowskij: Z donieckiego notatnika (cykl wierszy); Ja. Kozłowskij: Czarne złoto (cykl wierszy); L. Czernomorcew: Puszkin (wiersze). Z poetów tadżyckich. — Publicystyka. G. Kosickij: Wielki uczony rosyjski I. P. Pawłow (w 100-lecie urodzin); N. Rossijskij: Nowe horyzonty. — Krytyka i bibliografia. L. Swiełłow: A. N. Radiszczew (w 200-lecie urodzin); P. Bieriozow: Dwa numery czasopisma „Daleki Wschód"; W. Akszinskij: W krzywym zwierciedle; S. Iwanow: Radziecki charakter twórczy.

Nr 10. G. Konowałow: Złudzenie stepowe (powieść); Nowe pieśni poetów radzieckich. G. Sannikow: Sława Stalinowi (tekst kantaty); L. Oszanin: Hymn międzynarodowego związku studentów; A. Żarow, Je. Dołmatowskij, A. Fatjanow, Ja. Szwedow, A. Czełparow, N. Flerow, W. Korczagin, Ja. Bielinskij, A. Priszelec, W. Władimirow: Z historii Małego Teatru (w 125-lecie utworzenia). — Publicystyka. I. Wasiljew: Mit zdemaskowany. — Krytyka i bibliografia. I. Aramilew: Temat chłopski w literaturze; S. Iwanow: Szkodliwe wspomnienia (na marginesie książki A. Sierebrowa „Czasy i ludzie"); A. Łożeczko: Powieść o bohaterze; A. Bielik: Wspaniały pomysł i skromna realizacja.

Nr 11. F. Panfiorow: Wielka sztuka (powieść); A. Surow: Współrodak prezydenta (sztuka); G. Konowałow: Złudzenie stepowe (dokończenie).

Nr 12. Genialny przeobraziciel świata; S. Kirsanow: Na Placu Czerwonym (wiersze); N. Flerow: Na brzegach północnych (wiersze); W. Niewodow: Wnętrze (powieść); W. Nikołajew: Nasz ogród (sztuka); M. Diemczenko: Ojciec rodzony; I. Korobow: Niezapomniane; P. Angielina: Nas wychował Stalin; G. Nosow: Stalinowski Magnes; Je. Lubaczewa: O największym człowieku; L. Sejfułlina: Postać Stalina w radzieckiej prozie artystycznej. — Krytyka i bibliografia. N. Czukanow: Liryka Al. Twardowskiego; N. Grigorjew: Poezja twórców metalu; P. Bieriozow: „Honor górniczy". Spis treści za 1949 r.

Sowietskaja Kniga. (Zob. „Życie Słowiańskie", 1949, str. 738).

Nr 12/49 (str. 128). Numer zamieszcza z okazji 70-lecia urodzin Stalina dwa dekrety Prezydium Rady Najw. ZSRR: 1) o przyznaniu Stalinowi orderu Lenina, 2) o ustanowieniu międzynarodowych nagród stalinowskich „Za utrwalenie pokoju między narodami", poza tym dwa adresy do Stalina — 1) CK WKP(b) i Rady Ministrów ZSRR i 2) Prezydium Rady Najwyższej ZSRR. W dalszej części numeru mamy zamieszczone 4 artykuły — S. Wawiłow: Stalin a nauka radziecka; A. Kosulnikow: Stalin — inspirator i organizator budowy socjalizmu w ZSRR; Omówienie i statystyka wydawnictw dzieł Stalina w ZSRR; I. Zołotowierchij, W. Burnosow: Dzieła Stalina w językach ukraińskim i białoruskim. Wśród licznych recenzyj na specjalną uwagę zasługują — w dziale geologii i geografii: omówienie książki W. Kotielnikowa: Przeobrażenie przyrody stepów i lasostepów, w dziale historii i filozofii: omówienie prac dotyczących działań wojennych Armii Radzieckiej, w dziale prawa i ekonomii: recenzja z obszernej pracy S. Kryłowa: Materiały do historii ONZ.

sm

CZECHOSŁOWACJA

Slovanský Přehled. R. XXXV. Praha 1949. Nr 5, 6, 7—8, 9—10. Str. 48, 48, 80, 84. (Zob. „Życie Słow." 1949, str. 402).

Nr 5. S. Ivančev „Pięć lat nowej Bułgarii". J. Mirov „Sławny rewolucjonista epoki leninizmu i stalinizmu" [J. Dimitrov]. D. Zasławskij „Dimitrowgrad". M. Gosiorovský „5 rocznica słowackiego powstania narodowego". * * * „Wszechzwiązkowa Konferencja Obrońców Pokoju". * * * „Dziesięć lat" [rocznica wybuchu II wojny światowej]. * * * „22 lipca — święto ludu polskiego". M. Radojčić „Lud jugosłowiański wzywa pomocy". J. Pirinski — List do przyjaciół. J. Dolanský „Uroczystości słowiańskie na Dziewinie" (następuje przemówienie msgra Horáka). J. Matějček „Dwie wystawy na Zamku

w Pradze". * * * „Pamięci A. A. Żdanowa". Č. Amort „Dymitr Blagoev". I. Lekov „Slawistyka bułgarska po wrześniu 1944". S. Gawriłow „Pierwszy rosyjski pisarz rewolucyjny" [Radiszczew]. * * * „Rok Szopenowski". A. Soukupová „Nasz Neruda (W 115-tą rocznicę urodzin)". Notatki, kronika.

Nr 6. A. Hodinová-Spurná „Już nigdy Monachium, już nigdy wojna". * * * „Terror w Jugosławii" (następuje odezwa pisarzy czechosłowackich do ludu Jugosławii). J. Vodička „Zdrada Tita w interesie imperialistów". * * * „Kongres Związku bojowników o wolność i demokrację w Warszawie". J. Dobriakow „Młodzi obrońcy pokoju". W. Moczałow „Rezerwy imperialistów amerykańskich w Kanadzie" A. N. Asmołow „Przemówienie na obchodzie rocznicy powstania słowackiego". * * * „Dni przyjaźni czechosłowacko-radzieckiej". B. Gałanow „Film radziecki służy ludowi". J. Frołow „Fizjolog sławy światowej" [I. Pawłow]. B. Aleksandrow „Ojciec fizjologii rosyjskiej I. M. Sieczenow". S. Triegub „Ukochany pisarz młodzieży radzieckiej" [Mik. Ostrowskij]. Notatki: „125 rocznica Teatru Małego w Moskwie", „Uroczystości puszkinowskie", „Puszkin i Mickiewicz", itd. I. Chlebnikow „Legendarny bohater wojny domowej" [Czapajew]. S. Kastorskij „U źródeł realizmu socjalistycznego". J. Dolanský „Sto lat walki przeciw reakcji [„Trybuna Ludów" Mickiewicza]". W. Vaněk „Chopin a Czesi". W. Arcimovič „Uwagi o współczesnej prozie polskiej". Przegląd książek, kronika, itd.

Nr 7—8. V. Slavík „Czechosłowacja zawdzięcza swoje utworzenie Wielkiej Rewolucji Październikowej". B. Płatkowskij „Międzynarodowe znaczenie Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej". * * * „Klemens Gottwald twórcą sojuszu czechosłowacko-radzieckiego". M. Galuška „ZSRR w walce o pokój". Zd. Šulc „Rodzą się nowi bohaterzy pracy". K. Iljin „Listy pracujących do Związku Radzieckiego". * * * „Nowy triumf gospodarki socjalistycznej". J. Bureš „Profil dzisiejszego człowieka radzieckiego". W. Wieliczko „Apoteoza przemiany przyrody". W. Haškovec „My a nauka radziecka". J. Skupa „Na wizycie w bratnim kraju" [ZSRR]. J. Dolanský „Czym jest i był dla nas język rosyjski". W. Vaněk „Linia kolejowa zbudowana przez młodzież". P. Z. Kalinin „10 lat w rodzinie radzieckiej" [10-lecie zjednoczenia Białorusi]. A. Kornijczuk „Święto narodu ukraińskiego". W. Samsonow „Niebywały rozmach wyższego wykształcenia w ZSRR. * * * „Dni przyjaźni czechosłowacko-radzieckiej". Notatki: Nagrody państwowe za naukę i sztukę, Sportowiec czechosłowacki w kraju socjalizmu [E. Zátopek], J. Kopecký „Dramat radziecki prowadzi nas do nowych czasów". W. Pokorný „Wychowanie fizyczne w ZSRR". * * * „Droga zdrady" [Sytuacja w Jugosławii]. T. Pavlov „O honorze, sumieniu i logice niektórych intelektualistów jugosłowiańskich". S. Honczaruk „Słowianie kanadyjscy walczą o pokój". * * * „Zgon marsz. Tołbuchina". * * * „Jan Ševrma. bojownik o nową politykę słowiańską" (następuje fragment z książki Švermy „Idea słowiańska w polityce czeskiej"). T. Pavlov „Przeciw formalizmowi w sztuce" P. Bojar „Pamięci poety Halasa". N. Biriukow „Wielki rewolucyjny myśliciel i demokrata" [Czernyszewskij]. W. Iwanow „O radzieckim patriotyźmie w literaturze". I. I. Udalcow „Bohaterskie karty dziejów ludu słowackiego". * * * „Z okazji 75-ej rocznicy zgonu V. Hálka". Notatki o sztuce ludowej i operze radzieckiej, z Bułgarii, o nowych książkach, kronika itd.

Nr 9—10. Tekst adresu ludu czechosłowackiego do Stalina. J. Dolanský „Józef Stalin — młodość ludzkości". S. Rais „Historyczny dokument wolności narodów" [Konstytucja Stalinowska]. L. Sochor „Niewyczerpana skarbnica" [Dzieła Stalina]. M. Kárný „Punkt zwrotny w dziejach naszych narodów [układ czechosłowacko radziecki o sojuszu]. N. Dmitrijew „Wielkie zwycięstwo pod Moskwą". S. Gawriłow „Dary dla wielkiego Stalina". V. Chvátal „Naród czeski swemu wielkiemu nauczycielowi". M. Strejček „U największego męża stanu w historii". J. Kopenec „Ze Stalinem o pokój, socjalizm i szczęście naszego ludu". * * * „ZSRR — nasz nauczyciel, nasz brat". * * * „Uczeni i pracownicy kultury z ZSRR w Czechosłowacji" [I. Mieszczaninow, I. Udalcow, N. Nużdin, M. Makarowa]. * * * „Mistrze sportu radzieckiego". W. Červenkov „Bułgaria przed wyborami". P. Figurnow

„Rozwój krajów demokracji ludowej". J. Pirinski „Titowcy w roli agentów prowokatorów". * * * „Przegląd prasy emigracji jugosłowiańskiej". * * * „Sukcesy planowania w Polsce". J. Liška „Trzy lata planowania w Czechosłowacji". * * * „Natchniony trybun rewolucji" [S. M. Kirow]. A. Swietow „Kraj przebudzony przez Kirowa" [Płw. Kola]. J. Vodička „Stosunki kościelne w Czechosłowacji". L. Holoubek „Lud pracujący Czechosłowacji w pracy nad realizacją planu 5-letniego". E. Mráčková „Nowe drogi studentów czechosłowackich". * * * „Po zgonie Elin-Pelina". Notatki, kronika, recenzje.

Powyższy przegląd treści omówionych zeszytów nie jest jeszcze zupełny, pomija bowiem ich część beletrystyczną — liczne wstawione między poszczególne artykuły: utwory literackie autorów czechosłowackich, radzieckich i in. Każdy zeszyt zawiera również szereg ilustracyj na kredowym papierze.

ei

Slavia. Časopis pro slovanskou filologii. Vydává Slovanský Ústav v Praze. Roč. XVIII, č. 3—4. Praha 1947—8. Str. 249—536. (Zob. „Życie Słow." 1947, str. 466).

Drugi z kolei powojenny zeszyt centralnego czechosłowackiego periodyku slawistycznego zawiera podobnie jak wszystkie poprzednie — szereg cennych przyczynków z najrozmaitszych dziedzin słowianoznawczych (zebranych cokolwiek bezplanowo). Zwraca uwagę wstępny artykuł redaktorów pisma Fr. Wollmana i B. Havránka „Nasze pojęcie filologii słowiańskiej i jej dzisiejsze zadania" — artykułem tym zajmiemy się osobno na innym miejscu. Artykuły językoznawcze dają tu K. Horálek, St. Urbańczyk (Poznań) i Fr. Sławski (Kraków). Wybitny czeski filozof A. Kolman pisze na temat „Początki matematycznego myślenia i wykształcenia w Rosji przed Piotrem I". J. Badalić (Zagrzeb) omawia stosunek literatury odrodzenia chorwackiego do pisarzy rosyjskich. Nasz praski rodak prof. Szyjkowski referuje o czeskich przekładach „Anhellego". Z spuścizny pośmiertnej zamordowanego przez hitlerowców wybitnego slawisty czeskiego J. Páty, znawcy Łużyc, pismo ogłasza materiały z korespondencji działaczy łużyckich. Następują artykuły: V. Černý „Píseň Závišova a Italia", K. Krejči „Wędrówka motywu o synu zamordowanym przez rodziców", Tr. Ionescu Niscov „Stulecie śmierci Puszkina w periodykach rumuńskich". W dziale recenzji omówione są m. in. prace: E. Beneša „Úvahy o Slovanství" (J. Macůrek). B. D. Griekowa „Kijewskaja Ruś" (tenże), T. Lehra-Spławińskiego „O pochodzeniu i praojczyźnie Słowian" (J. Eisner i A. Dostál), i in. W kronice znajdujemy informacje o slawistyce czeskiej w czasie wojny, o Instytucie Słowianoznawstwa Akademii Nauk ZSRR (S. A. Nikitin), o paryskim Institut d'Etudes Slaves, i in.

hb

Z czasopism słowackich

Jazykovedný sborník. Časopis Jazykovedného odboru MS [Matice Slovenskej]. Roč. III; č. 1—2. Turčiansky sv. Martin 1948. Str. 116.

Organ Wydziału Językoznawczego Macierzy Słowackiej w Turczańskim ś. Marcinie, „Jazykovedný sborník" w podwójnym zeszycie 1—2 swego III rocznika przynosi m. i. następujący materiał. Prof. J. Stanislav pisze o elementach słowackich w pewnym dokumencie greckim sprzed r. 1002; J. Boldiš porusza kwestię nazwisk, A. D. Dubay zajmuje się kwestią transkrypcji zabytków dawnego piśmiennictwa ze Słowacji a W. Blanár referuje o współczesnym językoznawstwie radzieckim. A. Habovštiak daje teksty narzeczowe z Orawy. W bogatym dziale recenzyj m. in. J. Stanislav omawia kilka prac uczonych polskich (T. Lehra-Spławińskiego, W. Taszyckiego, W. Urbańczyka, M. Małeckiego).

nt

Slovo a tvar. Revue pre jazykovedu, štylistiku a slovesnosť Roč. I. Bratislava 1948, č. 1—4. Str. 128. Roč. II. 1949. Str. 160.

Wydawany przez Wydawnictwo Państwowe Słowacji w Bratysławie kwartalnik pt. „Słowo i forma" (red. prof. E. Pauliny), ma już za sobą w ciągu dwu lat istnienia osiem ciekawych zeszytów, poświęconych językoznawstwu, stylistyce i piśmiennictwu. Wybitni autorzy słowaccy i czescy piszą tam o zagadnieniach objętych programem czasopisma, recenzują nowe wydaw-

nictwa, oraz prowadzą dział poradnika językowego („Technický jazyk"). Z ciekawszych artykułów wymienimy np.: W. Kochol „Popularyzacja literatury" (1/49); J. Štolc „Uwagi o zasadach przy tworzeniu słowackiej terminologii technicznej" (2/49); E. Pauliny „Strona bierna w języku słowackim" (4/49).

nt

Svojina — neperiodický časopis venovaný vedeckým, hospodárskym, sociálnym a umeleckým záujmom východu ČSR. R. III. Košice 1949. Nry 1—5. Str. 280 + nlb.

Istniejące we wschodniej Słowacji z siedzibą w Koszycach stowarzyszenie kulturalne „Svojina" (Swojskość) wydaje kilka razy do roku ilustrowane czasopismo poświęcone wszelkim zagadnieniom regionu wschodniosłowackiego. Pismo to przedstawia się całkiem dobrze i świadczy o znacznym wysiłku wkładanym przez zespół redakcyjny. Oczywiście, charakter „omnibusu", w którym artykuły polityczne mieszają się z archeologicznymi, etnograficznymi, socjologicznymi itd., nie ułatwia utrzymania jednakowego zawsze poziomu. Przykładowo zacytujemy parę ważniejszych pozycyj. R. Drabčin „Wschód Słowacji w zdecentralizowanej Czechosłowacji" (1/49); O. R. Halaga „Oddźwięk ekskluzywności klasy panującej w języku literackim" (2/49), J. Pastor „Koszyce w pradziejach" (3/49), Fr. Znak „Po ludzku znaczy więcej niż narodowo" (w sprawie problemu narodowościowego na Spiszu, 4/49); J. Ondík „Praca „Svojiny" z punktu widzenia regionalizmu, nacjonalizmu i socjalizmu" (5/49).

nt

Z KOMITETU SŁOWIAŃSKIEGO W POLSCE

Wymiana telegramów

Z okazji piątej rocznicy zawarcia układu o przyjaźni między Polską a Związkiem Radzieckim Komitet Słowiański w Polsce przesłał Komitetowi Słowiańskiemu ZSRR w Moskwie na ręce przewodniczącego gen. A. Gundorowa i sekretarza generalnego płk. W. Moczałowa następujący telegram:

W piątą rocznicę podpisania układu o przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy pomiędzy Polską a Związkiem Radzieckim przesyłamy Wam oraz narodom radzieckim najserdeczniejsze pozdrowienia.

Układ polsko-radziecki, stanowiący punkt zwrotny w dziejach naszych narodów, zapewnia narodowi polskiemu wspaniały rozwój i jest gwarancją jego niepodległości, suwerenności oraz ważnym wkładem w dzieło pokoju. Naród polski jest bezgranicznie wdzięczny swemu wielkiemu sojusznikowi za bezinteresowną pomoc we wszystkich dziedzinach, jaką od niego otrzymał i otrzymuje w ramach realizacji tego układu.

Zapewniamy Was, że będziemy nadal zacieśniać braterski sojusz i przyjaźń z narodami radzieckimi, wzmacniając w ten sposób światowy front pokoju, który pod wodzą Wielkiego Stalina pokrzyżuje zbrodnicze plany wrogów ludzkości, imperialistycznych podżegaczy wojennych.

Sekretarz Generalny *Trojanowski* Przewodniczący *Barcikowski*

W związku z tą samą rocznicą Komitet Słowiański w Polsce otrzymał z Komitetu Słowiańskiego ZSRR depeszę następującej treści:

Komitet Słowiański ZSRR przesyła Wam życzenia z okazji radziecko-polskiego układu, który zapoczątkował nową świetną stronicę przyjacielskich stosunków między polskim i radzieckimi narodami. Będziemy nadal wzmacniać nasz sojusz i przyjaźń w imię pokoju, demokracji i socjalizmu.

Gundorow, Moczałow

WINCENTY RZYMOWSKI

W Warszawie zmarł dnia 30 kwietnia wybitny polski polityk i pisarz postępowy, Wincenty Rzymowski, b. minister spraw zagranicznych, ostatnio minister bez teki, prezes honorowy Stronnictwa Demokratycznego. Zmarły życzliwie interesował się pracami Komitetu Słowiańskiego w Polsce. Od r. 1947 piastował godność członka Komisji rewizyjnej KSP.

PKZG 19, ul. Sarego 7 345 26|5 50 M-1-19435 6 500

DODATEK DO MIESIĘCZNIKA
„ŻYCIE SŁOWIAŃSKIE"

Nr 4 Kwiecień 1950

JANINA CZERNIATOWICZ

WŁODZIMIERZ MAJAKOWSKIJ W POLSCE

Bibliografia utworów poety i piśmiennictwo o nim

SPIS TREŚCI

Str.

1. Zbiory utworów . . . . . 258 [30]
2. Poszczególne utwory i fragmenty . . . . . 258 [30]
3. Piśmiennictwo o Majakowskim (w wyborze) . . . . . 261 [33]
4. Skorowidz tłumaczy . . . . . 264 [36]
   — reprodukcyj graficznych utworów poety, uwzględnionych w cytowanych pozycjach . . . . . 264 [36]
   — podobizn poety . . . . . 264 [36]

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW I SKRÓTÓW

[ ] — nawiasy klamrowe zawierają objaśnienia dokonane przez bibliografa.
‹ › — nawiasy łamane odtwarzają nawias okrągły w tytulaturze.
( ) — nawiasy okrągłe odtwarzają części opisu pochodzące spoza karty tytułowej.
.... — wielokropek oznacza opuszczenie wysuniętej do hasła części opisu.
— WERSALIKOWE tytuły w części „Poszczególne utwory i fragmenty" oznaczają utwory samoistne wydawniczo.
[inc.:] — (incipit) oznacza początek utworu, który nie posiada własnego tytułu.
kursywą — wydrukowano tytuły czasopism i wydawnictw ciągłych.
opr. — opracował.
prz. — przełożył.

ZBIORY UTWORÓW

[1]) 1. Majakowski Włodzimierz: Wybór poezyj. W przekładach: Broniewskiego, Jasieńskiego, Słobodnika, Słonimskiego, Sterna, Tuwima, Wandurskiego. Poprzedzony wstępem Majakowskiego do polskiego czytelnika, jego autobiografią oraz przedmową Anatola Sterna. Warszawa 1927 „Książka" 8⁰ s. 120, 4 nlb. *Przekłady Nowoczesnych Poetów Rosyjskich.*

2. U przyjaciół. [Antologia przekładów, tłum.:] Łobodowski Józef. Lublin — Warszawa 1935 *Biblioteka Poetycka Dźwigarów*, 8⁰ s. 122, 6 nlb. [zawiera na s. 99—123 14 utworów Majakowskiego].

3. Poezja sowiecka. W przekładach Celiny Becker. (Warszawa) [1935] „Kultura Wschodu", 16⁰ s. 148, 2 nlb. [zawiera 9 utworów Majakowskiego na s. 92—116.]

4. Dwa wieki poezji rosyjskiej. Antologia. Ułożyli i opr. Mieczysław Jastrun i Seweryn Pollak, posłowiem opatrzył Leon Gomolicki. Warszawa 1947 „Czytelnik" 8⁰ s. XI, nlb. 1, 487, 1 nlb., tabl. 12. [zawiera 17 utworów Majakowskiego w różnych przekładach na s. 281—346].

5. Majakowski Włodzimierz: Wiersze wybrane. Opr. i wstępem opatrzył Adam Ważyk. Warszawa 1948 „Książka" 8⁰ s. XIX, nlb. 1, 100, 4 nlb. *Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych*, 43.

6. Październik 1917. Montaż historyczno-literacki. Pod red. Marii Czanerle. Warszawa 1949 „Książka i Wiedza" 8⁰ s. 315, 5 nlb. Centralna Rada Związków Zawodowych w Polsce. *Biblioteczka Świetlicowa*, nr 44. [zawiera 11 utworów Majakowskiego passim.]

7. Wieczornica poezji radzieckiej. [opr.:] Seweryn Pollak. Objaśnienia inscenizacyjne Bolesław Hajdukowicz. Warszawa 1949 „Sztuka" 8⁰ s. 109, 3 nlb. *Biblioteka Świetlicowa „Sztuki"*, t. 5. [zawiera 8 utworów Majakowskiego w przekładach różnych poetów, na s. 29—54.]

8. Majakowski Włodzimierz: Wiersze i poematy. Wybór przekładów opr. Adam Ważyk. Warszawa 1949 „Książka i Wiedza" 8⁰ s. 342, 3 nlb., tabl. 1.

9. [Wybór utworów Majakowskiego ukazał się w polskim przekładzie we Lwowie w r. 1940 według wiadomości podanej przez H. E. Michalskiego, zob. poz. 123.]

[1]) Pozycja nieznana z autopsji.

POSZCZEGÓLNE UTWORY I FRAGMENTY

10. Ballada o pewnym królu, tudzież o pewnej pchle ‹czyli o Denikinie.› Prz. Wiktor Woroszylski. *Odrodzenie* 1950 nr 4, s. 4.

[2]) * 11. Boża ptaszyna. Prz. Artur Sandauer. *Nowa Kultura*, 1950, nr 3, s. 3.

12. Carska Rosja. Z poezji Włodzimierza Majakowskiego fragmenty. *Kłosy*. Dodatek Kulturalno-Oświatowy *Chłopskiej Drogi* 1947 nr 8, s. 2—3.

13. Chcę, żeby przy sporządzaniu państwowego planu... [inc.] Prz. Władysław Broniewski. *Szczecin* 1947 nr 41/42, s. 181.

* 14. Co to jest dobrze i co to jest źle. Prz. St. J. Cyklis. *Dziennik Literacki* 1950, nr 11.

15. Cuda! Prz. Seweryn Pollak. *Odrodzenie* 1948 nr 49, s. 3.

* 16. T. s. Prz. Seweryn Pollak. *Wola Ludu* 1950 nr 102, s. 4.

17. Czarno i biało. Prz. E[ugeniusz] Morski. *Wola Ludu* [3]) 1947 nr 154, s. 4.

* 18. Czerwony jeż. Prz. Wiktor Woroszylski. *Dziennik Literacki* 1950 nr 1, s. 2.

19. Do domu. Prz. Władysław Broniewski *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 6, s. 295—297.

20. T. s. Prz. Leopold Lewin. *Głos Ludu* 1947 nr 267, s. 6.

21. T. s. Prz. Adam Ważyk. *Kuźnica* 1947 nr 40, s. 4.

22. T. s. Prz. Adam Ważyk. *Kuźnica* 1948 nr 46, s. 5.

23. T. s. Prz. Adam Ważyk. *Odrodzenie* 1949 nr 45, s. 2.

24. Do poetów proletariackich. Prz. Leon Pasternak. *Kuźnica* 1949 nr 9, s. 5.

* 25. Orędzie do poetów proletariackich. Prz. Leon Pasternak. *Przyjaźń* 1949 nr 14, s. 8—9.

26. [Dobrze!] Poemat październikowy. Fragment. Prz. Wł[adysław] Broniewski. *Dźwignia* 1928 nr 7, s. 8—10.

27. Dobrze! Poemat październikowy. ‹Fragment.› Prz. Wł[adysław] Broniewski. *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 6, s. 291—295.

28. DOBRZE. POEMAT PAŹDZIERNIKOWY. Prz. Artur Sandauer. (Łódź) 1945 „Książka" 8⁰ s. 69, 2 nlb.

[2]) * oznaczono pozycje dodane przez Redakcję „Życia Słowiańskiego".

[3]) Dziennik Ziemi Wielkopolskiej i Lubuskiej, nie wychodzi. *Red.*

29. Dobrze. Fragment z poematu.... Tłum. Artur Sandauer. — Październik. W 28-mą rocznicę Rewolucji Październikowej. Warszawa 1945 s. 16—17.

30. Dobrze. Z poematu.... Prz. Artur Sandauer. *Kuźnica* 1945 nr 2, s. 8.

31. T. s. Fragment z poematu.... Prz. Artur Sandauer. *Odrodzenie* 1945 nr 40, s. 7.

32. T. s. Z poematu.... Prz. Artur Sandauer. *Łódź Teatralna* 1947 nr 2. s. 17—18.

33. T. s. Prz. Artur Sandauer. *Odrodzenie* 1947 nr 3, s. 2.

34. T. s. Prz. Artur Sandauer. Fragment VI ‹w skróceniu.› Poemat październikowy. *Przyjaźń* 1947 nr 10/11, s. 16—17.

35. T. s. Poemat październikowy. Fragment. Prz. A[rtur] Sandauer. *Trybuna Tygodnia* 1947 nr 8, s. 5.

36. T. s. 7 Listopada 1917. Fragment poematu.... Prz. Władysław Broniewski. *Głos Ludu* 1948. Wspólne wydanie z *Robotnikiem* nr 306, s. XIV.

37. T. s. Z poematu.... Prz. Adam Ważyk. *Kuźnica* 1948 nr 43, s. 6.

38. Z poematu.... ‹1927 r.› Prz. Adam Ważyk. *Przekrój* 1948 nr 187, s. 6.

39. T. s. ‹Fragmenty poematu.› Prz. Artur Sandauer. — Wiersze i pieśni o armii radzieckiej. [Opr.] Anna Gniazdowska, Jerzy Lau. Warszawa 1948 „Prasa Wojskowa" 8⁰ s. 9—12 nlb.

* 40. Dobrze. Poemat Październikowy ‹fragment›. Prz. Stanisław Jerzy Lec. *Trybuna Wolności* 1950 nr 15, s. 9.

* 41. T. s. Prz. St. Jerzy Lec *Wolność* 1950 nr 83, s. 6.

42. DOBRZE. POEMAT PAŹDZIERNIKOWY. Prz. Artur Sandauer. Udramatyzowała Krystyna Berwińska. Inscenizacja Władysława Krasnowieckiego. Warszawa 1949 „Książka i Wiedza" 8⁰ s. 59, 4 nlb. Komisja Centralna Związków Zawodowych w Polsce *Biblioteczka Świetlicowa* nr 34.

43. Dobrze. ‹Fragment poematu.› Tłum. Artur Sandauer. — *Materiały repertuarowe do ognisk.* (Warszawa 1949) s. 11—15.

44. T. s. ‹Fragment.› Tłum. Artur Sandauer. *Radio i Świat* 1949 nr 44, s. 3.

45. T. s. Atak na Pałac Zimowy. Fragmenty poematu październikowego. Prz. Artur Sandauer. *Żołnierz Polski* 1949 nr 44, s. 6.

46. Flet kręgosłupa. Prolog. Tłum. Bruno Jasieński. — *Wielka literatura powszechna.* Warszawa, t. 6. Antologia. Cz. 2. (1933,) s. 699—701.

* 47. Hasła — rymy. Prz. Wiktor Woroszylski. *Wieś* 1950 nr 8.

* 48. Ja sam. Autobiografia Majakowskiego ‹Fragmenty.› Prz. Władysław Broniewski. *Nowa Kultura* 1950 nr 3, s. 4.

* 49. Ja sam. Fragmenty autobiografii. Prz. Władysław Broniewski. *Dziennik Literacki* 1950 nr 16.

50. Jubileuszowe. Prz. Adam Ważyk przy współpracy Zuzanny Ginczanki. *Nowiny Literackie* 1947 nr 34, s. 3.

* 51. Karabin w kułak. Prz. Lucjan Szenwald. *Żołnierz Polski* 1950 nr 16, s. 11.

52. KIM CHCIAŁBYM ZOSTAĆ. Tłum. Władysław Broniewski. Ilustrował Jan Marcin Szancer. Warszawa (1949) „Książka i Wiedza" 4⁰ s. 24. [wydanie dla dzieci.]

53. Krzysztof Kolumb. ‹Fragment.› Spolszczył Józef Łobodowski. *Kamena* 1933 nr 3, s. 48.

54. Lewą marsz! Prz. Antoni Słonimski. *Skamander* 1922 nr 16, s. 34—35.

55. T. s. Prz. Antoni Słonimski — Nowa poezja rosyjska. I. [i in.] Warszawa 1923 „Watra" s. 88—89.

56. T. s. Prz. Antoni Słonimski. — Poezja Polski Odrodzonej 1918—1930.... [Opr.] Galiński Adam. Łódź 1931 s. 24—25.

57. T. s. Tłum. Antoni Słonimski. — *Wielka literatura powszechna.* Warszawa. T. 6. Antologia. Cz. 2. (1933) s. 101—702.

58. T. s. Wiersze.... ‹Marynarzom.› Prz. Lucjan Szenwald i Adam Ważyk. Rysunki Majakowskiego. *Odrodzenie* 1947 nr 45, s. 6—7.

59. List do ukochanej Mołczanowa, którą porzucił, jak o tym donosi w nr 219 „Komsomolskiej Prawdy" w wierszu pt. „Spotkanie". Prz. Seweryn Pollak. *Kuźnica* 1949 nr 9 s. 5.

60. List z Paryża do towarzysza Kostrowa o istocie miłości. Prz. Jan Kott. *Nowiny Literackie* 1948 nr 45, s. 3.

* 61. Marsz październikowy. Prz. Leon Pasternak. *Przyjaźń* 1948 nr 11, s. 10—11.

62. T. s. Prz. Leon Pasternak *Dziennik Literacki* 1949 nr 3, s. 2.

* 63. Marsz urodzaju. Prz. Włodzimierz Słobodnik. *Wieś* 1950 nr 8.

* 64. Moje odkrycie Ameryki. Prz. K. S. *Wieś* 1950 nr 8.

65. „Misterium Buffo". Prolog heroiczno-satyrycznego widowiska.... Władimira Majakowskiego w przekładzie Witolda Wandurskiego. Nowa scena robotnicza. Utwory sceniczne Władimira Majakowskiego, Iwana Golla i Mieczysława Brauna. Pod red. W. Wandurskiego. Warszawa 1923 „Książka" 8⁰ s. 31, 1 nlb. Prolog na s. 7—9.

66. Most Brookliński. Prz. Adam Ważyk. *Odrodzenie* 1944 nr 8/9, s. 2.

67. Mój uniwersytet. Z poematu „Kocham". Prz. Adam Ważyk. *Kuźnica* 1946 nr 21, s. 1.

* 68. Najlepszy wiersz. Prz. Edward Karłowicz. *Przekrój* 1950 nr 262, s. 5.

69. Na wzór Heinego. Z ros. spolszczył K[azimierz] A[ndrzej] Jaworski. *Kamena* 1938 nr 1/2, s. 25.

70. Nasz marsz. Prz. Kazimierz Andrzej Jaworski. *Kamena* 1948 nr 4/6, s. 72—73.

71. T. s. Prz. Wł[adysław] Broniewski. *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 6, s. 298.

72. Nie wierzymy. Prz. Bruno Jasieński. *Kuźnica* 1947 nr 40, s. 4.

73. O czym — o tym? Spolszczył K[azimierz] A[ndrzej] Jaworski. *Kamena* 1945 nr 1, s. 25—26.

74. Obłok w spodniach. Prz. Anatol Stern. *Nowa Sztuka* 1921 nr 1, s. 16—20.

75. T. s. Część 2. Prz. Julian Tuwim. *Skamander* 1921 nr 14/15, s. 460—465.

76. OBŁOK W SPODNIACH. Prz. Julian Tuwim. Warszawa 1923 „Philobiblon" 8⁰ s. 39, 1 nlb.

77. Obłok w spodniach. Z poematu.... Prz. Mieczysław Jastrun. *Odrodzenie* 1944 nr 8/9, s. 2.

* 78. Obyczaje amerykańskie ‹Urywek ze szkiców „Moje odkrycie Ameryki".› *Wolność* 1950 nr 83, s. 6.

79. Opowiadanie gisera Iwana Kozyrewa o wprowadzeniu się do nowego mieszkania. Prz. Franciszek Parecki. *Odrodzenie* 1949 nr 10, s. 4.

* 80. Opowieść o Kuznieckostroju i ludziach Kuznieckа. Prz. B. Ałapin. *Przyjaźń* 1949 nr 10, s. 5.

* 81. Opowieść o tym jak z powodu guzika przepadła głowa żołnierzyka. Prz. Krzysztof Gruszczyński. *Żołnierz Polski* 1950 nr 16, s. 5.

* 82. Osobliwa przygoda jaka zdarzyła się Włodzimierzowi Majakowskiemu na letnisku. Prz. Lucjan Szenwald. *Wolność* 1950 nr 83, s. 6.

83. Pełnym głosem. Prz. Adam Ważyk. *Dziennik Literacki* 1947 nr 2, s. 4.

84. Pełnym głosem. Prz. Adam Ważyk. *Kuźnica* 1947 nr 45, s. 4.

85. Na cały głos. ‹Wyjątek z poematu.› *Walka Młodych* 1947 nr 42, s. 8. [z podobizną plakatu Majakowskiego z okresu wojny domowej 1917—1921.]

86. Pełnym głosem. Prz. Adam Ważyk. *Radio i Świat* 1948 nr 15, s. 5.

* 87. Pieśń dziesięciolecia. Prz. Leon Pasternak. *Przyjaźń* 1948 nr 12, s. 6.

88. T. s. Prz. Leon Pasternak *Dziennik Literacki* 1949 nr 3, s. 2.

89. Poeta-robotnik. Prz. Władysław Broniewski. *Kuźnica* 1948 nr 37, s. 3.

90. Posiedzeniarze. Prz. Jerzy Putrament. *Kuźnica* 1947 nr 40, s. 4.

91. Pożegnanie. Prz. Jan Kott. *Przekrój* 1947 nr 140, s. 4.

* 92. Proletariuszu w zarodku zduś wojnę. Prz. Anatol Stern. *Dziennik Literacki* 1950 nr 18, s. 2.

93. Przepyszne bzdury. Prz. Anatol Stern. *Kuźnica* 1948 nr 46, s. 4.

94. Przedśmiertny list Wł[odzimierza] Majakowskiego. *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 6, s. 299—300.

95. RADIO — PAŹDZIERNIK. GROTESKA REWOLUCYJNA w 3 odsłonach napisana wspólnie z O[sipem] M. Brykiem [Brik.] Prz. Włodzimierza Słobodnika. Wstęp Leona Gomolickiego. Warszawa 1949 „Książka i Wiedza" 8⁰ s. 36, 3 nlb. Komisja Centralna Związków Zawodowych w Polsce. *Biblioteczka Świetlicowa*. Nr 35.

96. Rozmowa z inspektorem podatkowym o poezji. Prz. Jan Brzechwa. *Odrodzenie* 1948 nr 46, s. 2.

97. Rozmowa z inspektorem skarbowym o poezji. Przekład: Henryk Frist. Adam Włodek. *Dziennik Literacki* 1948 nr 49, s. 2.

98. Rozmowa z towarzyszem Leninem. Wiersze. Prz. Adam Ważyk. Rysunki Majakowskiego. *Odrodzenie* 1947 nr 45, s. 6—7.

* 99. T. s. Prz. Adam Ważyk *Nowa Kultura* 1950 nr 3, s. 4.

* 100. T. s. Prz. Adam Ważyk *Dziennik Literacki* 1950 nr 17, s. 4.

101. Sergiuszowi Jesieninowi. Prz. Leon Pasternak. *Kuźnica* 1949 nr 4, s. 6—7.

102. Słoneczna chorągiew. Prz. Leon Pasternak. *Przyjaźń* 1948 nr 5, s. 14.

103. T. s. Prz. Leon Pasternak. *Dziennik Literacki* 1949 nr 5/6, s. 4.

* 104. Słoneczny dzień. Prz. Leon Pasternak. *Przyjaźń* 1950 nr 17, s. 7.

* 105. T. s. Prz. Leon Pasternak. *Wolność* 1950 nr 98, s. 6.

106. Syfilis. Prz. Wiktor Woroszylski. *Dziennik Literacki* 1948 nr 50, s. 2.

107. Śmierć Lenina. *Radio i Świat* 1948 nr 44, s. 5.

* 108. Towarzyszowi Nette — parowcowi i człowiekowi. Prz. Leon Pasternak. *Wolność* 1950 nr 85.

* 109. Wiersz o radzieckim paszporcie. Prz. Adam Ważyk. *Dziennik Literacki* 1950 nr 16.

110. W noc rewolucji. Z poezji Włodzimierza Majakowskiego fragmenty. *Kłosy*. Dodatek Kulturalno-Oświatowy *Chłopskiej Drogi* 1947 nr 8, s. 2—3.

111. W odpowiedzi. Prz. Adam Ważyk. *Radio i Świat* 1950 nr 15, s. 3.

112. Węszącym trudności. *Trybuna Tygodnia* 1947 nr 8, s. 12.

113. Włodzimierz Iljicz Lenin. Z poematu.... Prz. Piotr Kożuch. *Odrodzenie* 1944 nr 8/9, s. 2.

114. Włodzimierz Iljicz Lenin. ‹Fragment poematu.› Prz. Adam Ważyk. *Odrodzenie* 1945 nr 49, s. 1.

115. Włodzimierz Iljicz Lenin. ‹Urywki z poematu.› Prz. Allan Kosko, Franciszek Parecki i Adam Ważyk. Rysunki Majakowskiego. *Odrodzenie* 1947 nr 45, s. 6—7.

116. Włodzimierz Iljicz Lenin. ‹Fragment poematu.› Prz. Piotr Kożuch. *Przyjaźń* 1948 nr 1, s. 3.

117. Włodzimierz Iljicz Lenin. Z poematu.... Prz. Adam Ważyk. *Kuźnica* 1948 nr 46, s. 3.

* 118. Włodzimierz Iljicz Lenin ‹Fragmenty poematu.› Prz. Adam Ważyk. *Żołnierz Polski* 1948 nr 45, s. 4.

* 119. Włodzimierz Iljicz Lenin ‹Fragmenty poematu.› Prz. Piotr Kożuch. *Przyjaźń* 1949 nr 2, s. 4.

* 120. Włodzimierz Iljicz Lenin [Fragment.] Prz. Piotr Kożuch. *Trybuna Wolności* 1949 nr 3, s. 6.

Uwaga. Pozycje oznaczone nr 48, 49, 64, 78, 127 są wyjątkami z prozy Majakowskiego. *Red.*

121. Włodzimierz Iljicz Lenin. Kiedy odmierzam dni — [inc.] Z poematu.... Prz. Adam Ważyk. *Odrodzenie* 1949 nr 51/52, s. 8.

122. Włodzimierz Iljicz Lenin. Kiedy odmierzam dni — [inc.] Prz. Adam Ważyk. *Przyjaźń* 1949 nr 44, s. 5.

* 123. Włodzimierz Iljicz Lenin. Kiedy odmierzam dni — [inc.] [tłumacz niepodany.] *Trybuna Wolności* 1949 nr 51, s. 10.

* 124. Włodzimierz Iljicz Lenin. Fragment poematu. Nocna scena w korytarzu w Instytucie Smolnym w 1917 r. Prz. Adam Ważyk. *Trybuna Wolności* 1950 nr 3, s. 8.

* 125. Włodzimierz Iljicz Lenin [Fragment.] Prz. Franciszek Parecki. *Trybuna Wolności* 1950 nr 16, s. 8.

* 126. Z poematu o Leninie [fragment poematu „Włodzimierz Iljicz Lenin".] Prz. Artur Sandauer. *Trybuna Wolności* 1950 nr 16, s. 8.

* 127. Włodzimierz Majakowski o sobie. *Radio i Świat* 1948 nr 45, s. 6.

PIŚMIENNICTWO O MAJAKOWSKIM
(w wyborze)

128. Stern Anatol: Poeta stu pięćdziesięciu milionów — Włodzimierz Majakowskij. *Wiadomości Literackie* 1927 nr 21, s. 2.

129. Majakowski u Meyerholda. *Wiadomości Literackie* 1929 nr 26, s. 2. [o sztuce „Pluskwa" Majakowskiego.]

130. Broniewski Władysław: 14 kwietnia. *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 6. s. 289. [wiersz o Majakowskim.]

131. Kułakowski Sergiusz: Włodzimierz Majakowskij ‹1894—1930.› Kwadryga 1930 nr 5, s. 185—186.

132. Słonimski Antoni: Na śmierć Majakowskiego. *Wiadomości Literackie* 1930 nr 18, s. 1. [wiersz.]

133. Stande St[anisław] R[yszard]: Majakowski. *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 6, s. 288—289. [wiersz.]

134. Wat Aleksander: Poeta rewolucji — Majakowski. *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 6, s. 281—288.

135. Wat Aleksander: Wspomnienia o futuryzmie. *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 2, s. 68, 77.

136. Włodzimierz Majakowski. *Miesięcznik Literacki* 1930 nr 6, s. 298—300. [notatka biograficzna.]

137. Wygodzki Stanisław: „Lewą marsz". *Miesięcznik Literacki* 1930

nr 6, s. 289—291. [omówienie recytacji tego wiersza.]

138. (Boncz-Brujewicz) [Władimir Dmitrijewicz]: Lenin a Majakowskij. *Wiadomości Literackie* 1931 nr 15, s. 3.

139. Lenin a Majakowskij. *Wiadomości Literackie* 1931 nr 27, s. 2.

140. Majakowskij Władimir Władimirowicz. *Wielka ilustrowana encyklopedia powszechna*. Kraków. [1928—1932] Wyd. Gutenberga. T. 9, s. 291.

141. Broniewski Władysław: Troska i pieśń. Warszawa 1932 F. Hoesick 16⁰ s. 61, 3 nlb. [zawiera wiersz pt. „14 kwietnia" o Majakowskim s. 46.]

142. Broniewski Władysław: Wybór poezji. 1923—1931. Moskwa 1932 Państw. Wydawnictwo Literatury Pięknej 16⁰ s. 84, tabl. 1. [zawiera m. i. wiersz pt. „14 kwietnia" ‹Na śmierć Majakowskiego.›]

143. Luther A.: Literatura sowiecka w Niemczech. *Balticoslavica* 1933 t. 1, s. 18—24. [m. in. omawia piśmiennictwo niemieckie o Majakowskim.]

144. Majakowskij Włodzimierz Włodzimierzowicz: Encyklopedia powszechna Ultima Thule. Warszawa T. 6. 1934 s. 761.

145. Kułakowski Sergiusz: Pięćdziesiąt lat literatury rosyjskiej. 1884—1934. Warszawa 1939 F. Hoesick 8⁰ s. 426, 1 nlb. [o Majakowskim s. 212—214.]

* 146. Dobrowolski Władysław J.: Drogi i przemiany rozwojowe teatru rosyjskiego w Związku Radzieckim. *Życie Słowiańskie* 1946 nr 3, s. 72—74.

* 147. Vogler Henryk: Majakowski po polsku. *Odrodzenie* 1946 nr 64.

148. Gomolicki Leon: Dwieście lat poezji rosyjskiej. *Kuźnica* 1947 nr 11, s. 1—4.

149. Gomolicki Leon: Zwierciadło Talii. *Łódź Teatralna* 1947 nr 2, s. 20—31.

150. Jastrun Mieczysław: Majakowski. *Kuźnica* 1947 nr 45, s. 5.

151. Jaworski Kazimierz Andrzej: Szczyty poezji rosyjskiej. 2. *Zdrój* 1947 nr 2, s. 2.

152: K. M.: Włodzimierz Majakowski — poeta rewolucji. *Przyjaźń* 1947 nr 10/11, s. 17—18. [z reprodukcją plakatu Majakowskiego.]

153. Kat. W.: Drugi zawód Majakowskiego. *Głos Ludu* 1947 nr 267, s. 7. [o malarstwie i grafice Majakowskiego, z reprodukcjami.]

154. Lenin Włodzimierz: Posiedzeniarze. O wierszu Majakowskiego. *Kuźnica* 1947 nr 10, s. 4.

155. Maszyński [Maszyńskij.] O rosyjskiej literaturze radzieckiej trzydziestolecia. *Nowe Drogi* 1947 nr 6, s. 236—245.

156. Timofiejew Grzegorz: Aleksander Błok i Włodzimierz Majakowski — poeci rewolucji październikowej. *Przegląd Socjalistyczny* 1947 nr 11, s. 52—57. [wraz z fragmentami przekładów.]

157. Tołstoj Aleksy: Ćwierć wieku literatury radzieckiej. Odczyt na jubileuszowej sesji Akademii Nauk ZSRR 18 listopada 1942. *Kuźnica* 1947 nr 11, s. 44—60. [o Majakowskim s. 51.]

158. Triolet Elsa: Ze wspomnień o Majakowskim. Prz. Ewa Hartleb. *Odrodzenie* 1947 nr 45, s. 5.

159. Zawodziński K[arol] W[iktor]: Poezja rosyjska w epoce rewolucji. *Wiedza i Życie*. 1947 nr 11, s. 977—982.

* 160. Berman Mieczysław: Majakowski — plastyk. *Przyjaźń* 1948 nr 4, s. 20—21. [wraz z reprodukcjami rysunków Majakowskiego.]

161. Broniewski Władysław: Wiersze wybrane. Warszawa 1948 „Wiedza" 8⁰ s. nlb. 2, 287. [zawiera wiersz: „14 kwietnia. Pamięci Włodzimierza Majakowskiego" s. 122.]

* 162. Gomolicki Leon: O realizmie socjalistycznym. *Życie Słowiańskie* 1948 nr 10—11, s. 417—423.

163. Herbert Zbigniew: Warsztat Majakowskiego. *Arkona* 1948 nr 10/12, s. 11.

164. Michalski H. E.: Od Puszkina do Fadiejewa. Bilans pięćdziesięciu przekładów. *Głos Ludu* 1948. Wspólne wydanie z *Robotnikiem* nr 308, s. XII—XIII.

165. O piórach. *Żołnierz Polski* 1948 nr 45, s. 16. [zawiera anegdotę o Majakowskim z fragmentem wiersza.]

* 166. (r): Poeta-bojownik. *Polska Zbrojna* 1948 nr 52.

167. Stern Anatol: Spotkanie z Majakowskim. *Kuźnica* 1948 nr 46, s. 4.

168. Urgacz Tadeusz: Majakowski. *Odrodzenie* 1948 nr 33, s. 3. [wiersz o Majakowskim.]

* 169. Vogler Henryk: Od rosyjskiej do radzieckiej poezji. *Życie Słowiańskie* 1948 nr 5, s. 201—204.

170. Tenże: Od rosyjskiej do radzieckiej poezji. *Dziennik Literacki* 1948 nr 41, s. 2.

171. Ważyk Adam: Droga Majakowskiego. *Kuźnica* 1948 nr 41, s. 1—2.

172. Włodek Adam: 150 wierszy o poezji. O przekładach wierszy Majakowskiego.... *Dziennik Literacki* 1948 nr 47, s. 5.

* 173. Włodzimierz Majakowski — piewca rewolucji. *Polska Zachodnia* 1948 nr 41, s. 3.

174. Ziembicki Stanisław: Poeta rewolucji. *Radio i Świat* 1948 nr 44, s. 4.

175. Asiejew Mikołaj: Majakowski z bliska. ‹Rozdział XV Poematu o Majakowskim.› Przz. Adam Włodek. ‹1939.› *Twórczość* 1949 nr 4, s. 13—20. [wiersz.]

* 176. Gostecki Aleksander: Literatura sowiecka. *Dziś i Jutro* 1949 nr 4, s. 7.

177. Jastrun Mieczysław: Spór o poezję. *Kuźnica* 1949 nr 9, s. 1—2.

* 178. Majakowski jako plastyk. *Odra* 1949 nr 47, s. 3. Tłum. Aleksander Baumgarten [wraz z reprodukcjami rysunków Majakowskiego.]

* 179. Piewca zwycięskiej rewolucji. *Przyjaźń* 1949 nr 14, s. 2. [wraz z reprodukcjami rysunków Majakowskiego.]

180. Pollak Seweryn: O czujności poetów. *Kuźnica* 1949 nr 40, s. 1.

181. Pollak Seweryn: O poezji i poetach Rosji Radzieckiej. ‹Nurt społeczny.› *Wiedza i Życie* 1949 nr 5 s. 472—481. [wraz z przekładem fragmentów Majakowskiego i reprodukcjami.]

* 182. s. g.: Wystawa Plakatu Radzieckiego w Moskwie. *Wieś* 1949 nr 44, s. 4.

* 183. Stern Anatol: Majakowski żywy. *Przyjaźń* 1949 nr 14, s. 10.

184. Tuwim Julian: Majakowski po raz pierwszy. ‹Notatka liryczno-bibliograficzna.› *Odrodzenie* 1949 nr 45, s. 2.

185. Ważyk Adam: W stronę humanizmu. Warszawa 1949 „Książka" 8⁰ s. 153, 2 nlb. [zawiera artykuł pt. „Marszruta Majakowskiego" s. 50—61.]

* 186. Wieszcz ludu pracującego. *Gazeta Ludowa* 1949 nr 93.

* 187. Wołożenin A.: Majakowski w walce o pokój i demokrację. *Przyjaźń* 1949 nr 14, s. 7.

188. Zatorska H.: Literatura walcząca. *Żołnierz Polski* 1949 nr 44, s. 14.

* 189. Barenc S.: Postać Lenina w twórczości poety. *Wolność* 1950 nr 83.

* 190. Bocheński Jacek: Rozmyślania nad Mickiewiczem i Majakowskim. *Odrodzenie* 1950 nr 7, s. 4.

191. Borejsza Jerzy: O niektórych zagadnieniach kultury socjalistycznej i o niektórych błędach. *Odrodzenie* 1950 nr 11/12, s. 3—5.

* 192. Duwakin Wiktor: Włodzimierz Majakowski o sensie i celu twórczości poetyckiej. *Wola Ludu* 1950 nr 102.

* 193. Fiedorow F.: Piewca nowej epoki. *Wolność* 1950 nr 83.

* 194. Hen Józef: Majakowski. *Żołnierz Polski* 1950 nr 16, s. 11. [wraz z fotografią tomiku wierszy Majakowskiego.]

* 195. Juriew P.: Włodzimierz Majakowski. *Trybuna Wolności* 1950 nr 15, s. 9.

* 196. Jurjewski P.: Ulubiona lektura rzesz pracujących. *Wolność* 1950 nr 83.

* 197. Kirsanow Siemion: Wielki poeta epoki radzieckiej. *Nowa Kultura* 1950 nr 3, s. 4—5.

* 198. Majakowski jedzie do Ameryki. *Radio i Świat* 1950 nr 15, s. 2.

* 199. Maslin M.: Majakowski o Ameryce. *Dziennik Literacki* 1950 nr 15.

200. Maslin M.: Majakowski przedstawia obraz Ameryki. *Literatura Radziecka* 1950 nr 2, s. 123—128.

* 201. Matrosow F.: Wielki piewca komunizmu. *Wolność* 1950 nr 81.

* 202. Najlepszy, najbardziej utalentowany poeta epoki radzieckiej. *Wolność* 1950 nr 83.

* 203. Nikulin L.: Ze wspomnień o Majakowskim w 20 rocznicę śmierci poety. *Dziennik Polski* 1950 nr 102.

* 204. Piercow W.: Najlepszy poeta epoki radzieckiej. *Literatura Radziecka* 1950 nr 4, s. 135—142.

* 205. Pollak Seweryn: Majakowski w Polsce. *Nowa Kultura* 1950 nr 3, s. 3.

* 206. Sandauer Artur: Droga Majakowskiego. *Nowa Kultura* 1950 nr 3, s. 4.

* 207. Sarnecki Tadeusz: Włodzimierz Majakowski — poeta życia i walki. *Wola Ludu* 1950 nr 102.

* 208. Saszonko Wł.: Przyjaciel młodzieży. *Wolność* 1950 nr 83.

* 209. Timofiejewa W.: Poezja a nowa rzeczywistość. *Literatura Radziecka* 1950 nr 4, s. 143—148.

* 210. Tregub Siemion: Lenin w twórczości Majakowskiego. *Wieś* 1950 nr 16.

*211. Ważyk Adam: Poezja w służbie rewolucji. *Nowa Kultura* 1950 nr 3, s. 1.

*212. Wołożenin A.: Majakowski — wieszcz i bojownik pokoju i demokracji. *Polska Zbrojna* 1950, nr 102.

213. Woroszylski Wiktor: Batalia o Majakowskiego. Rysunki W. Majakowskiego. *Odrodzenie* 1950 nr 5, s. 6—7.

*214. Tenże: Majakowski. *Przekrój* 1950 nr 262, s. 4—5.

SKOROWIDZ TŁUMACZY

Ałapin B. — 80.
Becker Celina — 3.
Broniewski Władysław — 1, 5, 8, 13, 19, 26, 27, 36, 48, 49, 52, 71, 89.
Brzechwa Jan — 8, 96.
Cyklis St. — 14.
Frist Henryk — 97.
Ginczanka Zuzanna — 4, 8, 50.
Gruszczyński Krzysztof — 81.
Jasieński Bruno — 1, 4, 5, 46, 72.
Jaworski Kazimierz Andrzej — 69, 70, 73.
Jastrun Mieczysław — 4, 5, 8, 77.
Karłowicz Edward — 68.
Kosko Allan — 114.
Kott Jan — 8, 60, 91.
Kożuch Piotr — 4, 5, 8, 113, 116, 119, 120.
K. S. — 64.
Lec Stanisław Jerzy — 5—7, 40, 41.
Lewin Leopold — 20.
Łobodowski Józef — 2, 53.
Morski Eugeniusz — 17.
Parecki Franciszek — 5, 8, 79, 114, 125.
Pasternak Leon — 4—8, 24, 25, 61, 62, 87, 88, 101—5, 108.
Pollak Seweryn — 7, 8, 15, 16, 59.
Przyboś Julian — 4, 5.
Putrament Jerzy — 5, 8, 90.
Sandauer Artur — 4—8, 11, 28—35, 39, 42—45, 126.
Słobodnik Włodzimierz — 1, 8, 63, 95.
Słonimski Antoni — 1, 4—8, 54—7.
Stern Anatol — 1, 4, 5, 8, 74, 92, 93.
Szenwald Lucjan — 6, 51, 58, 82.
Topolska T. — 4, 5, 8.
Tuwim Julian — 1, 75, 76
Wandurski Witold — 1, 4, 65.
Ważyk Adam — 4—8, 21—23, 37, 38, 50, 58, 66, 67, 83—86, 98—100, 109, 111, 114—5, 117, 118, 121—2, 124.
Włodek Adam — 97.
Woroszylski Wiktor — 10, 18, 47, 106.

SKOROWIDZ REPRODUKCYJ GRAFICZNYCH UTWORÓW POETY UWZGLĘDNIONYCH W CYTOWANYCH POZYCJACH

58, 85, 98, 115, 152, 153, 160, 178, 179, 213.

SKOROWIDZ PODOBIZN POETY

poz.: 4, 8, 28, 35, 36, 45, 49, 97, 128, 150, 152, 153, 158, 160, 162, 170, 171, 174, 179, 181, 183, 187, 193—195, 199, 204, 205, 207, 211, 213.
oraz: *Kuźnica* 1947 nr 11, s. 3, nr 40, s. 8; *Kuźnica* 1949 nr 9, s. 1; *Radio i Świat* 1950 nr 16, okładka.

PKZG 19, ul. Sarego 7 345 26|5 50 M-1-19435 6.500

Nr 4/1950

ОГЛАВЛЕНИЕ

Б. Берут: Договор вечной дружбы — Пусть живёт и крепнет братская дружба между СССР и Польшей — С. Трояновский: Движение сторонников мира растёт и крепнет — По поводу годовщины освобождения Венгрии: речи В. Барциковского и Ю. Штахельского — И. Патрыха: Успехи социалистического хозяйства в СССР — И. Грубецкий: Титоизм, измена свободе и прогрессу, измена славянству — Новые книги: издания о Мицкевиче и пр. — Политическая, экономическая и культурная хроника — СССР и страны народной демократии в польской прессе — Обзор журналов — В Славянском Комитете Польши. Приложение. Владимир Маяковский в Польше (библиографическое обозрение).

СЛАВЯНСКАЯ ЖИЗНЬ. Общественно-политический ежемесячный журнал посвящённый славянским делам, жизни СССР и стран народной демократии, мирному сотрудничеству народов. Издается Президиумом Славянского Комитета Польши, Варшава, аллея И. Сталина 12. Редакционная коллегия: Генрих Свионтковский (председатель), Станислав Трояновский (редактор по политической части), Генрих Батовский (редактор по научной части), Казимир Пиварский, Иосиф Серадзкий.

Редакция и администрация: Kraków. Basztowa 15.

Nr 4/1950

CONTENTS

B. Bierut: Treaty of Everlasting Friendship — Long Live and Prosper the Brotherly Friendship Between Soviet Union and Poland! — *St. Trojanowski:* Action for Peace Stronger than Ever — Anniversary of Hungary's Liberation. Speech of Mr. W. Barcikowski. Speech of Mr. J. Sztachelski — *I. Patrycha:* Success of Socialist Economy of the Soviet Union — *J. Grubecki:* Titoism, Betrayal of Freedom and Progress, Betrayal of Slavic Peoples — New Books: Works on Mickiewicz, a. o. — Political, Economic and Cultural Annals — The Soviet Union and People's Democracies in Polish Press — Survey of Foreign Magazines — From Life of Slavic Committee in Poland — Appendix. Bibliography: Mayakovsky in Poland (by J. Czerniatowicz).

SLAVIC LIFE, a monthly magazine devoted to Slavic matters, to the life of the USSR and the states of People's Democracy, to peaceful cooperation of nations. Published by the Presidential Office of the Slavic Committee in Poland. Warsaw. al. J. Stalina 12. Editorial Board: Henryk Świątkowski (chairman), Stanisław Trojanowski (political editor), Henryk Batowski (scientific editor), Kazimierz Piwarski. Józef Sieradzki.

Editorial and booking office: Kraków (Cracow), Basztowa 15.

W BRZEGU

Nr 4 1950

SOMMAIRE

B. Bieruf: Traité de l'amitié éternelle – Vive et prospère amitié entre l'URSS et la Pologne! — *St. Trojanowski:* Le mouvement pour la défense de la paix augmente et se fortifie — Anniversaire de la libération de la Hongrie: Discours de M. W. Barcikowski; Discours de M. J. Sztachelski — *I. Patrycha:* Succès de l'économie socialiste en URSS — *J. Grubecki:* Titoïsme, trahison de la liberté et du progrès, trahison du slavisme — Livres parus: ouvrages sur Mickiewicz — Chronique politique, culturelle et économique — URSS et pays de la Démocratie Populaire dans la presse polonaise. — Parmi les revues — De l'activité du Comité Slave. Supplément. Bibliographie de Maïakovsky (par J. Czerniatowicz)

LA VIE SLAVE. Revue mensuelle consacrée aux problèmes slaves, à la vie de l'URSS et des pays de la Démocratie Populaire, à la coopération des nations pour la paix. Publiée par la Présidence du Comité Slave de Pologne, Varsovie, al. J. Stalina 12. — Comité de rédaction: Henryk Świątkowski (président), Stanisław Trojanowski (rédacteur politique), Henryk Batowski rédacteur scientifique), Kazimierz Piwarski, Józef Sieradzki.

Rédaction et Administration: Kraków (Cracovie), Basztowa 15.

Cena 50 — zł